

«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ
ՀՀ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՄԱՐՏՈՒՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԾՈՎԻՆԱՐ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ԱՂԼԻ ՔՈԱ
1 ՀՈՂԱՄԱՍ ՀԱՍՑԵՈՒՄ «ԾՈՎԻՆԱՐ 2»
ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈԼՏԱՅԻՆ
ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ
ՇՄԱԳ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

լրամշակված

«Ա-Ս Փաուեր» ՍՊԸ տնօրեն

Ս. Սարյան

Բովանդակություն

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն.....	4
2. Հավելվածներ	4
3. Օգտագործվող հապավումները	5
4. Նախնական գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը.....	5
5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ.....	9
6. Նախաձեռնողի անվանումը, գտնվելու վայրը և գործունեության իրականացման նպատակը	10
7. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.....	10
8. Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը.....	11
9. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը	18
9.1. Աշխարհագրական դիրքը, ռելիեֆը.....	19
9.2. Սեյսմիկա և երկրաբանություն.	20
9.3. Կլիմա և օդային ավազան.	21
9.4. Հողային ռեսուրսներ.	29
9.5. Ջրային ռեսուրսներ	32
9.6. Կենսաբազմազություն.....	33
9.7. Պատմության և մշակութային հուշարձաններ	39
9.8. Սոցիալ-տնտեսական	44
10. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը, հզորությունները, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր(շինարարության և շահագործման, փակման փուլեր).....	47
10.1 Շինարարության փուլ	48
10.1.1 Շինհրապարակ.	48
10.1.2. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը	51
10.1.3 Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.	56
10.2. Շահագործման փուլ.....	57
11. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, մարդու առողջություն(շինարարության և շահագործման փուլեր).....	61
11.1 Օդային ավազան.....	62
11.2 Հողային ռեսուրսներ.	63
11.3 Ջրային ռեսուրսներ.....	64
11.4 Կենսաբազմազանություն	65
11.5 Թափոններ.	65
11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	67
11.7 Աղմուկ և թրթռում.	69
11.8 Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ.	70
11.9 Արտակարգ իրավիճակներ.	70
11.10 Մարդու առողջություն, աշխատանքի անվտանգություն.....	71
11.11 Սոցիալական գործոններ.	71

11.12 Լանդշաֆտ և Բարեկարգում.	72
12.Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցությունների բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը (Բնապահպանական կառավարման պլան).	73
12.1 Օդային ավազան.....	73
12.2. Հողային ռեսուրսներ.	74
12.3 Ջրային ռեսուրսներ.	75
12.4 Կենսաբազմազանություն.	76
12.5.Թափոններ.....	77
12.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.	78
12.7 Աղմուկ և թրթռում.	79
12.8 Արտակարգ իրավիճակներ.	79
12.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.	80
12.10 Սոցիալական գործոններ.	81
12.11 Լանդշաֆտ, բարեկարգում.	81
13. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը (Մոնիթորինգ).	82
14. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան.....	84
15. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր).	103
16. Հանրային քննարկումներ.....	106
17.Բողոքների ընթացակարգ	106
18.Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.	107
19. Փակման փուլ.	108
Գրականություն	110

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Հաշվետվություն	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի Աղլի քառ 1 հողամաս հասցեում «Ծովինար 2» արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում:
Նախաձեռնող	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ
Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն	Երևան Արաբկիր 0012 Վ. Վաղարշյան փ./20
Նախաձեռնողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար համայնքի Աղլի քառ 1 հողամաս
Նախաձեռնողի հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	+37494-43-34-24
Գնահատման հաշվետվության նախագծող	«Նովալ» ՍՊԸ
Հաշվետվության մշակող ընկերության հասցե, հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	Ք. Երևան, Իսահակյան 18 (093)39-77-60 noval.llc.noval@gmail.com

2. Հավելվածներ

Հավելված 1. Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման Վկայականը, Պետական ռեգիստրը

Հավելված 2. Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը

Հավելված 3. «ՀԷՑ»-ի տեխնիկական պայմանը

Հավելված 4. Էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիան:

Հավելված 5. Կադաստրի կողմից տրված կոորդինատները WGS-84 (ARMREF-02)

Հավելված 6. Արևակայանի հատակագիծը՝ կոորդինատներով:

Հավելված 7. Ենթակայան, մալուխային գիծ:

Հավելված 8. Տարածքի հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձանների վրա ազդեցության գնահատման եզրակացություն:

Հավելված 9. Մթնոլորտային օդի հաշվարկներ,
SZ13-10000/110 տրանսֆորմատորի համար յուղահավաքի
պահանջվող ծավալի հաշվարկ

Հավելված 10. Աղմուկի մակարդակի հաշվարկը

Հավելված 11. Հանրային քննարկման արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ

Հավելված 12. Լսման լուսանկարներ, Թերթի հայտարարությունը

Հավելված 13. Վճարման անդորրագիր

Հավելված 14. Թռչնապաշտպանիչ միջոցառումներ

3. Օգտագործվող հապավումները

ՇՄԱԳ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
գնահատում
ՕԳ՝ օդային գիծ
ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր
Վտ՝ Վատտ
ՖՎ՝ ֆոտովոլտային
ՄՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
կՎտ՝ կիլովատտ
ԿՎԱ՝ կիլովոլտ-ամպեր
ՄՎտԺ՝ մեգավատտ ժամ

4. Նախնական գնահատման հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենք- Կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրսահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ»՝ ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-121-Ն (ընդունված 19994թ. և խմբագրված 07.12.2022թ.)- կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) -Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և

բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)–սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.)–Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.)–Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը, կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) -Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպաիրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ

նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.)–Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)– կարգավորում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, հեռացման, ծավալների կրճատման և դրանց հետ կապված այլ հարաբերությունների, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)– Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործմանն ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք (Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին)- Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ **ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թ. «Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության 2014թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 2343 - Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ. «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N72-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 29 հունվար 2010թ. «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» N71-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 31 հուլիսի 2014թ. ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 14 օգոստոսի 2008թ. «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 02 նոյեմբերի 2017 թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1404-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 02 փետրվարի 2006թ. «ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐՈՒՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴՆ ԱՐՏՈՏՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ԽՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ (ԿՈՆՑԵՆՏՐԱՑԻԱՆԵՐԻ-ՍԹԿ) ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՇԱՀԱԳՈՐԾՎՈՂ ԱՎՏՈՏՐԱՆՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԲԱՆԱԾ ԳԱԶԵՐՈՒՄ ՎԱՍՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ՆՈՐՄԱՏԻՎՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ: N 160-Ն որոշումը,**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 22 մայիսի 2025 թ. «ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ 2025-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ: N611-Լ որոշումը:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վոլտ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները հաստատելու մասին N 249 որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշում:**
- ❖ **ՀՀ կառավարության 13 ապրիլի 2023 թվականի «ԷԼԵԿՏՐԱԶԱՂՈՐԴՄԱՆ ԳԾԵՐԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԳՈՏԻՆԵՐԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 523-Ն որոշում:**

5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

Հայաստանում Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը իրականացվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք)՝ համաձայն: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

Համաձայն Օրենքի՝ գործունեությունները դասակարգվում են 2 կատեգորիաների՝ Ա և Բ: Համաձայն Օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի գ ենթակետի էներգետիկայի բնագավառում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա են. «արևային էլեկտրակայաններ՝ 3 հա և ավելի տարածք զբաղեցնող»: Նախատեսվող արևային ֆոտովոլտային կայանը զբաղեցնում է 12,45 հա տարածք:

Գնահատման հաշվետվության բովանդակությունը կազմվել է Օրենքի 15-րդ հոդվածի Բ կատեգորիայի նախատեսվող գործունեության՝ ՇՄԱԳ հաշվետվությանը ներկայացվող պահանջներին համապատասխան.

1) նախաձեռնողի անունը (անվանումը) և բնակության (գտնվելու) վայրը.

2) նախատեսվող գործունեության անվանումը՝ սույն օրենքի 12-րդ հոդվածին համապատասխան.

3) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության տարածքի, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի, բնական պայմանների, ռեսուրսների նկարագիրը, ինչպես նաև դրանց օգտագործման նպատակը, ենթակառուցվածքները, ազդակիր համայնքը և դրանց տեղադիրքն արտացոլող իրավասու մարմնի տրամադրած տարածական պլանավորման փաստաթղթերը, իրադրության սխեման կամ քարտեզը՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գործող միասնական գեոդեզիական կոորդինատային համակարգով.

4) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության բնութագիրը շինարարության, շահագործման, փակման և հետփակման փուլերում (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ).

5) շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները շինարարության, շահագործման և փակման փուլերում.

6) մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, գործոնները, ռիսկերը.

7) նախագծային փաստաթղթով նախատեսված բնապահպանական կառավարման պլանը.

8) հաստատված հիմնադրույթային փաստաթղթերին նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

9) նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է նախատեսվող գործունեության իրականացումը՝ նախագծային փաստաթղթին համապատասխան, բացահայտել գործունեության իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել դրանց կանխարգելմանը, նվազեցմանը կամ բացառմանն ուղղված միջոցառումները:

Հաշվետվությունը կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր:

6.Նախաձեռնողի անվանումը, գտնվելու վայրը և գործունեության իրականացման նպատակը

«Ծովինար 2» արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցումը իրականացվելու է «Ա-Ս Փաուեր» ՍՊԸ-ի կողմից՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար համայնքի Աղլի քառ 1 հողամաս հասցեում՝ սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասում: Նախաձեռնողի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան 0052, Քանաքեռ Ձեյթուն Աղասու փ./Տ/2/5:

Տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների է, գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի:

Նախատեսվող «Ծովինար 2» արևային կայանի նպատակը ֆոտովոլտային արտադրական կայանի կառուցումն է՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության նպատակով: Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2025թ.ապրիլի 16-ի, N150-Ա որոշման համաձայն՝ «Ա-Ս Փաուեր» ՍՊ ընկերությանը տրամադրվել է 8000 կՎտ տեղակայվող հզորությամբ ԼԷ №0810 էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2047թ.ապրիլի 17-ը գործողության ժամկետով: «Ա-Ս Փաուեր» ՍՊ ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքը երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն էներգետիկ համակարգի կայունությունը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

7. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության կազմման համար հիմք է հանդիսացել.

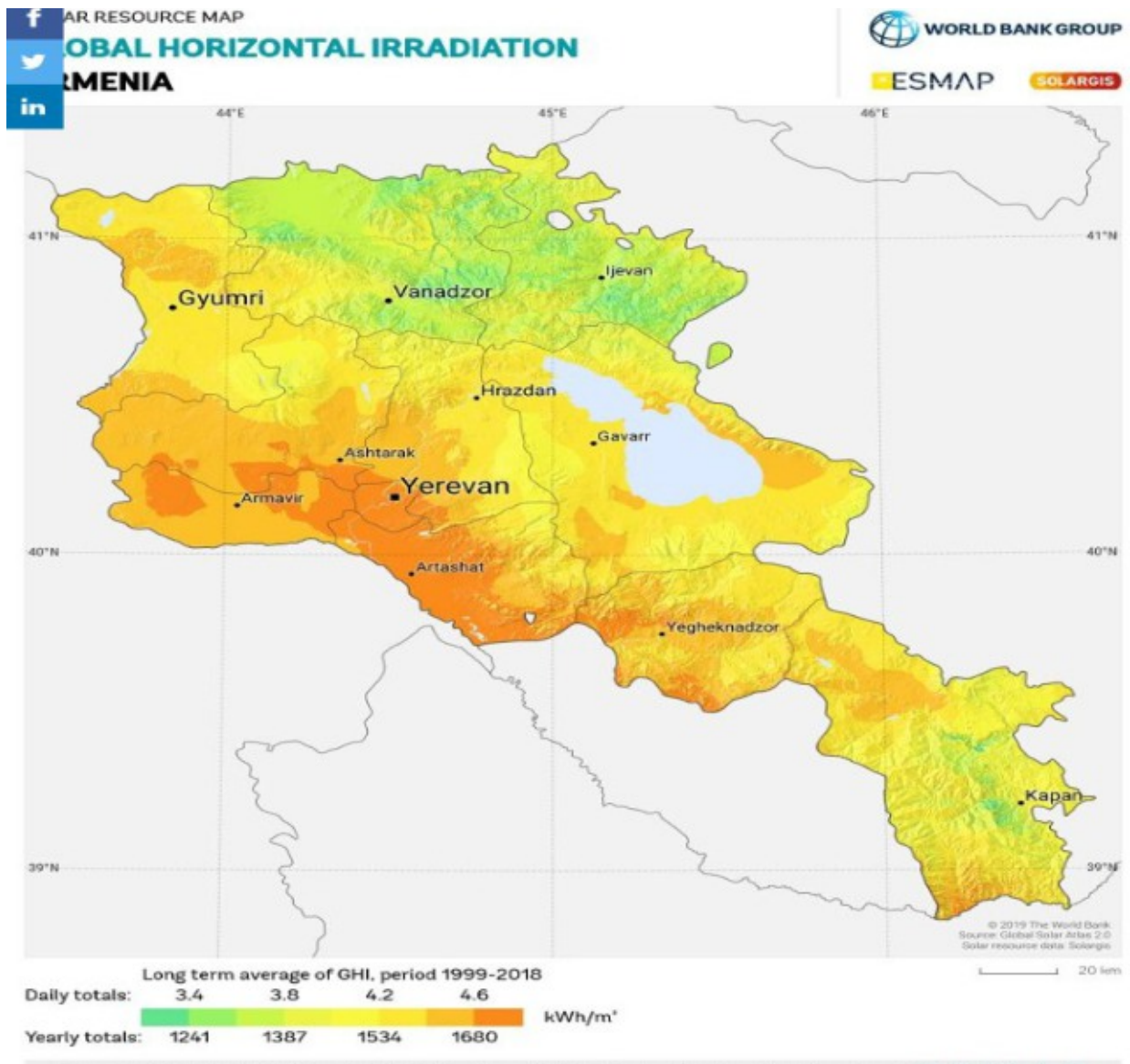
- Գործունեության իրականացման նախագծային փաստաթուղթը:
- Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի գրանցման վկայականը՝ N 29062020-05-0046: Հավելված 1.
- Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի կողմից տրված ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը՝ N ՆԹ-11283,25 տրված՝ 11.12.2025թ.:
- «ՀԷՅ» ՓԲ ընկերության կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմաններ՝ ՏՊ-110/0005-Հ/1, 31.08. 2025թ.:
- Գործունեության իրականացման Լիցենզիան՝ ԼԷ N0810, տրված :

8.Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը

Ենթակա տարածք. «Ծովինար 2» արևային կայանը տեղակայված է լինելու «Ա-Ս Փաուեր» ՍՊԸ-ին սեփականության իրավունքով պատկանող՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար բնակավայրի Աղլի Քոա 1 հողամաս հասցեում՝ 12,45 հա տարածքի վրա: Տարածքը հարթ է՝ մասնակի թեք ռելիեֆով: Տարածքում բացակայում է ծառերը, ծառաթփերը: Նախկինում՝ խորհրդային տարիներին, տարածքն օգտագործվել է որպես արոտավայր: Երկար տարիներ համայնքի և բնակիչների կողմից տարածքը չի օգտագործվել: Ենթակա տարածքում առկա են ինքնահոս ջրատար առուներ, որոնք գյուղացիների կողմից օգտագործվում են գյուղատնտեսական տարածքների ոռոգման և անասուններին ջրման նպատակով:

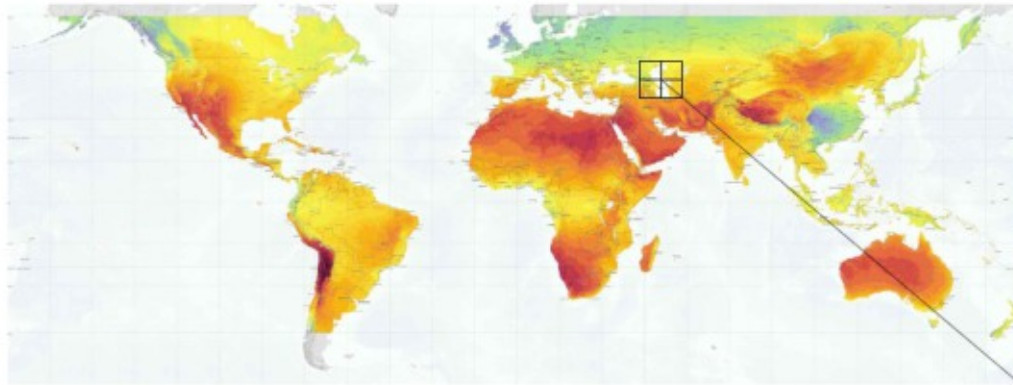
Հողամասին կից գտնվում են հանդամիջյան գրունտային ճանապարհ, մոտ 300մ հեռավորության վրա՝ Մ-14 ավտոճանապարհ: Հողամասին կից գտնվում են նաև էլեկտրամատակարարման համակարգեր, մոտ 3-8մ հեռավորության վրա գտնվում են այլ էներգետիկ նշանակության հողամասեր, արոտավայրեր, վարելահողեր: Հարակից տարածքներում տեղակայված են արևային ֆոտովոլտային կայան, որը գտնվում է 133մ հեռավորության վրա:

Գլոբալ հորիզոնական ճառագայթումը Հայաստանի Հանրապետությունում:

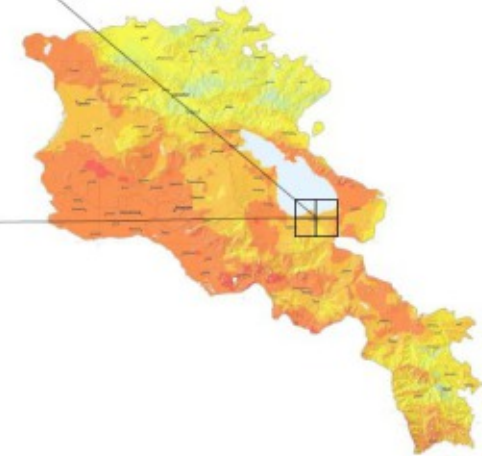

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ արևակայանի, ենթակայանի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների: Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի:

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի իրադրության քարտեզ-սխեման՝ ըստ WGS կոորդինատային համակարգի

ՀՀ Մարդահամարային համայնքային մարմինների գործունեության 2 հոգսանա
արևաշին ֆուտուրիստային ինքնակազմակերպության կողմից համարվող են իս
լան՝ 40° 5' 47.11" N և 44° 28' 54.62" E, ժամի ամբարկային 2008
բարձրության վրա:

Նախատեսվող գործունեությունը մոտակա Ծովինար գյուղի բնակելի տնից գտնվում է 516մ, ամենամոտ հասարակական շինությունից՝ 498մ, միջպետական ավտոճանապարհից՝ 1661մ, տեղական ավտոճանապարհից՝ 926մ, Սևանա լճից՝ 1983մ, Ծովինար գետից՝ 17մ, Սևան ԱՊ-ից՝ 1788մ հեռավորությունների վրա:

Գործունեության տարածքը բնակավայրից և գետից բաժանվում է ձորակով:

Ծովինար գետում այժմ ջուր չի հոսում, ծանծաղ է: 2-10 կմ շառավղով բնության հուշարձաններ չկան: Տարածքում համաձայն ԳԱԱ –ի հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի մասնագետների առկա են պատմամշակութային և հնագիտական միավորներ:

Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրն ընտրված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների և նախաձեռնողի համաձայնությամբ, հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները:

«Հայր և որդի Տիտիզյաններ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարվել են գործունեության ենթակա տարածքի «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ պատկանող Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի Աղլի քառ 1 հողամասի համար երկրաբանական կառուցվածքի

ուսումնասիրություններ, կատարվել է տարածքի և հարակից տարածքներին վերաբերվող տարբեր աղբյուրներում զետեղված, նախկինում կատարված ինժեներաերկրաբանական հետազոտումների տվյալների հավաքում, կանոնակարգում, համադրում և վերլուծություն:

Տեղադիտական հետազոտություններով վեր են հանվել վտանգավոր երկրաբանական երևույթները և պրոցեսները՝ սողանք, քարաթափում-ճահճացում և այլ: Կատարվել են կառուցվածքի գրունտների փորձանմուշների լաբորատոր ուսումնասիրություններ: ՄԴԵ-50M հաստոցով մեխանիկական չոր եղանակով փորվել է 9 հորատանցք. 3գծ/մ խորությամբ, ընդհ. 27գծ/մ խորությամբ: Հորատանցքների հիման վրա կազմվել է երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքներ, ինչպես նաև օգտագործվել են ֆոնդային տվյալները: Հորատանցքների, արդյունքները և ֆոնդային նյութերի տվյալները թույլ են տալիս շերտերի նկարագրությունը սալ մինչև 10.0մ խորությամբ՝ համաձայն ըստ ՇՆՁ I-2.101-2002 (ձեռնարկ ՀՀՇՆ I-2.01-99 նորմերի):

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից Հետազոտվող տարածքը գտնվում է Սևանա լճի հարավային ափամերձ գոտում, լճից մոտավորապես 2 կմ հեռավորության վրա, Վարդենիս տանող ճանապարհի մոտ, Երևանից՝ 145 կմ, Մարտունուց՝ 15 կմ հարավ-արևելք:

Կլիման. ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրվում են ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22.01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթղթին համապատասխան: Կլիման չափավոր ցամաքային է, շոգ ու չորային ամառներով, չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Օդի բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը 33,6°C է, բացարձակ նվազագույն՝ ջերմաստիճանը՝ -31,7°C: Քամու միջին տարեկան արագությունը 2.6մ/վ: Բնահողի սառչելու առավելագույն խորությունը՝ 116սմ:

Երկրաբանական տեսակետից Ուսումնասիրվող տարածաշրջանը բնութագրվում է երկրաբանական պայմանների խիստ բազմազանությամբ, որտեղ գերակշռողը հրաբխային, նստվածքա-հրաբխային և նորմալ նստվածքազոյացումներն են: Ժամանակակից նստվածքները ներկայացված են հունա, լճային, ալուվիալ, դելուվիալ, հեղեղային և ճահճային գոյացումներով:

Տեկտոնական տեսակետից տարածաշրջանը հարում է Սևանի լեռնատեկտոնական գոտու մերձսևանյա մեգասինկլինային զոնային:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից Ուսումնասիրվող տարածքի ինժեներա-երկրաբանական պայմանների, մասամբ լանջային-գրավիտացիոն պրոցեսների զարգացման վրա ազդող կարևոր գործոններից են հանդիսանում ստորգետնյա ջրերը, որոնց ձևավորումն ու բնույթը, իրենց հերթին ուղղակիորեն կախված է տարածքի ֆիզիկա-աշխարհագրական պայմաններից և երկրաբանա-լիթոլոգիական առանձնահատկություններից: Ելնելով դրանից, հետազոտվող տարածքը կարելի է գնահատել, որպես գրունտային ջրերի սնման, կուտակման և բեռնաթափման շրջան: Ստորերկրյա ջրերը բեռնաթափվում են Սևանա լճի մեջ: Տարածքում գրունտային ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 5մ-ից խորը հորիզոններում:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթները ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն՝ մեր ուսումնասիրվող տարածքում բացակայում են:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ -20.04.2020թ.-ի, տեղագնվող շրջանը գտնվում է I սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max}= 0.3g$ արագացմամբ:

Տարածքի երկրաբանական նկարագրությունը

Տարածքի երկրաբանական կտրվածքը ուսումնասիրվել է հորատման միջոցով, գրունտների լաբորատոր հետազոտությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքում առանձնացվել է գրունտների երեք շերտ: Ստորև բերվում է այդ շերտերի լիթոլոգիական նկարագրությունները և նրանց ֆիզիկա-մեխանիկական հատկությունները:

Շերտ 1 Հողաբուսական շերտ 0,0-0,2մ: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն . (9ա) I կարգ է:

Շերտ 2 Կավավազներ շագանակագույն, միջին խոնավ, պինդ թանձրությամբ, խճի ու խճավազի մինչև 10-15% պարունակությամբ:

Էյյովիալ-դեյյովիալ-պրոյովիալ առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (8գ) III կարգ է:

Շերտ 3 Այյովիալ ծագման լավ գնդավորված ճալաքարային նստվածքներ 5-7% գլաքարով և մոտ 20% ավազակավի, ավազի լցանյութով: Լցանյութը լավ և միջին հղկվածության: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն (6գ) IV կարգ Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար, որպես հիմնատակ առաջարկվում է

- Շերտ 2-ը/ Կավավազներ/ որոնք սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 3-րդ կարգ են:

Հաշվարկային դիմադրություն- 2.0 կգ/սմ²

Ընկրկելիության գործակից- 2500 տ/մ³

- շերտ 3-ը / այյովիալ ծագման ճալաքարային նստվածքներ/, որոնք սեյսմիկ հատկությամբ ըստ (ՀՀՇՆ 20.04.2020թ-ի) 2-րդ կարգ են:

Հաշվարկային դիմադրություն- 4.0 կգ/սմ²

Ընկրկելիության գործակից-5000 տ/մ³:

- Ուսումնասիրվող տեղամասում որպես հիմնատակ շերտ 4-ը դիտարկվելու դեպքում պետք է կատարվի ջրահեռացում:

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են, քանի որ տարածքն արդեն ենթարկվել է մարդածին ազդեցությանը, երկար տարիներ տարածքն օգտագործվել է գյուղատնտեսական նպատակներով, հարթեցվել է:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չեն կատարվելու, նոր ճանապարհներ չեն կառուցվելու: Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհով:

9.Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

հատիկաբուսականության գերակշռությամբ, բլրի արանքներում և քարակույտերի մոտ թփերի և առանձին ծառերի առկայությամբ:

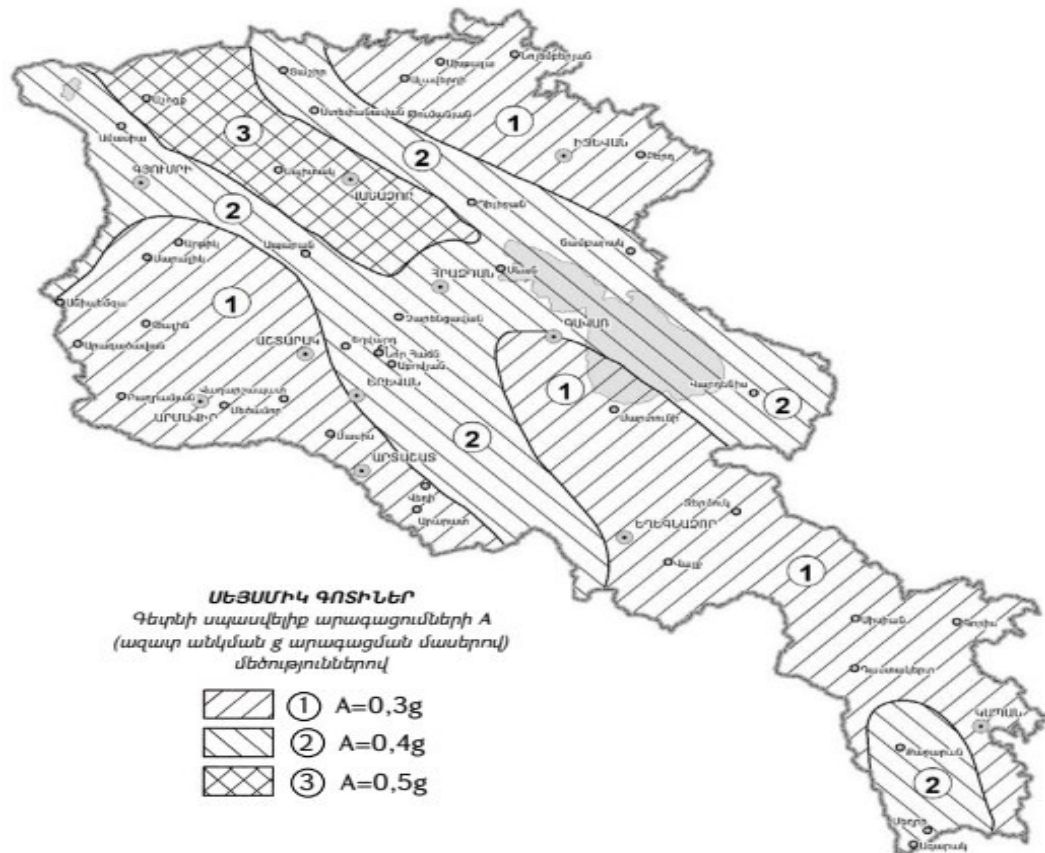
Սևանի ավազանի արևմտյան և հյուսիս-արևմտյան ափամերձ տարածքները բնորոշվում են ռելիեֆի տիպիկ հրաբխային կառուցվածքով: Հրաբխային լավաների հոսքահետքերը, հասնելով մինչև լճի ափամերձ տարածքները՝ առաջացրել են արևմտյան ափի բազմաթիվ ծովախորշեր, հրվանդաններ, երբեմն հզոր քարաբեկորների ձևով՝ ընդհուպ մինչև լիճը: Տարածաշրջանում ռելիեֆը բլրաշատ ափսեաձև իջվածքներով է, թույլ բլրակային, աննշան կոնաձև իջվածքներով: Ռելիեֆի այսպիսի ձևերը օժանդակում են մթնոլորտային տեղումների արագորեն ներծծվելուն և մակերեսային հոսք համարյա չի ձևավորվում: Ջրի հատակից դուրս եկած առափնյա շերտը կազմված է ավազա-կավային և գելենչիկային նստվածքներից:

9.2. Սեյսմիկա և երկրաբանություն.

Մարզի ինժեներաերկրաբանական և սեյսմատեկտոնական պայմանները բավականաչափ բարդ են: Գրունտների առավելագույն արագացումները գրանցված են Սևանա լճի հյուսիս-արևելյան և արևելյան ափերում: Տարածաշրջանը բնութագրվում է կտրուկ կտրտված բլրային ռելեֆով, խորը ձորակներով: Ստորգետնյա ջրերը հիմնականում կապված են վերին կավճի հասակի կրաքարերի և ուլտրախիմքային ու հիմքային ապարների կոնտակտի հետ, որոնք բնական աղբյուրների տեսքով դուրս են գալիս երկրի մակերես, կրելով սեզոնային բնույթ: Շրջանում մթնոլորտային տեղումներից առաջացած ջրահոսքերը ներծծվելով ապարների շեղքերով ու ծակոտիկներով, սեզոնային բնույթի աղբյուրների և ժամանակավոր հոսքերի տեսքով բեռնաթափվում են Սևանա լիճ:

Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ-20.04.2020թ. «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. նախագծման նորմեր»-ի տեղագննվող շրջանը գտնվում է I սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max}=0.3g$ արագացմամբ:

Գծապատկեր 2

9.3. Կլիմա և օդային ավազան.

Տարածաշրջանի կլիման չորային է: Ձմռանը գերիշխում է պարզ արևոտ թույլ սառնամանիքներով եղանակը, ձմռանը չափավոր ցուրտ է: Ամառը տաք է, չոր և անհողմ: Առավելագույն տաք միջին ջերմաստիճանը կազմում է 29°C , ձմռանը՝ -19.3°C : Հարաբերական խոնավությունը կազմում է 68%: Միջին տարեկան մթնոլորտային տեղումները կազմում են 522մմ: Քամու միջաին տարեկան արագությունը կազմում է 2.6մ/վ, 25 տարվա կրկնելիությունը՝ 25մ/վ: Արեգանային ճառագայթման հաշվարկային մեծությունը կազմում է 2552 օր:

Գործունեության տարածքի կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ

22-01-2024թ. «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը և համապատասխան կլիմայական ցուցանիշները Մարտունի համայնքի՝ որպես խոշորացված համայնք և Երանոս բնակավայրի համար:

Օդի ջերմաստիճանը, °C

Աղյուսակ 1

ՕԴԻ ՄԻՋԻՆ ԵՎ ԷՔՍՏՐԵՄԱԼ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ,
ՁՄՈՒՆ ՍԿԻԶԲԸ, ՎԵՐՋԸ ԵՎ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 1 Օդի միջին ջերմաստիճան

Բնակավայրի անվանումը		Միջին ջերմաստիճանն ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
20.	Մարտունի	-5.2	-4.9	-1.3	5.0	9.8	13.4	16.4	16.3	13.2	8.4	2.5	-2.6	5.9	-31.7	33.6

ՕԴԻ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 10 Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %																	
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		
														Միջին ամսական		Միջին ամսական, ժամը 15-ին		Միջին ամսական
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		15	16	17	18	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
20.Մարտունի		68	69	68	66	67	70	73	71	66	64	65	66	68	68	61	73	54

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

Աղյուսակ 12 Մթնոլորտային տեղումները

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը _____ մմ միջին ամսական օրական առավելագույն													Տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան		
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

20.Մարտունի	27	31	47	59	74	69	46	31	32	43	38	25	522	168	354
	51	34	40	46	41	69	65	43	59	49	84	41	84		

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

Բնակավայրի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնեփությունը, %					Ըստ ուղղությունների			Մնացորդի կրկնեփությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր - փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ
		Միջին արագությունը, մ/վ													
		Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ- արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս- արևմտյան						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
26.Մարտունի	հունվար	5	1	1	2	49	37	3	2	85	3.7	Հվ	1.7	ՀվԱրմ	4.0
		1.7	1.7	1.6	2.2	3.6	4.0	2.4	2.2						
	ապրիլ	11	5	3	2	40	30	5	4	78	2.9				
		1.9	2.0	1.7	2.2	3.4	3.8	2.4	2.0						
	հուլիս	30	12	4	1	20	17	5	11	71	1.6				
		2.0	2.1	1.8	1.5	1.7	1.9	1.8	2.0						
	հոկտեմբեր	9	5	2	2	40	35	4	3	83	2.5				
		1.8	1.7	1.6	1.7	2.6	3.1	2.3	1.9						

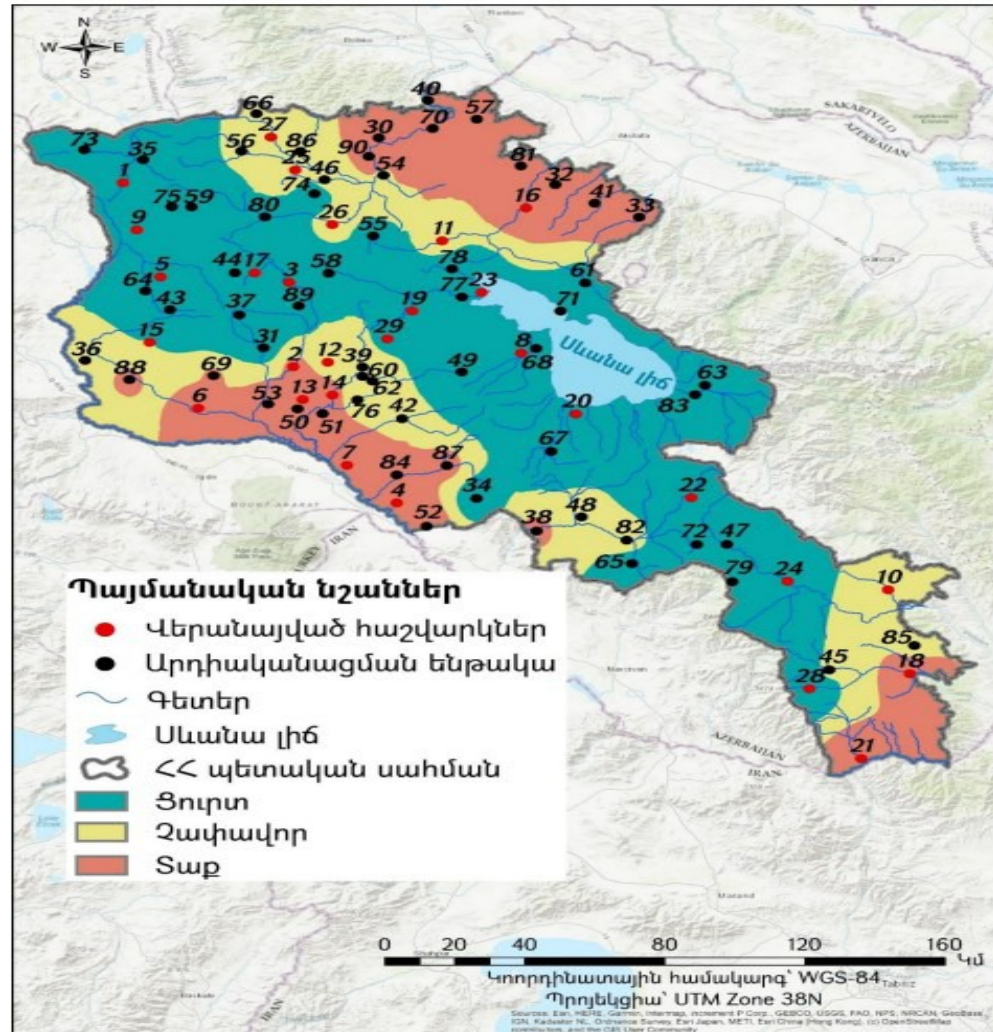
ԱՐԵՎԱՓԱՅԼ ԵՎ ԱՐԵՎԱԿՆԱՅԻՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՄԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղյուսակ 28 Արևափայլի տևողություն (ժ) և առանց արևի օրերի քանակ (օր)

Բնակավայրի անվանումը	Տևողություն	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
21. Մարտունի	ժ	144	150	178	184	237	289	306	299	258	200	161	146	2552
	օր	4	3	3	3	2	0.3	0.3	0.3	1	1	3	4	25

Համաձայն նորմատիվային փաստաթղթի՝ Մարտունի քաղաքը գտնվում է ցուրտ կլիմայական գոտում՝ ծովի մակարդակից 1943մ բարձրության վրա, որին բնորոշ է զով ամառը, ձմռանը շատ ցուրտ է, քամոտ, խոնավ: Ամառը առավելագույն ջերմաստիճանը հասնում է 33.6°C, բացարձակ նվազագույնը՝ -31.7°C, հարաբերական խոնավությունը 68%, տարեկան տեղումները կազմում են 522մմ, քամու միջին արագությունը՝ 1.6- 3.7 մ/վ:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ
ՇՐՋԱՆԱՑՈՒՄԸ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Օդային ավազան. Հայաստանի հանրապետության տարածքում մթնոլորտային օդի որակը վերահսկվում է ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ հանրապետության

տարածքի 45 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում:

ՀՀ մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտացանց

Մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում տրանս-պորտը, արդյունաբերությունը, էներգետիկան, քաղաքաշինությունը: Փոշով աղտոտվածություն կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով: Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ: Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն

ավտոտրանսպորտն է:

Մարզի օդային ավազանը գտնվում է բավականին բարվոք վիճակում: Մարզում օդային ավազանի աղտոտում առաջանում է հիմնականում ավտոտրանսպորտի արտանետումներից: Տարածքի հաշվարկով այս օդային ավազան արտանետումների մակարդակը քիչ է հանրապետության միջինից շուրջ 6.3 անգամ:

Օդային ավազանում հայտնաբերված փոշու քանակությամբ մարզը գտնվում է բարվոք վիճակում, այս ցուցանիշը միջին հանրապետական մեկ շնչի հաշվով ցուցանիշից փոքր է շուրջ 3 անգամ:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Համաձայն «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի Գլխավոր (armmonitoring.am) էլեկտրոնային կայք էջի՝ 2025թ. 1-ին եռամսյակի հրապարակված տեղեկագրում շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի արդյունքների, Գեղարքունիքի մարզի և քաղաքների օդային ավազանի որակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

Նախատեսվող գործունեության տարածքում օդի որակական ցուցանիշների, մթնոլորտն աղտոտող նյութերի և աղտոտվածության մակարդակի ելակետային տվյալների վերաբերյալ՝ տեղեկատվությունը ներկայացվել է «Վնասակար նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաներ բնակավայրերում, որտեղ բացակայում են մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտարկումները» ժամանակավոր առաջարկություններից՝ հրապարակված «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կայքում (<http://meteomonitoring.am/page/1591>): Ներկայացվում է Ծովինար բնակավայրի օդի որակական ցուցանիշներն ըստ բնակչության թվաքանակի, որպես մինչև 10000 բնակիչ ունեցող բնակավայրեր (Ծովինար բնակավայրը՝ 4572մարդ) .

- ✓ Փոշի՝ 0,071 մգ/մ³,
- ✓ ծծմբի երկօքսիդ (SO₂)՝ 0,006 մգ/մ³,
- ✓ ազոտի երկօքսիդ (NO₂)՝ 0.023 մգ/մ³,
- ✓ ածխածնի օքսիդ (CO)՝ 0.8 մգ/մ³:

9.4. Հողային ռեսուրսներ.

Տարածաշրջանում տարածված են լեռնատափաստանային և մարգագետնային սևահողերը, գորշ և դաշնագույն անտառային և լեռնաշագանակագույն, լեռնամարգագետնա-տափաստանային, դարչնագույն անտառային հողերը: Կախված ռելիեֆի պայմաններից և երոզիայի ենթարկվածության աստիճանից, ըստ մեխանիկական կազմի այս հողերը դասվում են միջակ և ծանր

կավավագային տարատեսակների շարքին: Հողերի կլանման տարողությունը համեմատաբար ցածր է, որը պայմանավորված է հումուսի սակավ պարունակությամբ և թեթև կավավագային մեխանիկական կազմով:

Գեղամա և Վարդենիսի լեռնաշղթաների ու Սևանա լճի միջև գտնվող վայրերում զգալի հարթ տարածություններ կան, առկա են շատ որակյալ հողեր և նպատակահարմար են հողագործության համար: Դրանք հատկապես Մասրիկ, Արգիճի գետերի ու Գավառագետի հովիտներն են: Դրանցից համեմատաբար ընդարձակը Մասրիկի դաշտն է՝ շուրջ 10000 հեկտար: Այդ հարթ տարածությունները ծովի մակերևույթից ունեն 1900-2200մ բարձրություն: Տարածքը ներկայացած է միջին բարձրությամբ լեռնաշղթաներով, ուղիղ և ավիքաձև թեքություններով և հարթություններով: Տարածքում գերիշխում են լեռնային սևահողերը, անտառային դարչնագույն հողերը: Մարզի հարավային և արևմտյան հատվածների հողային ծածկույթը հիմնականում ներկայացված է սևահողերով և գետահովտադարավանդային հողերով, իսկ հյուսիսային և հյուսիս-արևելյան հատվածները՝ մարգագետնատափաստանային, անտառային դարչնագույն և անտառային գորշ հողերով: Տարածաշրջանում լճային նստվածքների վրա ձևավորվել են գետահովտային, մարգագետնացած կոպճային և թույլ զարգացած ավազակոպճային հողագրունտների տիպերը: Ավազանի բնական ցամաքային էկոհամակարգերն են մարգագետինները, տափաստանները, անտառային և նոսրանտառային համակեցությունները, ինչպես նաև ժայռա-քարացրոնային և լճի ջրերից ազատված համալիրները:

Մարզի խոշոր հիմնախնդիրներն են՝ հողերի դեգրադացումը, էրոզիան, ավիամերձ գոտու անտառների ջրածածկումը: Մարզի հողային ծածկույթի էրոզիայի առավելագույն ցուցանիշները դիտարկվում են արևելյան և հյուսիսային հատվածներում:

Համաձայն Գեղարքունիքի մարզի միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման նախագծի՝ Սևանի տարածաշրջանում մեծ զանգվածներով հանդիպում են տիպիկ միջին հումուսային ալկալացված սևահողերը՝ լեռնային սևահողերի ենթատիպով: Հումուսի պարունակությունը կազմում է 8-12%: Լեռնային սևահողերն ունեն հումուսի մեծ պաշար՝ 0-60սմ խորության վրա հումուսի պաշարները կազմում են 360տ/հա:

Ռեակցիան վերին հորիզոններում թույլ հիմնային է, ներքևում՝ չեզոք:

Լեռնային սևահողերը օգտագործվում են մեծ մասամբ որպես խոտհարք և արոտավայր, իսկ տեղ-տեղ նաև որոշ գյուղատնտեսական կուլտուրաների մշակման համար (գարի, երկարամյա խոտեր):

Հանքաքանական կազմում գերակշռում են թեթև և միջին շրջանի միներալներ:

Մարդու գործունեության հետևանքով առաջանում է հողային ծածկույթի աղտոտում ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողերի որակի գիահատումն

իրականացվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի և ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2015թ. հունիսի 16-ի «ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 25-Ն հրամանի համաձայն:

«Հիդրոոդերոնութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի էլեկտրոնային կայքում 2024թ. և 2025թ 1-ին եռամսյակային տեղեկագրերում, հոդերում մետաղների պարունակության և աղտոտվածության ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

9.5.Զրային ռեսուրսներ

Սևանի ավազանի հիդրոերկրաբանական պայմանները բնորոշվում են երկրաբանա-կառուցվածքային, գեոմորֆոլոգիական և ֆիզիկա-աշխարհագրական առանձնահատկություններով: Սևանի ջրավազանային տարածքը ներառում է Ձկնագետ, Մասրիկ, Սոթք գետերի գետավազանները, Վարդենիսի ու Գեղամա լեռներից սկսվող գետերը: Զրային ռեսուրսների աղտոտման աղբյուրներ են հանդիսանում հիմնականում կոմունալ-կենցաղային և արտադրական կեղտաջրերը: Սևանի ջրավազանային տարածքում ստորերկրյա ջրերի քանակի և որակի նշանակալի փոփոխություններն աննշան են, պայմանավորված բնական պայմաններով՝ ամռան ամիսներին ոռոգման նպատակով հորերի ջրածախսի ավելացմամբ: Տարածաշրջանի ամենամեծ ջրային ռեսուրսը Սևանա լիճն է:

Տարածաշրջանի գլխավոր ջրային արտերիաներից են Սևանա լիճ թափվող Մարտունի գետը: Մարտունի գետը սկիզբ է առնում Վարդենիսի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջերից՝ 3300 մ բարձրությունից ունի 27,6 կմ երկարություն, ջրհավաք ավազանը կամում է 35 101կմ²: Սնումը հիմնականում ձնաանձրևային (58%) է, գետի ջրերն օգտագործվում են ոռոգման նպատակով:

Գործունեության տարածքին մոտ գտնվում է Ծովինար գետը, որը սկիզբ է առնում Վարդենիսի լեռների հյուսիսային լանջերից և անցնելով Ծովինար գյուղի միջով թափվում է Սևանա լիճ՝ հարավային ափում: Երկարությունը 24 կմ է [1][2]:

Հայաստանի Հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերոնութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման 12.1 հավելվածի համաձայն՝ լճի մակերևույթից և տարբեր խորություններից: Մոնիթորինգն իրականացվում է տարին 2 անգամ՝ 18 դիտակետերում՝ հիմնականում անիոնների և կատիոնների, սնուցող նյութերի և ծանր մետաղների առկայությունը որոշելու համար: Համաձայն կազմակերպության կողմից 2025թ. 1-ին եռամսյակի տեղեկագրի՝ Սևանի ԶԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն

իրականացվում են 18 դիտակետում:

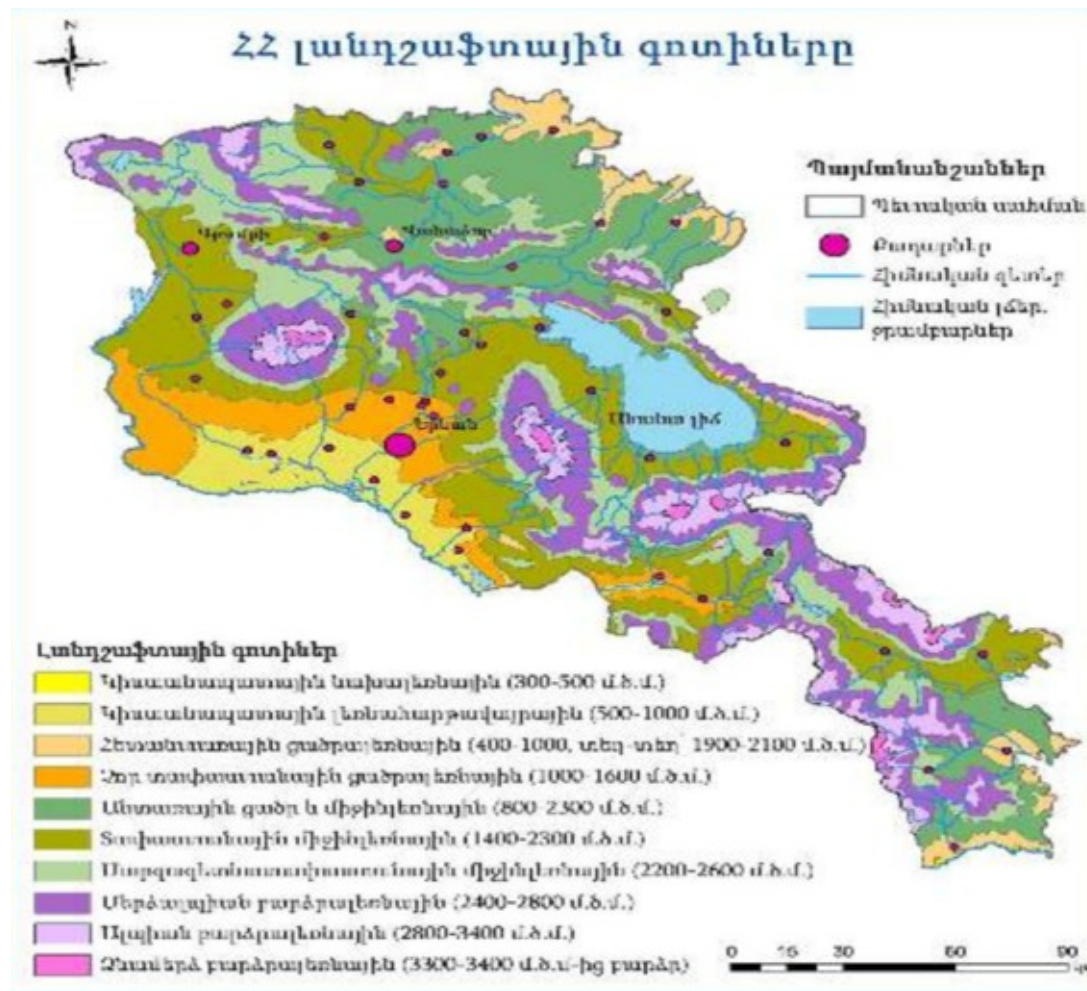
Համաձայն «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի Գլխավոր (www.armmonitoring.am) էլեկտրոնային էջի՝ 2025թ. 1-ին եռամսյակի տվյալներով Մարտունի գետի ջրի որակը գետաբերանում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Ծովինար գետը հիմնականում ցամաքած է, տեղեկագրում գետի ջրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

9.6. Կենսաբազմազանություն

Տարածաշրջանը լեռնային է և բնորոշվում է լանդշաֆտների ուղղաձիգ գոտիականությամբ՝ ցածր և միջին լեռնաանտառային, մարգագետնատափաստանային, մերձալպյան, ալպյան: Բնական անտառները՝ գիհի և կաղնի ծառատեսակներով ոչ մեծ կղզյակներով տեղակայված են Արեգունյաց լեռնաշղթայի ուղղաձիգ լանջերի վրա, իսկ առանձին ծառեր և ծառերի փոքր խմբեր հանդիպում են նաև լճափի այլ հատվածներում: Հողերի մշակումը, դաշտապաշտպան անտառաշերտերի ստեղծումը, խոտհարքերը, նաև հրդեհները բացասաբար են ազդում հանրապետության բուսածածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա:

Սևանա լճի և տարածքի կենսաբազմազանության պահպանման նպատակով ստեղծվել է «Սևան»ԱՊ-ը:

Նկար 7

Բուսական աշխարհ: Տափաստանային գոտին Հայաստանի տարածքի ամենաընդարձակ գոտին է, որը սկսվում է 1500-1600 մ-ից, երկրի հյուսիսային հատվածում հասնում է մինչև 2000 մ բարձրության, իսկ հարավային հատվածում՝ 2400-2500 մ: Գոտին տափաստանային է և գորշ կարբոնատային, անտառային: Աչքի են ընկնում բուսական համակեցությունների բազմազանությամբ: Ծայրահեղ չորասեր, գուղձավոր, պնդաձիմ հացազգի խոտաբույսերի, փշաբարձիկավոր տարախոտերի առկայությունը բուսականության բնորոշ առանձնահատկություններից է:

Մարզի հիմնական անտառ կազմող ծառատեսակները հանդիսանում են սոճին, եղևնին, բարդին, ուռենին, թեղին, հացենին,

ակացիան, փշատենին և այլ փշատերև ու սաղարթավոր ծառատեսակներ: Սևանա լճի ջրից ազատված հողագրունները ծածկված են արհեստական տնկարկներով (սոճի, չիչխան, բարդի և այլ):

Ցածրադիր վայրերում աչքի են ընկնում անապատները ու կիսաանապատները, որոնք առաջացել են լճից ազատված ավազուտների վրա և ունեն երկրորդային ծագում: Այդ տեսակներից որպես ռելիկտային համակեցություններ պահպանվել են՝ տորֆային ճահճուտները, քարացրոնային և ժայռային բուսական խմբավորումները, փովող թփուտները՝ ցածրաճ գիհուտներ (*Juniperus depressa*) և այլն: Թփատեսակներից ամենամեծ մակերեսները զբաղեցնում է չիչխանը:

Նկար 8. Չիչխան

Տարածված են նաև արոսենու (արոսենի Կուզնեցովի (*Sorbus kuznetsqvii*), արոսենի Հայաստանի (*S.hajastana*), արոսենի հունական (*S.graeca*)), մասրենու (*Rosa spinosissima*, *R.canina*), ասպիրակի (*Spiraea crenata*), ալոճենու (*Crataegus orientalis*), ուռենու (*Salix caprea*) և այլ համակեցություններ:

Բնական բուսածածկույթին փոխարինելու են գալիս մշակաբույսերը՝ ցորեն, եգիպտացորեն, արևածաղիկ, պտղատու այգիները, իսկ ողողատներում՝ բանջարեղենի մշակությունը: (UNDP): Տարածաշրջանում կան անոթավոր բույսերի 1587 տեսակ, 32 ծառատեսակ, 102 թփերի տեսակ, 1146 բազմամյա խոտաբույս և 307 միամյա ու երկամյա բուսատեսակներ: Շուրջ 60 բուսատեսակներ համարվում են դեղաբույսեր և 100-ը՝ ուտելի են: Կան նաև 267 տեսակի սնկեր, որից 100 տեսակը ուտելի են և 24 տեսակը՝ թունավոր: Տեղանքում աճում են հացազգիներին պատկանող շատ բույսեր՝ շյուղախոտի (*Festuca* sp.), որումի (*Lolium* sp.) 95.1 և դաշտավուկների (*Poa* sp.) տարբեր տեսակներ:

Ռելիեֆային առանձնահատկությունների շնորհիվ Սևանի ավազանի բուսականությունն ունի վառ արտահայտված մոզաիկ

բնույթ՝ հարուստ և բազմազան: Սևանի ջրհավաք ավազանի տափաստանային գոտին՝ 1906-2400մ ծովի մակերևույթից բարձր է, հիմնականում ներկայացված է չոր և տիպիկ տափաստանների բնորոշ խոտաբույսերով՝ շյուղախոտ, փետրախոտ և այլն: Այստեղ աճում են նաև գլիու, մապրենու, արոսենու, կծուխորի, այծատերևուկի և այլ թփուտներ: Բավական շատ են գազերը, ոզնաթփերը, որոնց թվում կան մի շարք հազվագյուտ և անհետացող տեսակներ:

Սևան ազգային պարկի և պահպանական գոտու տարածքում գրանցված են մոտ 1.600 տեսակ բարձրակարգ բույսեր (Հայաստանում գրանցված բարձրակարգ բույսերի կեսից ավելի) այդ թվում՝ 55 հազվագյուտ ու անհետացող, 23 էնդեմիկ, որոնք աճում են միայն Սևանի ավազանում: Դրանք են Լրձուն Սևանի, Ոզնաթուփ Գաբրիելյանի և այլն: Բուսականությունը հիմնականում տափաստանային է՝ հացազգային, տարախոտա-հացազգային /*Festuca valesiaca* Gaudin, *F. ovina* L., *Koeleria albobii* Domin, *K. cristata* (L.) Pers., *Bothriochloa ischaemum* (L.) Keng, *Stipa capillata* L., *S. Lessingiana* Trin. Et Rupr., *S. Tirsa* Stev., *Elytrigia trichophora* (Link) Nevski, *Galium verum* L., տեսակներ *Agropyron*, *Andropogon*, *Scabiosa*, *Veronica*, *Artemisia*, *Achillea*, *Astragalus*/:

Կարմիր գրքում գրանցված են տարածաշրջանին բնորոշ՝ Խոզանափուշ *Cousinia fedorovii* Takht, Լրձուն Սևանի-*Isatis sevangensis* N. Busch, Թրաշուշան հայաստանյան-*Gladiolus hajastanicus* Gabrielian, Հիրիկ Նոբազեղ - *Iris elegantissima* Sosn, Վիշապագլուխ ավստրիական - *Dracocephalum austriacum* L., Գառնառվույտ հայկական - *Oxytropis armeniaca* Sosn. ex Mulk.:

Նկար 9. Վիշապագլուխ ավստրիական

Նկար 10. Գառնառվույտ հայկական

Ազգային պարկի և պահպանական գոտու տարածքի շուրջ 60 բուսատեսակներ օգտագործվում են որպես դեղաբույսեր, իսկ շուրջ 100 բուսատեսակներ համարվում են ուտելի: Ծովինար գյուղի մերձափնյա տարածքում կա ոչ մեծ ճահիճ, ուր աճում են բոշխ կարճամազ (*Carex hirta*), դուռ երկար (*Cyperus longus*), դուռ թուխ (*C. fuscus*), ճլախոտ թաբերնեմոնթանի (*Schoenoplectus tabernaemontani*) և շատ այլ տեսակներ:

Կենդանական աշխարհ: Կենդանական աշխարհը ներկայացված է ողնաշարավոր կենդանիների 330 տեսակներով՝ 44 տեսակ կաթնասուններ՝ գիշատիչներ, միջատակերներ, կրծողներ, չղջիկներ (գայլ, աղվես, նապաստակ, կզաքիս, փորսուղ, աքիս, լուսա, ոչ հաճախ նաև արջ և այլն), թռչունների՝ 267 տեսակ, 4 տեսակ երկկենցաղներ, 16 տեսակ սողուններ և 9 տեսակ ձկներ:

Կաթնասունները պատկանում են հետևյալ կարգերին.

- ❖ Միջատակերներ (*Insectivora*),
- ❖ Կրծողներ (*Rodentia*),
- ❖ Նապաստակներ (*Logomorpha*),
- ❖ Չղջիկներ (*Chiroptera*),
- ❖ Գիշատիչներ (*Carnivora*),
- ❖ Սմբակավոր/կճղակավոր կաթնասուններ (*Artiodactyla*):

Համաձայն «Գեղարքունիք» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման նախագծի՝ մարզի տարածքում հաշվարկվում են 43 տեսակի փափկամարմիններ, 639 տեսակի հողվածոտանիներ, որոնք պատկանում են միջատներին: Դրանցից 6-ը Հայաստանի էնդեմներ են: Կապտաթիթեռը (*Maculinea nausithous* Bergs), որն հայտնի է պարկի պահպանական գոտուց, գրանցված է Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցանկում:

Սևանա լճի ձկները ներկայացված են սաղմոնազգի-Salmonidae, սիգազգի Coregonidae և ծածանազգի-Cyprinidae ընտանիքներով: Սաղմոնազգիներին են պատկանում Սևանի իշխանը (*Sevan Trout-Salmo ischchan* Kessler 1877) իր 4 էկոլոգիական ենթատեսակներով՝ Ամառային բախտակ (*S. ischchan aestivalis*), Ձմեռային բախտակ (*S. ischchan ischchan*), Գեղարքունի (*S. ischchan gegarkuni*), Բոջակ (*S. ischchan danilewskii*): Սիգազգիների ընտանիքի ներկայացուցիչը կլիմայավարժեցված սիգն է (*Whitefish-Coregonus lavaretus*): Ծածանազգի ձկնատեսակներին են պատկանում լճի երկու էնդեմիկները՝ Սևանի կոդակը (*Khrami carp Varicorhinus capoeta sevangi*) և Սևանի բեղուն (*Sevan 17 barble-Barbus goktschaicus*): 1980-ական թվականների սկզբից լճում սկսել է հանդիպել նաև արծաթափայլ լճածածանը (*Crucian carp-Carassius auratus gibelio*), որը պատահաբար լիճ է ներթափանցել արարատյան դաշտի ջրային համակարգերից:

Տարածաշրջանում հանդիպում են նաև 4 տեսակի երկկենցաղներ՝ Ցատկողներ (*Salientia*) կարգին պատկանող՝ Լճագորտ (*Rana ridibunda*), Փոքրասիական գորտ (*Rana macrocnemis*), Կանաչ դոդոշ (*Bufo viridis*), Շելկովնիկովի ծառագորտ

(H.a.shelkovnikovi):

Սողուններից հանդիպում են՝ Սպիտակափոր ժայռային, Նաիրյան ժայռային, Ռոստոմբեկովի ժայռային, Հայկական ժայռային, Վալենտինի ժայռային մողեսները, իսկ օձերից՝ սովորականը, ջրային լորտուները, պղնձօձը, լեռնատափաստանային իծը: Երկկենցաղներից առկա են կանաչ դողոշը, լճագորտը, փոքրասիական գորտը և շելկովնիկի ծառագորտը[11]:

Ջրային կամ ջրաճահճային կենդանիների համար որպես ապրելավայր ծառայում են Սևանա լճի ջրերը, ափամերձ գոտու ճահճուտներն ու լիճ թափվող գետերի գետաբերանները: Վերջին 4 տասնամյակի ընթացքում Սևանա լճի մակարդակի իջեցումը, ինչպես նաև ճահճուտների արհեստական չորացումը, նախկին ժայռոտ ափերի վերացումը խիստ բացասաբար են անդրադարձել ավազանի կենդանական աշխարհի վրա, որը հատկապես ցայտուն կերպով արտահայտված է թռչունների վրա:

Սևանի ավազանում հանդիպում էին 267 տեսակի թռչուններ՝ ձկնկուլ (Pelecaniformes) - 4 տեսակ, արագիլ, տառեղ, ջրցուլ (Ciconiiformes) - 11 տեսակ, ֆլամինգո (Phoenicopteriformes) - 1 տեսակ, հոպոպ, սագեր, բադեր և այլն: Թռչուններից 48 տեսակը բնադրող են: Այսօր դրանցից շատերը՝ մոխրագույն սագը, տուրպան, կարմրակտուց և կարմրագլուխ բադերը, սպիտակագլուխ բադը (սավկան), չեն բնադրում լճի տարածքում: Էնդեմ հանդիսացող Սևանի ծովորորի համար բնական միջավայրը դարձել է էկոլոգիապես անկայուն: Պարկում մեծ պոպուլյացիաներով հանդիպում են՝ մեծ քնամուկը (Glis glis), պարսկական սկյուռը (Sciurus persicus), անտառային մուկը (Apodemus sylvaticus), այծյամը (Capreolus capreolus), լայնականջ ոգնին (Tadarida teniotis) և այլն:

ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված են՝ Կաթնասունների 6 տեսակ, (գործ արջը, ջրասամույրը, անտառային կատուն, բեզոարյան այծ-Capra aegagrus Erxleben և այլն), սողուններից 2 տեսակ(խայտաբղետ՝ Անդրկովկասյան բազմագույն մողեսիկ-Eremias arguta transcaucasica Darevsky, 1953) և փոքրասիական մողեսները- Darevskia rostombekovi Darevsky 1957), 39 թռչնատեսակներ (Հայկական որոր-Larus armenicus), վարդագույն հավալուսն - Pelecanus onocrotalus Linnaeus, ձկնկուլը և այլն), սագանմաններից՝ սպիտակագլուխ բադ կամ սավկա - Oxyura leucocephala Scopoli, ձկներից՝ Սևանի իշխանը իր տարատեսակներով, Սևանի բեղլուն (Barbus goetschaicus Kessler) և Սևանի կողակը (Varicorhinus capoeta sevangi, Filippi) հողվածոտանիներից՝ Արիոն կապտաթիթեռ - Maculinea arion zara Jachontov, Մթնշաղային կապտաթիթեռ - Maculinea nausithous, Անտեսված կապտաթիթեռ - Agrodiaetus neglectus Dantchenko, Նինայի կապտաթիթեռ - Agrodiaetus ninae Forster, Թուրքական կապտաթիթեռ - Agrodiaetus turcicus Koçak, գրանցված են միջազգային միության Կարմիր գրքում:

Նկար 11. Հայկական որոր

Նկար 12. Նինայի կապտաթիթեռ

Նախատեսվող գործունեության տարածքում կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակները, կենդանատեսակները և կենդանիների բնադրավայրերը բացակայում են:

Հատուկ պահպանվող տարածքներ

Մարզի բնության հատուկ պահպանվող տարածք է «Սևան» ազգային պարկը՝ 150,1 հազ. հա մակերեսով: Այն գտնվում է շրջակա միջավայրի նախարարության կառավարման ներքո՝ «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի գործառնությունների միջոցով: Այն բաժանվում է չորս՝ արգելոցային, արգելավայրային, ռեկրացիոն և տնտեսական գոտիների: Պարկի տարածքում են գտնվում «Նորաշենի», «Լիճք-Արգիշի», «Գիլլի» և «Արտանիշի» արգելոցները՝ 7464 հա ընդհանուր մակերեսով, որից ցամաքայինը կազմում է 4289 հա, ջրայինը՝ 3175 հա: Այստեղ է գտնվում նաև երկու՝ «Գավառագետի» և «Գիլի-կաղնուտային ռելիկտային» արգելավայրերն՝ ընդհանուր 2652 հա մակերեսով:

9.7. Պատմության և մշակութային հուշարձաններ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. մարտի 15-ի «ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԵՎ ՕՏԱՐՄԱՆ ՈՉ ԵՆԹԱԿԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 385-Ն որոշման՝ Ծովինար գյուղի վարչական տարածքի համար սահմանվում է հուշարձանների հետևյալ ցանկը.

4.52 ԾՈՎԻՆԱՐ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8
1			ԱՄՐՈՑ ԹԵՅՇԵՐԱԻՆԻ («ՕՁԱՐԵՐԴ»)	Ք.ա. 1 հազ., Ք.ա. 8-6 դդ.	գյուղի հս-աե մասում	<	1
	1.1		Արցանագրություն	Ք.ա. 735- 714 թթ.		<	1.3
	1.2		Բնակատեղի	Ք.ա. 1 հազ.		<	1.1
	1.3		Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ.	ամրոցի հվ կողմում	<	1.2
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20 դդ.	գյուղի աե մասում, Մարտունի-Վարդենիս մայրուղուց ցախ	S	2: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 1 հուշար- ցան (2.1)
3			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԻՆ ԳՅՈՒՂ»	ուշ միջնադար - 1837 թ.	գյուղի հս մասում, Մարտունի-Ծովինար խաչմերուկից ցախ	S	10
	3.1		Քարայր - կացարան	վաղ միջնադար	գյուղատեղիի հվ մասում	S	10.1
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓԱՌԿՈՒՆՔ» («ՀԻՆ ԿԱՐՄՐԱՇԵՆ»)	9 դ.-1949 թ.	գյուղից 8 կմ հվ	S	գյուղատեղի Վե- րին Քյուլաղըռան (11)
	4.1		Գերեզմանոց	9-17 դդ.	գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին	S	11.4: Ենթակայու- թյամբ ներկայաց- ված է 3 հուշարցան (11.4.1-11.4.3)

5	4.2	Գերեզմանոց	9-20 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	S	11.3: Ենթակայությանը ներկայացված է 38 հուշարցան (11.3.1-11.3.38)
	4.3	Եկեղեցի Սբ. Պողոս-Պետրոս	13 դ.		S	11.1: Ենթակայությանը ներկայացված է 4 հուշարցան (11.1.1-11.1.4)
	4.4	Եկեղեցի	19 դ.		S	11.2: Ենթակայությանը ներկայացված է 4 հուշարցան (11.2.1-11.2.4)
	4.5	Գերեզմանոց	15-16 դդ.	գյուղատեղիի հս-ամ եզրին	S	11.5: Ենթակայությանը ներկայացված է 4 հուշարցան (11.5.1-11.5.4)
		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	9-17 դդ., 19 դ.	գյուղից 15 կմ հվ, «Խրբեքի ջուր» գետի ափին	S	գյուղատեղի Օրգլու (12)
	5.1	Գերեզմանոց	10-16 դդ.	Եկեղեցու շուրջը	S	12.2: Ենթակայությանը ներկայացված է 1 հուշարցան (12.2.1)
	5.2	Եկեղեցի	10-11 դդ.	գյուղատեղիի կենտրոնում	S	12.1: Ենթակայությանը ներկայացված է 1 հուշարցան (12.1.1)
	5.3	Մատուռ	14-15 դդ.	Եկեղեցուց հս	S	12.3
	5.4	Զրադաց	19 դ.	գյուղատեղիի ամ	S	12.4

				մասում		
6		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 8 կմ հվ, Փառկունք գյուղատեղի տանող ճանապարհի ցախ կողմում	<	13
7		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԱՍՈՅԻ ԴԸՆԳ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 13-14 կմ հվ-աե	<	14
8		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԻԾՈՒ ԿՈՂԵՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հվ եզրին	<	15
9		ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գյուղից 10 կմ հվ, «Թոփի գլուխ» վայրում, նորակառույց մատուռում	<	18
10		ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գյուղից 10 կմ հվ, «Թոփի գլուխ» վայրում, նորակառույց մատուռում	<	19
11		ԽԱՉՔԱՐ	14-15 դդ.	գյուղից 10 կմ հվ, «Թոփի գլուխ» վայրում, նորակառույց մատուռում	<	20
12		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի հս մասում, գործող գերեզմանոցի տարածքում	S	21

Բնության հուշարձաններ.

Գեղարքունիքի մարզում և Սևանի ավազանը հարուստ են բնական հուշարձաններով: ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի N967-Ն որոշման համաձայն՝ մարզում կան 15 բնության հուշարձաններ, որից 7-ը՝ երկրաբանական, 6-ը՝ ջրաերկրաբանական, 1-ը ջրագրական և 1-ը՝ կենսաբանական: Բնական հուշարձանների մի մասն ունի հատուկ պահպանվող տարածքների կարգավիճակ:

Մարզի տարածքում պահպանվել են բազմաթիվ միջնադարյան ճարտարապետական հուշարձաններ, առանձնապես

ուշագրավ բնական հուշարձաններ, խառնարանային լճեր, խարամային կոներ, ընդարձակ քարային ծովեր:

ՀՀ Կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14-ի N967-Ն որոշման համաձայն՝ Գեղարքունիքի մարզում առկա են հետևյալ բնության հուշարձանները.

	Երկրաբանական հուշարձաններ	
1	«Սնկատար» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ
2	«Աժդահակ» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ
3	Անանուն» ծալքավորում	Գեղարքունիքի մարզ, Սևանա լճի հս-արլ ափին, երկաթուղու պաստառի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա
4	«Քարե ծով» քարացրոններ (չինգիլներ)	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք
5	«Անանուն» հրաբխային արտահայտված շերտավորություն	Գեղարքունիքի մարզ, Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրաբխային խարամների գործող քարհանքի մոտ
6	«Արմաղան» հրաբուխ	Գեղարքունիքի մարզ, Մադինա գյուղից 3.5 կմ արմ 27. «Հայրավանք» բրածո ֆաունա Գեղարքունիքի մարզ, Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-ա
7	Հայրավանք» բրածո ֆաունա	Գեղարքունիքի մարզ, Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-ար
	Ջրաերկրաբանական հուշարձաններ	
1	«Սարանց» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքի Հացառատ թաղամասում, ծ.մ-ից 1937 մ բարձրության վրա
2	«Խաչերի» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Գավառ քաղաքի արմ

		ծայրամասում
3	«Անանուն» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Ակունք գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 1980 մ բարձրության վրա
4	«Անանուն» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Լճավան գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 2045 մ բարձրության վրա
5	«Անանուն» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, Կարճաղբյուր գյուղի հվ-արլ եզրին, ծ.մ-ից 1930 մ բարձրության վրա
6	«Վանքի աղբյուր» աղբյուրների խումբ	Գեղարքունիքի մարզ, Սարուխան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1977 մ բարձրության վրա
	Ջրագրական հուշարձաններ	
1	«Ակնա» լիճ	Գեղարքունիքի մարզ, Ծաղկաշեն գյուղից 10 կմ արմ, Ակնասար լեռան լանջին
	Կենսաբանական հուշարձաններ	
1	«Ենթալպյան մարգագետին»	Գեղարքունիքի մարզ, Դրախտիկ գյուղի մոտ

Գեղարքունիքի մարզ, Սևանի լեռնաշղթայի լանջերի (Շորժա գյուղի շրջակայքում) առկա են նաև «Օֆիոլիտային ապարների» մերկացումները:

2021թվականի հոկտեմբերի 21-ի կառավարության N1718-Ն որոշմամբ հաստատված է նաև «Թառ(Կարմիր Կատար)հրաբուխ երկրաբանական հուշարձանը՝ մոտ 3440մ ծ.մ, որը գտնվում է Գավառ համայնքում, Աժդահակ հրաբխից արևմուտք:

Պատմության և մշակութային, բնության հուշարձանները տարածքում բացակայում են, ուսումնասիրությունների արդյունքում տարածքում հայտնաբերվել են հնագիտական միավորներ, որոնք լիազոր մարմնի համաձայնությամբ առանձնացվելու են և անխաթար պահպանվելու են:

9.8. Սոցիալ-տնտեսական

Մարզի տարածքը կազմում է 5351քառ.կմ, ներառում է 5 քաղաքներ և 93 գյուղական բնակավայրեր: Մարզի տարածքում է գտնվում Սևանա լիճը և «Սևան»ԱՊ-ը: Մարզկենտրոնը Գավառ քաղաքն է: 2024թ. տարեսկզբի դրությամբ մարզի բնակչությունը կազմում է 213,2հազ. մարդ:

Ներկայացվում է մարզի ներկա վիճակն ըստ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի /armstat.am/ կայք էջի:

Տարածքը Territory	5 351 քառ. կմ/ sq. km
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the Republic of Armenia, %	18.0
Համայնքներ, 2024թ. տարեկզբի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2024	5
Քաղաքներ Towns	5
Գյուղեր Villages	93
Բնակչության թվաքանակը 2024թ. տարեկզբի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2024	213.2 հազ. մարդ/ ths. person
այդ թվում՝ including:	
քաղաքային urban	67.6 հազ. մարդ/ ths. person
գյուղական rural	145.6 հազ. մարդ/ ths. person
Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2023թ., % Share of marz population in the total population of the Republic of Armenia 2023, %	7.1
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2023թ., % Share of urban population size 2023, %	31.7
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	345 083.3 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	81 413.2 հա/ ha

2023թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ոլորտների տեսակարար կշիռները ՀՀ տնտեսության համապատասխան ոլորտների ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն 2.0 %,
- գյուղատնտեսություն 11.6 %,
- շինարարություն 4.6 %
- մանրածախ առևտուր 2.3 %
- ծառայություններ 0.8 %:

Մարզի արդյունաբերության հիմնական ուղղությունը հանքագործական արդյունաբերությունն է: Կարևոր նշանակություն ունի նաև մշակող արդյունաբերությունը, որի մեջ մեծ տեսակարար կշիռ ունի սննդամթերքի արտադրությունը: Մարզում են գտնվում բազմաթիվ հանքավայրեր, որոնցից են ոսկու, դոլոմիտի, բազալտի, ավազի, հրաբխային տուֆի հանքավայրերը: Շահագործվող հանքավայրերից մի մասին բաժին է ընկնում երկրում արդյունահանվող հանքաքարի զգալի մասը:

Մարզի տնտեսության առաջատար ուղղությունը գյուղատնտեսությունն է, հատկապես հացահատիկի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի և անասնաբուծական մթերքի արտադրությունները: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 345

083.3հա, որից վարելահողերը՝ 81 413.2հա: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով: Մարզի տարածքով անցնում է Երևան-Սևան-Դիլիջան հանրապետական նշանակության մայրուղին:

Մարտունի համայնք. Համաձայն Մարտունու խոշորացված համայնքի 2022-2026թ.հնգամյա զարգացման ծրագրի՝ Մարտունին գտնվում է Սևանի ավազանի հարավային մասում Գեղամա և Վարդենիսի լեռնավահանների միջև՝ ծովի մակադակից 1920-2020մ բարձրությունների վրա: Տարածքի կլիման բարեխառն լեռնային է՝ կարճատև զով ամառներով և ցուրտ ձմեռներով: Հուլիսի միջին ջերմաստիճանը կազմում է $+14^{\circ}\text{C}$, $+17^{\circ}\text{C}$, իսկ հունվարինը՝ -6°C ից- 10°C է: Օդի առավելագույն ջերմաստիճանը գրանցվել է $+31^{\circ}$, իսկ նվազագույնը՝ -25° : Ձմռանը գոյանում է կայուն ձնածածկույթ: Մթնոլորտային տեղումները տարեկան քանակը կազմում է 400մմ է, որը ըստ բարձրության ավելանում է մինչև 800մմ: Տեղումների առավելագույնը թափվում է գարնան վերջին և ամռան սկզբին: Տարածքին բնորոշ են մերձափնյա բրիզները:

Տարածքի ջրագրական ցանցը պատկանում է Սևանի ավազանին:

Մարտունի քաղաքը նախկինում Գեղարքունիք գավառի Կզնուտ գյուղն է, որը 1832 թվականին վերանվանվեց Ներքին Ղարանլուղ, իսկ Խորհրդային Հայաստանի ժամանակաշրջանում վերանվանվել է Մարտունի՝ ի պատիվ Ալեքսանդր Մյասնիկյանի: 1962 թվականին Մարտունին դարձել է քաղաքատիպ ավան, իսկ 1993 թվականից հետո հանրապետական նշանակության քաղաք:

2021թ /24.09/ ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին օրենքի 328Ն որոշմամբ, ՏԻՄ ընտրությունների միջոցով 05/12/2021թ ձևավորվել է Մարտունի խոշորացված համայնքը՝ 17 բնակավայրերով: Բնակչությունը կազմում է 2024թ. տարեկարգի դրությամբ կազմում է 11900 մարդ: Մարտունի համայնքում առկա է պետական պահպանության ցանկում ընդգրկված 303 միավոր պատմամշակութային հուշարձան, որոնցից յուրաքանչյուրում ընդգրկված են տասնյակ ու հարյուրավոր այլ կոթողներ, վավերագրություններ, հնավայրեր, հոգեւոր այլ արժեքներ: Մարտունու տնտեսությունն ունի ինչպես գյուղատնտեսական, այնպես էլ արդյունաբերական ուղղվածություն: Այժմ համայնքում առկա են գործող միջին ձեռնարկություններ՝ հացաբուլկեղենի, փայտամշակման, կահույքի արտադրության, բետոնի, եվրոպատուհանների արտադրություն, ալրաղաց, քարի արտադրամաս, զարգացած է ձնկաբուծությունը , արևային էներգիայի, կաթնամթերքի, ապահածոնների արտադրությունները:

Մարտունու տարածաշրջանը եղել է Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսական զարգացած շրջաններից մեկը: Նպաստավոր պայմաններ է ունեցել հացահատիկի, կարտոֆիլի, կաղամբի, այգեգործության, այլ կուլտուրաների, ինչպես նաև անասնապահության զարգացման համար: Մարտունի համայնքը համարվում է հանրապետության ամենաշատ կարտոֆիլ արտադրող համայնքներից: Գտնվելով Հայաստանի երկու տուրիստական դարպասների՝ Գորիսը և Դիլիջանը միացնող ամենակարճ ճանապարհների վրա, Մարտունի համայնքը տուրիզմի զարգացման տեսանկյունից ունի մեծ պոտենցիալ, որը վերջին տարիներին սկսել է ակտիվանալ:

Մարտունի համայնքում գործում է Մարտունու քաղաքի կենտրոնական գրադարան ՀՈԱԿ-ը, մարզադպրոց, երաժշտական դպրոց, արվեստի դպրոց, ծննդատուն, ատամնաբուժարան, դեղատներ: Համայնքի բնակավայրերում հիմնականում առկա են

փոքրիկ գրադարաններ՝ մշակույթի շենքերում: Մարտունի համայնքի համար գերխնդիրներից է Սևանա լճի ափամերձ հատվածի ճահճացումը, ճանապարհների, բակերի, մայթերի, խաղահրապարակների, բազմաբնակարան բնակելի շենքերի տանիքների, մուտքերի, կոյուղու, խմելու և ոռոգման ջրագծերի վատ վիճակը, գյուղատնտեսական մթերքների իրացումը: Համայնքում բացակայում են թատրոնն ու կինոն, կենտրոնական գրադարանի շենքը գտնվում է անմխիթար վիճակում:

Ծովինար բնակավայր. վարչատարածքային միավոր Գեղարքունիքի մարզում: Ծովինարի տարածքը հին ժամանակներում մտնում էր Մեծ Հայքի Սյունիք նահանգի Գեղարքունիք գավառի մեջ: Պատմական տարբեր շրջաններում այն Մարտունու տարածքի կազմում մտած եղել է Այրարատ նահանգի մեջ: Ծովինարի գյուղատարածքը ձգվում է Սևանա լճի հարավային ափամերձ գոտում, Սևանա լճից մոտավորապես 2 կմ հեռավորության վրա, Վարդենիս տանող ճանապարհի մոտ, Երևանից՝ 145 կմ, Մարտունուց՝ 15 կմ հարավ-արևելք: Գյուղը զբաղեցնում է շուրջ 4 կմ² տարածք: Բնակավայրը գտնվում է ծովի մակերևույթից 2000մ բարձրության վրա: Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ, այգեգործությամբ, տնկիների և կարտոֆիլի մշակմամբ: Համաձայն ՀՀ վիճակագրության կայք էջի՝ Ծովինար բնակավայրի բնակչությունը 2024 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 4572 մարդ:

Գյուղից 1 կմ արևելք. Թեյշեբանի՝ Օձաբերդ կիկլոպյան ամրոցը մ.թ.ա. 2րդ-1-ին հզմ. և ուրարտական սեպագիր արձանագրությունը (մ.թ.ա. 735-714թթ), 3 կմ հվարմ. գտնվում է Կարմիր խաչեր գյուղատեղին և պատմական Վաղվեր գյուղը իր Սբ. ՊողոսՊետրոս Եկեղեցիով 13-րդ դ.: Գյուղից անմիջապես հս. կան հին բնակավայրի ավերակներ՝ Փառկանք 10-17-րդ դդ.: Բնակավայրում գործում է (19-րդ դ.) Սբ. Աստվածածին եկեղեցին:

10. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը, հզորությունները, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները, օգտագործվող բնական ռեսուրսներ և նյութեր(շինարարության և շահագործման, փակման փուլեր).

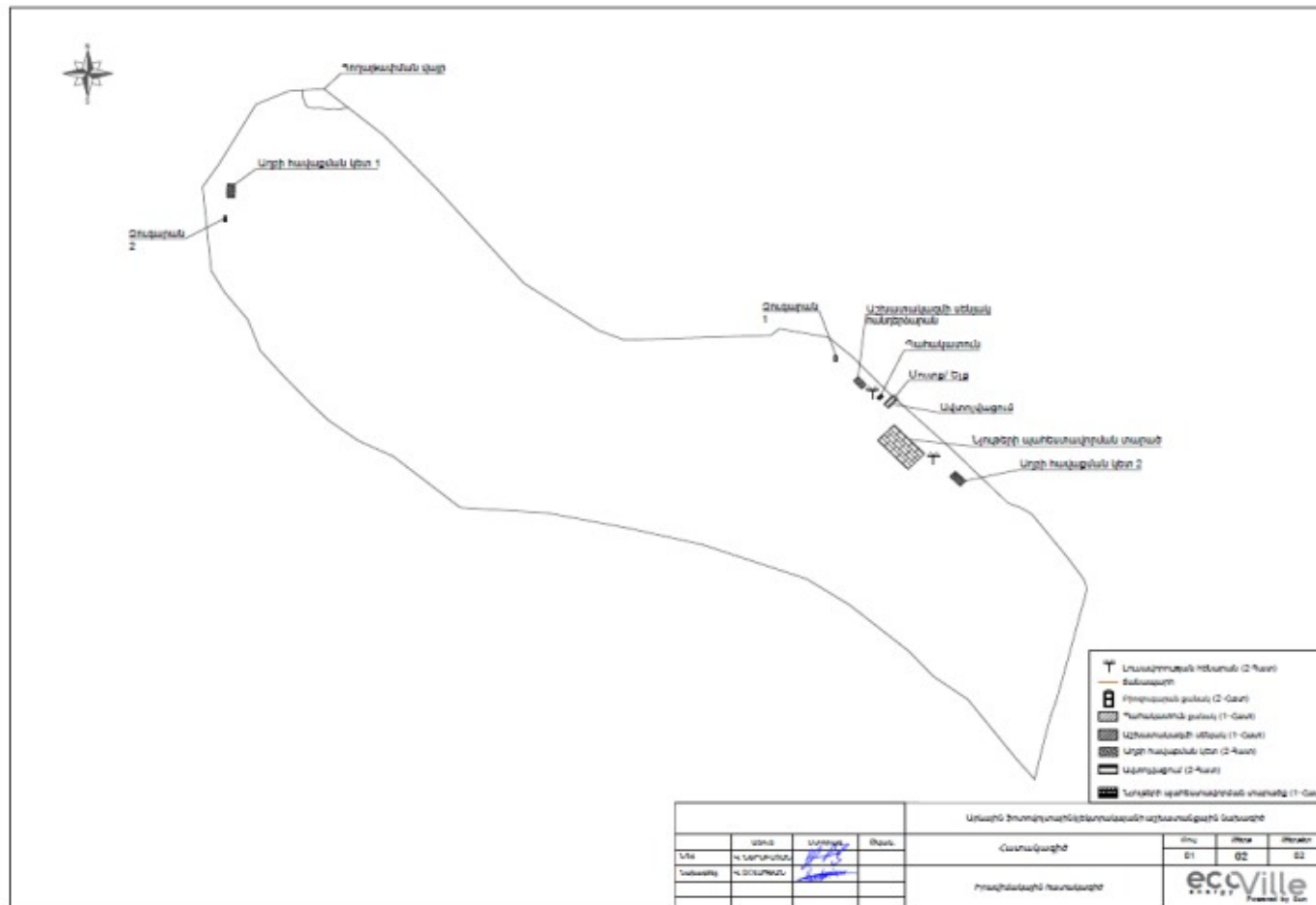
Նախատեսվող գործունեությունը իրականացվելու է Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական տարածքի Աղլի քառ 1 հողամաս հասցեում՝ 12,45 հա տարածքի վրա: Համաձայն «ՀԷՅ» ՓԲԸ-ի կողմից տրված տեխպայմանի՝ նախատեսվում է կառուցել 8000կՎտ հզորության արևակայան, արևային կայանի տարածքում 10000կՎԱ հզորության 110/0,8-0,8կՎ լարման ենթակայանի կառուցում որը միացվելու է «Ոսկեհատ» 110կՎ օդային գծի N 8 միջանկյալ հենարանին՝ կառուցելով համապատասխան երկարության 110ԿՎ լարման էլեկտրահաղորդման գիծ:

Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման, ինչպես նաև ՀՀ Կառավարության 21.04.23թ.-ի «Էլեկտրական ցանցերի անվտանգության գոտիների վերաբերյալ տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» N523- 54 «Էլեկտրատեղակայանների սարքվածքի կանոններ» N592 և որոշումներին պահանջներին համապատասխան:

10.1 Շինարարության փուլ

10.1.1 Շինհրապարակ. Գործունեության իրականացման համար կազմակերպվելու շինհրապարակ, որի տարածքի մեջ չեն մտնելու առուների տարածքները:

Շինհրապարակի կազմակերպման հատակագիծ

Շինհրապարակում տեղակայվելու է.

- պահակատուն՝ 1 հատ
- նյութերի պահեստավորման տարածք՝ 1 հատ
- բիոզուգարան՝ 2 հատ
- աղբի հավաքման կետ՝ 2 հատ
- հողի հավաքման վայր՝ 1 հատ
- մեքենաների անիվների լվացման հարթակ՝ 1 հատ, 8,0x3,5 մ չափերի:

Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ:

Շինարարության ժամանակ աշխատողների համար նախատեսվող ճաշարանը, գրասենյակը, տեղադրվելու են ժամանակավոր վազոն տնակներում:

Շինհրապարակի տարածքում կատարվելու է մեքենաների անիվների լվացում, որի համար նախատեսված է 1 հատ անիվների լվացման հարթակ՝ 8,0x3,5 մ չափերի: Անիվների լվացում պահանջող մեքենաները պետք է անցնեն անիվների լվացման սարքի միջով՝ շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ: Շինհրապարակում մեքենաների անիվների լվացումից առաջացած հոսքաջրերն ուղղորդվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող բիոզուգարաններ: Իսկ շինարարական և անձրևաջրերից առաջացող հոսքաջրերը պլաստմասսե վերգետնյա խողովակներով, բակային սելավային ջրացանցի միջոցով հեռացվելու են դեպի տարածքում տեղադրվող 1 հատ համապատասխան տարողության պարզարան: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում: Պարզեցված ջուրը կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ժամանակ շինարարական հրապարակի ջրցանման և անիվների լվացման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինաղբ:

Շինհրապարակը ցանկապատվելու է ժամանակավոր անթափանց ցանցաթաղանթով: Շինհրապարակի ցանկապատը չի ընդգրկելու առուների՝ հնագիտական շերտերի տարածքը: Շինհրապարակն ապահովված է լինելու գիշերային լուսավորությամբ, էլեկտրականությամբ, պահպանվելու են անվտանգության և հակահրդեհային պայմանները:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ. Շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ, որոնք լինելու են Կապալառու կազմակերպության սեփական միջոցները կամ վարձակալվելու են այլ

կազմակերպություններից: Օգտագործվելու են, մասնավորապես.

- հորատող-1 հատ,
- հարթեցնող-1 հատ
- ինքնաթափ-1 հատ,
- ավտոաշտարակ-1 հատ,
- էքսկավատոր- 1 հատ և այլն:

Լուսավորություն և ջեռուցում. Շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին:

Հողային ռեսուրսներ. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կատարվելու են հողային աշխատանքներ՝ կայանի կառուցման ժամանակ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի համար նախատեսված հորատանցքերի և դեպի ենթակայան տանող ստորգետնյա էլեկտրական գծի անցկացման նպատակով խրամուղիների փորման և լուսավորության հենասյունների տեղադրման, հողատարածքի ցանկապատման, ենթակայանում տրանսֆորմատորի տեղադրման, յուղընդունիչ հորի կառուցման հողային աշխատանքներ: Տարածքում առկա է հողաբուսական շերտ ավազակավի, կավավազի լցոնումով՝ 0-0,2 մ հզորության:

Ենթակայանի և մալուխագծերի կառուցման ժամանակ, հողային գրունտի փորման արդյունքում հանվելու է մոտ 285,36մ³ գրունտ, որից ենթակայանի կառուցումից՝ մոտ 60մ³, մալուխագծի անցկացումից՝ մոտ 225,36մ³: Հանվող հողային գրունտը՝ 256,8 մ³ տեղափոխվելու է համայնքի աղբավայր՝ վերջինիս համաձայնությամբ: Հանվող բուսահողի ծավալը կազմելու է 28,56մ³:

Արևային կայանի հետ կապված գործողությունների արդյունքում հանվելու է մոտ 1856,3մ³ գրունտ, որից հանվող բուսահողի ծավալը կազմելու է 211,44մ³: 1269,4մ³ հողային զանգվածը կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 375,46մ³–ը կհեռացվի աղբավայր:

Ընդամենը հանվելու է 2141,66մ³ հողային գրունտ, որից 1269,4մ³ կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 632,26մ³–ը կհեռացվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր, որը կճշտվի շինթույլտվության փուլում: Ընդամենը հանվելու է մոտ 240մ³ ծավալի բուսահող, որն օգտագործվելու է տարածքի հարթեցման և բարեկարգման համար:

Ջրային ռեսուրսներ. Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի պայմանագիրը կկնքվի Կապալառու կազմակերպության կողմից՝ տեխնիկական ջրի մատակարարման լիցենզիա ունեցող ընկերության կամ անձի հետ՝ շինարարական աշխատանքների սկսվելու պահից:

Կեղտաջրերի հեռացում. Աշխատողներն օգտվելու են տարածքում տեղադրվող՝ 2 հատ շարժական 1,0*1,5 չափերի բիոզուգարաններից՝ լվացարանով:

Բիոզուգարանների մաքրումը կատարվելու է մասնագիտական կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Թափոններ. Շինարարության փուլում առաջանալու են տարբեր տեսակի թափոններ՝ կենցաղային աղբ, աղտոտված լաթեր, մետաղական մասերի մնացորդներ(մետաղյա լարեր):

Սոցիալական. Շինարարական աշխատանքներին ներգրավվելու են 20 մարդ՝ 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են համայնքի բնակիչներ, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Բարեկարգում. Կառուցապատման ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների հեռացում, տարածքի հնարավորինս նախկին տեսքի բերում, օգտագործված ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

10.1.2.Նախատեսվող գործունեության իրականացման ժամանակացույցը.

Ընդհանուր գործողությունները տևելու են 24 ամիս կամ 2 տարի՝ ըստ ժամանակացույցի/, որից հողային աշխատանքները տևելու են 4 ամիս:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացվելու է ըստ նախատեսված ժամանակացույցի՝ հերթականությամբ.

- Նախագծային աշխատանքներ
- Հողային աշխատանքներ
- Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ
- Մալուխների անցկացում
- Կրող կոնստրուկցիաների տեղադրում
- Մալուխների, ինվենտորների, վահանակների տեղադրում
- Հողանցման համակարգի անցկացում
- Ճանապարհի կարգաբերում, ցանկապատ

- Կայանի կարգաբերում, էլեկտրասարքավորումների տեղակայում և այլն:

ժամանակացույց (Ավիզը)

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԱԹՆԵՐՈՎ																							
		1				2				3				4				5				6			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կրող կոնսոլիդացիաների հիմքերի բնորոշային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների նախապատրաստական աշխատանքներ																								
7	Մալուխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների ետլիցք																								
9	Կրող կոնսոլիդացիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Կահանակների տեղադրում																								
12	DC մալուխների մոնտաժում																								
13	Ավազակրիմային մանապալի կառուցում																								
14	Ինժեքտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում և քանդակում																								
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 110/2x0.8կՎ լարման ենթակային																								
20	Կայանի կարգաբերում, փորձաքննում և ավարտական փուլ																								

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԱՅՆԵՐՈՎ																										
		7				8				9				10				11				12						
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48			
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																											
2	Սարքավորումների մեղքերում																											
3	Հողային աշխատանքներ																											
4	Հորատում և կողո կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																											
5	Խորանդիների քանդման աշխատանքներ																											
6	Հետևողական կոնստրուկցիաների ձգում, տարածքի ցանկապատում																											
7	Մալուխների անցկացում																											
8	AC մալուխների տեղադրում																											
9	Կողո կոնստրուկցիաների տեղադրում																											
10	DC խողովակների տեղադրում																											
11	Վահանակների տեղադրում																											
12	DC մալուխների մոնտաժում																											
13	Ավազակոպիմային ճանապարհի կառուցում																											
14	Ինվերտորների տեղադրում																											
15	AC վահանակների տեղադրում																											
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																											
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																											
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																											
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 110/2x0.8կՎ լարման ենթակայանին																											
20	Կայանի կաղաքներում, գործարկում և աշխատական փուլ																											

Ժամանակացույց (Սկիզբ)

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԱՅՆԵՐՈՎ																							
		13				14				15				16				17				18			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																								
2	Սարքավորումների ձեռքբերում																								
3	Հողային աշխատանքներ																								
4	Հորատում և կողո կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																								
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																								
6	Խրամուղիների նախապատրաստման աշխատանքներ																								
7	Մալոխների անցկացում																								
8	Խրամուղիների եղիցք																								
9	Կողո կոնստրուկցիաների տեղադրում																								
10	DC խողովակների տեղադրում																								
11	Վահանակների տեղադրում																								
12	DC մալոխների մոնտաժում																								
13	Ավազակոնախիմային ժամապարտի կառուցում																								
14	Ինվերտորների տեղադրում																								
15	AC վահանակների տեղադրում																								
16	Lan/Wi Fi համակարգի տեղադրում																								
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																								
18	Էլեկտրասարքավորումների մոնտաժում ենթակայանում																								
19	ՄՅԷԿ-ի միացումը 110/20.8/4 լարման ենթակայանին																								
20	Կապակի կարգաբերում, գործարկում և ավարտական փուլ																								

Ժամանակացույց (Վեբ)

Հ/Հ	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈԴՈԹՅՈՒՆԸ ՀԱՐԱՔՆԵՐՈՎ																											
		19				20				21				22				23				24							
		25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48				
1	Համալիր փորձաքննություն և նախագծում																												
2	Աստղափրությունների ձեռքբերում																												
3	Հողային աշխատանքներ																												
4	Հորատում և կողո կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնային աշխատանքներ																												
5	Խրամուղիների քանդման աշխատանքներ																												
6	Հատկապես կոնստրուկցիաների ձգում, տարածքի ցանկապատում																												
7	Սալուխների անցկացում																												
8	AC մալուխների տեղադրում																												
9	Կողո կոնստրուկցիաների տեղադրում																												
10	DC խողովակների տեղադրում																												
11	Կահանակների տեղադրում																												
12	DC մալուխների մոնտաժում																												
13	Ավազակալիմային ճանապարհի կառուցում																												
14	Ինվենտորների տեղադրում																												
15	AC վահանակների տեղադրում																												
16	Loft/Wi Fi համակարգի տեղադրում																												
17	Հողանցման համակարգի տեղադրում																												
18	Էլեկտրաստացիոնների մոնտաժում ենթակայանում																												
19	ԱՅԻԿ-ի միացումը 110/2x0.8կՎ լարման ենթակայանին																												
20	Կայանի կարգաբերում, գործարկում և անվտանգության վիզ																												

10.1.3 Օգտագործվող բնատեսություններ և նյութեր.

Ջուր: Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնատեսություններից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շէրով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր՝ ըստ պահանջի: Ջրցանի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, համապատասխան լիցենզիա ունեցող անձանց կամ ընկերությունների կողմից: Ձեռնարկողը բոլոր համապատասխան թույլտվությունները ստանալուց հետո, դիմում է համայնքին շինթույլտվություն ստանալու համար, որից հետո մինչև շինարարական աշխատանքների սկիզբը, կկնքի պայմանագիր, որտեղ կնշվի ջրի մատակարարման աղբյուրը, քանի որ պայմանագիրը կնքվում է շինթույլտվություն ստանալուց հետո այս փուլում հնարավոր չէ ներկայացնել տեխնիկական ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Ջուրը լցվելու է տարածքում տեղադրվող 2 հատ 2 տ տարողության բաքի մեջ: Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է հրդեհամարման, ջրցանի և անիվների լվացման համար:

Շինարարությունը տևելու է 572 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու են առավելագույնը 20 աշխատակից, որից 3-ը ԻՏՌ:

Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, մեքենաների անիվների լվացման, տարածքի ջրցանման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\text{Է.ձ.}} = (n \times N + n1 \times N1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 3 մարդ

N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

$n1$ – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 17 մարդ

$N1$ – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 572 օր:

$$W_{\text{խ.տ.}} = (3 \times 0.016 + 17 \times 0.025) \times 572 = 270,556 \text{ մ}^3/2\text{ին. ժամ. կամ } 0,473 \text{ մ}^3/օր:$$

Ելնելով տարածքի կլիմայական պայմաններից, ինչպես նաև անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$U1 = S1 \times K1 \times T, \text{ որտեղ՝}$$

$S1$ – ջրվող տարածքի մակերեսը 2300 մ², (շինհրապարակ, ճանապարհներ)

$K1$ – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ 104 (առավելագույնը 104օր) հողային աշխատանքների ժամանակ:

$$U1 = 2300 \times 0.0015 \times 104 = 3588 \text{ մ}^3/2\text{ին. ժամ.}$$

Մեքենաների անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է մեքենաների լվացում՝ 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ, տեղադրվելու են 1 հատ լվացման կետ, ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ: Շին.տեխնիկայի աշխատանքը հաշվարկված է 1040 ժամ:

$$Q_2 = 0.8 \times 1 = 0.8 \text{ Լ/վրկ կամ } 2880 \text{ Լ/ժամ կամ } 2.9 \text{ մ}^3/\text{ժամ}$$

$$\text{կամ } 2.9 \text{ մ}^3 \times 1040 \text{ ժամ} = 3016 \text{ մ}^3 \text{ շին/ժամ}$$

Ընդհանուր ջրօգտագործման ծախսը կազմում է

Օգտագործվող նյութեր.

Գործունեության իրականացման ընթացքում օգտագործվելու են հետևյալ նյութերը.

- մալուխ
- մետաղ՝ ալյումին, պողպատ
- մեկուսիչ նյութեր
- բետոն, ամրան
- մետաղական խողովակներ
- մետաղական շերտապողպատ
- խիճ
- մետաղական ցանց
- տուֆ քար:

Հաղորդալարերը լինելու են պողպատ-ալյումինե:

Արևակայանի, և ենթակայանի կառուցման, համար օգտագործվելու է բետոնանյութ, որը բերվելու է պատրաստի վիճակում, մասնագիտացված կազմակերպություններից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Բետոնն օգտագործվելու է հիմնականում արևակայանում մետաղական կոնստրուկցիաների հիմքերի բետոնացման աշխատանքների, հենասյուների, ցանկապատի, լուսավորության վահանակների տեղադրման, պահակակետի, ենթակայանի կառուցման ժամանակ: Օգտագործվելու է B12.5 և B25 դասերի բետոն: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա: Տարածքում վառելիքի պահեստավորում չի նախատեսվում:

Շահագործման փուլում բնառեությունների օգտագործում չի նախատեսվում, գործելու է միայն էլեկտրամատակարարման համակարգը:

10.2. Շահագործման փուլ.

Արևային կայան. համաձայն ընկերությանը տրված տեխնիկական պայմանի նախատեսվում է կառուցել 8000կՎտ հզորության արևային կայան, 10000կՎԱ հզորության 110/08/08 կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայան և էլեկտրահաղորդման գծի միջոցով/կտրվածքը-120մմ, երկարությունը-309մ/, միանալու է «Ոսկեհատ» 110ԿՎ լարման N 8 միջանկյալ հենարանին՝ օդային գծով:

«Օովինար 2» Արևակայանի զբաղեցրած տարածքի օգտակար մակերեսը կազմում է 36,647.95մ², կարուցապատման մակերես: 558.12մ²: Ֆոտովոլտային կայանի գեներատորային մասը նախատեսվում է կառուցել 15262 հատ 625Վտ բազմաբյուրեղային ֆոտովոլտային վահանակներով, որոնք 26 հատ 300 կՎտ և 1 հատ 200կՎտ ելքային հզորությամբ փոխակերպիչների փոփոխական հոսանքի ելուստներից մալուխներով միանում են ենթակայանի 0.8կՎ լարման գլխավոր ընդունիչ վահաններին: 300կՎտ հզորությամբ փոխակերպիչները ունեն 28-ական հաստատուն հոսանքի մուտք, 200կՎտ հզորությամբ փոխակերպիչները ունեն 18-ական հաստատուն հոսանքի մուտք, որոնց միացվում են 26

հատ հաջորդաբար միացված ֆոտովոլտային պանելներով: Մոդուլների և փոխակերպիչների համար նախատեսված են MC4 տիպի կոնեկտորներ: Շղթաների զուգահեռ միացումներն ապահովված է փոխակերպիչներում, յուրաքանչյուր 22 կամ 15 շղթայի համար նախատեսված է առանձին փոխակերպիչ: Ընտրվել են JKM625N-66HL4-BDV ֆիրմային արտադրության 23.14% ՕԳԳ-ով, IP 68 տիպի, 625Վտ առավելագույն հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ՝ մեկ մոդուլի չափսերը՝ 2382x1134x30մմ: Փոխակերպիչները Huawei արտադրության, մոդելը՝ SUN2000-300KTL-H2 300կՎտ և SUN2000-200KTL-H2 200կՎտ Արևային էլեկտրակայանի տեղադրման համար նախատեսվում է կառուցել ցինկով գալվանապատված մետաղական կոնստրուկցիաներով, և բետոնե հիմքերով ամրացված հողի վրա: Փոխակերպիչի հաստատուն հոսանքի " + " և " - " շղթաների մուտքերը պաշտպանված են 15Ա ապահովիչներով: Փոխակերպիչն ունի համացանցին միանալու և տվյալները փոխանցելու հնարավորություն, նրանում ներկառուցված են DC և AC իմպուլսային գերլարրումների պաշտպանիչ սարքեր (SPD): Փոխակերպիչները և ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են կոնստրուկցիայով հորիզոնի նկատմամբ 30° թեքվածությամբ: Ֆոտովոլտային վահանակների կոնստրուկցիաները նախատեսված են մինչև 35մ/վ քամու արագության համար (տարածքում քամու առավելագույն արագությունը ըստ շինարարական կլիմայաբանություն նորմերի 24մ/վ է, (ՀՀՇՆ 22-01-2024):

Արևային ֆոտովոլտային կայանը 110կվ ցանցին միանում է 10000կՎԱ 110/2x0.8կՎ տրանսֆորմատորի միջոցով, օգտագործվում է նաև 25կՎԱ/0.8/0.4կվ տրանսֆորմատոր՝ սեփական կարիքների համար:

Արևահին ֆոտովոլտային կայանի կողմից արտադրված էլեկտրաէներգիայի, ներքին ցանցից դուրս, հաշվառման համար անհրաժեշտ է սահմանազատման տեղում տեղադրել երկկողմանի երկսակագնային էլ. հաշվիչով: Արևային կայանի վահանակների մաքրում կամ լվացում չի նախատեսվում, խիստ անհրաժեշտության դեպքում այն կիրականացվի չոր եղանակով:

Արևակայանի մալուխագիծ. Ֆոտովոլտային պանելների շղթաները միմյանց միացվում են պանելների մուտքին 4մմ² (EU)/12AWG(US), L=1200մմ և PV1-F1x4մմ² մալուխներով: Յուրաքանչյուր փոխակերպիչից դեպի ՏԵ ցածր լարման վահաններ էլեկտրամատակարարումն իրականացվում է այլումինե հաղորդաջղերով պոլիմիլիբրորիդե մեկուսացմամբ, հարթ ժապավենով մետաղե զրահով: Արտաքին ծածկույթը պոլիմիլիբրորիդ նյութից է՝ АВЕ6IIIв տիպի 3x150մմ², 3x185մմ² և 3x240մմ² հատույթի հատույթի մալուխագծով: Մալուխները խրամուղու մեջ տեղադրելու համար խրամուղու մեջ պատրաստվում է 100մմ հաստությամբ ավազե անկողին, այնուհետև տեղադրվում են մալուխները և ծածկվում 150մմ ավազե շերտով, որից հետո խրամուղին լցվում է ավազակոպչային խառնուրդով, այնքան որ հնարավոր լինի մալուխից 250մմ բարձրության վրա տեղադրել ազդանշանային ժապավեն, ապա խրամուղին լցվում է ավազակոպիչով: Մալուխները խրամուղում տեղադրվում են գետնից 0.7մ խորության վրա՝ օձաձև, ջերմային դեֆորմացիաներից խուսափելու համար: Մալուխները կարճ միացման և գերբեռնվածության հոսանքներից պաշտպանվում են մուտքային եռաֆազ 315 ավտոմատ անջատիչներով: Բաց տարածքում տեղակայվող ավտոմատ անջատիչները IP 65 տիպի են, իսկ փակ տարածքում՝ IP 31 տիպի:

Պաշտպանական հողանցում. Ֆոտովոլտային կայանի հողանցումն իրականացվել է համաձայն СНиП 3.05.06-96: Հողի մակերևույթին 0.6մ խորության վրա հավաքվում է հողանցման սարքվածքը (կոնտուրը), որը բաղկացած է.

- հողանցման հորիզոնական հաղորդիչից (40x4 շերտապողպատ),
- հողանցման հաղորդաձող (50x50x5, L=1.5մ անկյունակ),

• հողանցման հաղորդալարերից:

Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չափեր է գերազանցի 40հմ: Պաշտպանական հողանցումն իրականացվում է հողանցման հաղորդալարերով: Այդ նպատակով ֆոտովոլտային վահանակների այլումինե իրանը հողանցման հաղորդալարով միացվում է հողանցման համակարգին: Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար սարքավորումները պետք է հողանցվեն:

Ներտարածքային լուսավորության համակարգ. Լուսավորության հենարանների տեղադրումը, ստորգետնյա մալուխագծերի անցկացումը, լուսավորության ավտոմատ ղեկավարման արկղի մոնտաժումը և սնուցումը նախատեսվում է 25կՎԱ/0.8/0.4կՎ ՏԵ-ի 0.4կՎ վահանից: Լուսավորության հաշվարկն իրականացվել է Dialux համակարգչային ծրագրով՝ 3D մոդելավորմամբ, համաձայն ՀՀՇՆ 22-03-2017 նորմերի: Հաշվարկի միջոցով ընտրվել է լուսավորության հենարանների բարձրությունը, միջհենարանային հեռավորությունը, լուսարձակների հզորությունը և թեքման անկյունը: Dialux ծրագրով հաշվարկում օգտագործվել է 100լյմ/վտ արդյունավետությամբ լուսարձակ:

Լուսավորության ցանցը կառուցվում է 4մ բարձրության մետաղական բարձակներով հենարաններով (բարձրությունը սահմանափակված է հաշվի առնելով ստվերների առկայությունը ֆոտովոլտային վահանակների վրա): Մնող մալուխները անցկացվում են ստորգետնյա եղանակով:

Լուսավորությունը կառավարվում է լուսավորության ղեկավարման արկղից (ԼՂԱ): ԼՂԱ-ն ունի ավտոմատ և ձեռքի կառավարման ռեժիմներ: Ավտոմատ կառավարումը իրականացվում է ըստ բնական լուսավորվածության աստիճանից:

Ենթակայան. նախագծով նախատեսվում է 28,8x 17մ չափերի, 489.6մ² մակերեսով, 10000կՎԱ հզորության, 110/0.8/0.8 կՎ լարման ենթակայանի կառուցում, ենթակայանը՝ միացվելու է «Ոսկեհատ» 110կՎ լարման օղային գծին էլեկտրահաղորդման գծի միջոցով՝ 309մ օղային գծով: Հաղորդադրավորումը իրականացվում է AC-95/16 տիպի պողպատալյումինե հաղորդալարով: Ենթակայանում տեղադրվում են 110/35կՎ լարման 1 հատ եռաֆազ երկփաթույթ տրանսֆորմատոր, 10000կՎԱ հզորության:

Ուժային տրանսֆորմատորների տակ նախատեսված են յուղընդունիչ ինչպես նաև ենթակայանի տարածքում նախատեսված է մետաղական յուղահավաք, որը պետք է ներառի ամբողջ յուղը և հրդեհի մարման ժամանակ օգտագործվող ջուրը: Թափվող յուղի բոցավառումը հանգցնելու համար յուղընդունիչի մեջ նախատեսվում է 350մմ շերտով, 30-70մմ չափսերի լվացած բազալտի խճի լիցք:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի N 592-Ն որոշման ԷԼԵԿՏՐՍԵՂԱԿԱՅԱՆՔՆԵՐԻ ՍԱՐՔՎԱԾՔԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ-ի բաժին 3 գլուխ 11 կետ 86-ի, յուղընդունիչի եզրաչափերը պետք է դուրս գան տրանսֆորմատորների (ռեակտորների) եզրաչափերից ոչ պակաս, քան 1 մ-ով՝ 2-ից մինչև 10 տ զանգվածի դեպքում: Յուղահեռացմամբ յուղընդունիչի ծավալը պետք է հաշվարկված լինի տրանսֆորմատորի (ռեակտորի) իրանում պարունակվող յուղի 100 %-ի միաժամանակյա ընդունման համար: յուղահավաքիչները պետք է լինեն փակ տեսակի և տեղավորեն այն միավոր սարքավորման (տրանսֆորմատորների, ռեակտորների) յուղի ամբողջ ծավալը, որն ամենամեծն է, ինչպես և հրդեհամարման միջոցների ջրի ընդհանուր ծախսի 80 %-ը (հաշվի առնելով 30 րոպեանոց պահուստը): Ջրի քանակը հաշվարկվում է տրանսֆորմատորի (ռեակտորի) կողային մակերեսների և յուղընդունիչի մակերեսները ջրելու պայմանից՝ 30 րոպեի ընթացքում 0,2 լիտր/(վրկ.մ2) ինտենսիվությամբ:

Հավելված 9-ում ներկայացված է հիմնավորող հաշվարկը: Նախատեսվում է տեղադրել 3000x2500x4500մմ չափերով յուղահավաք, որի տարողությունը 33,75լմ է:

Յուղընդունիչի չափերը՝ հաշվի առնելով ԷՄԿ-ի պահանջները տրանսֆորմատորի յուրաքանչյուր կողմից դուրս է գալու 1մ-ով, ինչպես նաև հաշվի առնելով յուղահավաքի խորությունը, ստացվում է մոտ 15խմ: 10տ յուղի տարողության ծավալը 11,24խմ է և նախագծված յուղահավաքը ներառում է ամբողջ յուղի քանակը: Վերցվել է առավելագույնը: Ենթակայանը համաձայն Օրենքի ենթակա չէ փորձաքննության:

Ենթակայանի սեփական կարիքների սպառիչների սնուցումը իրականացվելու է ՓԲՄ- ում տեղադրվող 0.8/0.4կՎ 25կՎԱ հզորությամբ սեփական կարիքների տրանսֆորմատորից:

Ենթակայանի հողանցում . 110կՎ «Սևան» տիպի հենարանների վրա հաղորդալարերը ունեն հորիզոնական դասավորություն, հենարանները ունեն 2 ճոպանակնգնակներ, շանթապաշտպանությունը իրականացվում է 2 ճոպանով: ԵԿ-ի մուտքի N1 հենարանից մինչև պորտալ՝ նախատեսված է 2 հատ շանթապաշտպան ճոպանի մոնտաժում: Հաղորդալարերի համար վիբրացիայի տատանամարիչներ չեն պահանջվում քանի որ, տարեկան միջի ջերմաստիճանի դեպքում հաղորդալարերում մեխանիկական լարումները չեն գերազանցում 4.0կգ/մմ²: Ճոպանի վրա վիբրացիայի տատանամարիչներ չեն պահանջվում, քանի որ, տարեկան միջի ջերմաստիճանի դեպքում, ճոպանում մեխանիկական լարումները չեն գերազանցում 18.0կգ/մմ²:

Շանթապաշտպանություն: 110կՎ ԲԲՄ-ում տեղադրված սարքավորումների կայծակի հարվածներից պաշտպանության համար նախագծով նախատեսվում է տեղադրել 1 հատ շանթարգել մուտքային պորտալի վրա և 1 հատ առանձին կանգնած շանթարգելով՝ 15մ բարձրությամբ: Ենթակայանի ամբողջ տարածքը մտնում է շանթարգելների պաշտպանիչ գոտու մեջ:

Օդային գիծ, հենարաններ. «Ոսկեհատ» ՕԳ-ի գոյություն ունեցող N8 հենարանից, տեղադրելով 2 նոր հենարաններ՝ 309մ երկարությամբ օդային գիծը միանում է նոր կառուցված ենթակայանի պորտալ: «Ոսկեհատ» ՕԳ-ի նոր թռիչքների մոնտաժման և խարսխային հենարանի շլեյֆների համար նախատեսված է լրացուցիչ AC150/24 տիպի հաղորդալար: Դեպի ենթակայան ճյուղավորումն իրականացնելու համար N8* Մ110-4 հենարանի ներքևի փոքր լայնակը հենարանի վրա նախատեսված է մոնտաժել երկար լայնակներին ուղղահայաց դիրքով: Նոր կառուցվող հատվածի երկարությունը, N8* ճյուղավորման հենարանից մինչև ենթակայանի պորտալ, կազմում է 309.0մ: Ուղեգծում, բացի N8* ճյուղավորման հենարանից, նախատեսված են հենարաններ, որոնց կողողինատները և սխեմաները, ինչպես նաև տեղադրվող տարածքները ներկայացված են հավելված 6-ում, Նոր կառուցվող հատվածում նախատեսված է AC-120/19 տիպի հաղորդալար:

Հենարանների տակ նախատեսված են տիպարային երկաթբետոնե հիմքեր: Հիմքերի տակ նախատեսված է խճային ծածկ 100մմ շերտով: Հիմքերի տեղադրումից հետո գրունտի հետլիցքը պետք է կատարվի տոփանումով՝ յուրաքանչյուր 20սմ հետլիցքից հետո:

Հենարանների հողակցում Հենարանների հողակցումը նախատեսված է ճառագայթային հողակցչներով (Ø12մմ տրամագծով կլոր պողպատ): Ճառագայթային հողակցիչի երկարությունն ընտրված են գրունտի էկվիվալենտ տեսակարար դիմադրության համապատասխան: Ճառագայթային հողակցիչների տեղադրման խորությունը գրունտում 0.5մ է:

Լուսավորություն: Սույն նախագծով նախատեսված է 110կՎ ԲԲՄ-ի տարածքի լուսավորություն: 110կՎ ԲԲՄ-ում տեղադրվում են LED լուսարձակներ: Լուսարձակները

տեղադրվում են 110կՎ արտաքին ցանկապատի կանգնակների վրա և շենքի պատերին: Լուսարձակների սնումն իրականացվում է ОИВ-12 տիպի լուսավորության վահանակից՝ պղնձե մալուխներով:

Ենթակայանում աշխատանքային լարումն ընդունված է ~220Վ:

Ենթակայանի հողանցման համակարգը բաղկացած է հիմնական (ենթակայանի տարածքում) և տարածքից դուրս գտնվող հողանցման կոնտուրներից, որոնք միացված են իրար: Հողանցման կոնտուրը իրականացվում է 40x4 շերտապողպատով, որը տեղադրվում է հողում 0,7մ խորությամբ և ուղղահայաց էլեկտրոդներով (անկյունակներ) 56x56x5մմ՝ 2մ երկարությամբ: Բոլոր միացումներն իրականացվում են եռակցումով: Բոլոր մետաղական կոնստրուկցիաներն անհրաժեշտ է միացնել հողանցման կոնտուրին: Հողանցման սարքվածքի դիմադրությունը տարվա յուրաքանչյուր պահին չպետք է գերազանցի 0,5 Օհմ-ը: Հողանցման սարքվածքի մոնիտինգը հետո անհրաժեշտ է ստուգել դիմադրությունը, չբավարարելու դեպքում ավելացնել էլեկտրոդներ:

Տեսահսկման համակարգ. Տեսահսկման համակարգն ապահովում է պահպանվող տարածքի շուրջօրյա տեսահսկում, ինֆորմացիայի գրանցում և արտացոլում պահակատան էկրանին: Տարածքի տեսահսկման համակարգը բաղկացած է հասցեավոր տեսախցիկներից, ինֆորմացիոն ստորգետնյա մալուխներից, ցանցային կոմուտատորներից:

Ինֆորմացիոն և տեսահսկման բոլոր մալուխները անցկացվում են խողովակներով:

Պահակակետ. Պահեստային շինություն. տարածքում կառուցվելու է պահակակետ, որը ներառելու է պահեստային շինություն՝ ներքին հարդարումով: Շինությունը հատակագծում ունի ուղղանկյուն տեսք՝ 5.50 x 4.9մ արտաքին չափերով, հարկի մաքուր բարձրությունը 2.8 մ է: Պահակատան շինությունում նախատեսվում է առանձնացված տարածք, որն օգտագործվելու է որպես պահեստ՝ վնասված վահանակների ժամանակավոր պահման համար: Արտաքին պատերը կրող են, իրականացված երկշերտ կանոնավոր շարվածքի տուֆ քարից: Ծածկն իրականացված է միաձույլ ե/բ-ից: Պահակակետում մոնիթորինգի նպատակով տեղադրվելու են հեռուստացույց, մոնիտոր՝ անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու համար:

Կրակմարիչներ. Ենթակայանի տարածքում նախատեսվում է հակահրդեհային ազդանշանային համակարգ՝ կրակմարիչ, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներ:

Ցանկապատում. տարածքի մի մասը ցանկապատվում է 2 մ բարձրության մետաղական ցանկապատով: Ցանկապատը լինելու է արևային վահանակների կողմից, իսկ ջրատար առուների հատվածն առանձնացվելու է և դուրս է թողնվելու ցանկապատի տարածքից:

11. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, մարդու առողջություն(շինարարության և շահագործման փուլեր).

Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքը ներառում է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական տարածքը: Գործունեությունն իրականացվելու է 12.45 հա տարածքի վրա: Նախատեսվում է կառուցել 8000կՎտ հզորության արևակայան և 110/08/08 կՎ ենթակայան :

Արևային կայանի կառուցման շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը շինարարության և շահագործման փուլերում հիմնականում կապված են՝

- օդային ավազանի՝ պայմանավորված շինտեխնիկայի, հողային աշխատանքների արդյունքում օդային ավազան ծխագազերի, փոշու արտանետումների,

- ջրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման,
- կենսաբազմազանության, լանդշաֆտի փոփոխությունների,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- թափոնների կառավարման,
- շինարարության ընթացքում աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ:

Արևային ֆոտովոլտային կայանը էլեկտրաէներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան կերպափոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում, ինչը կարևոր է բնառեսուրսային վառելիքից զուրկ Հայաստանի հանրապետության համար:

Կառուցման բոլոր տարրերը պետք է համապատասխանեն ազգային ստանդարտներին, շինարարական նորմերին, տեխնիկական կանոնակարգի (ՏԿ)-ի պահանջներին:

Գործունեության տարածքը անբարեկարգ, այժմ համայնքի և բնակիչների կողմից չօգտագործվող, բուսածակույթից զուրկ տեղանք է: Գործունեության իրականացման ընթացքում ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չեն առաջանալու, կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է գործունեության իրականացման արդյունքում վեր հանել շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական ելակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը: Տարածքի հողի նպատակային նշանակությունը փոխվել է էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների:

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու արևային կայանի, ենթակայանի անվտանգ շահագործման, հողային ռեսուրսների հնարավոր աղտոտման, ինչպես նաև թափոնների առաջացման հետ:

11.1 Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ.

Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման,

բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով: Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները.

Աղյուսակ 10

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040 ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0,1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NOx (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,044
Ծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Փոշու անկազմակերպ արտանետում		0,156	0.467

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ: Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը հեռու է բնակելի տարածքից՝ մոտ 516մ, շինարարության փուլում օդային ավազան արտանետումները նվազեցնելու նպատակով կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի և կլիմայի վրա հնարավոր ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

11.2 Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ արևակայանի, ենթակայանի հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների: Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը էներգետիկայի: Տարածքում առկա է հողաբուսաշերտ ավազակավի, կավաավազային լցոնումով՝ 0.00-0,02մ հզորության ըստ տարբեր փորված հորատանցքերի/:

Արևային կայանի կառուցման շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ մեխանիզմներով և ձեռքով:

Արևային կայանի կառուցման ժամանակ կատարվելու են՝ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի, տրանսֆորմատորի և յուղընդունիչի տեղադրման, ենթակայանում մալուխային խրամուղիների կառուցման, ցանկապատի հենասյուների տեղադրման, մետաղացանցերի անցկացման համար հողային աշխատանքներ:

Ենթակայանի և մալուխագծերի կառուցման ժամանակ, հողային գրունտի փորման արդյունքում հանվելու է մոտ 285,36մ³ գրունտ, որից ենթակայանի կառուցումից՝ մոտ 60մ³, մալուխագծի անցկացումից՝ մոտ 225,36մ³: Հանվող հողային գրունտը՝ 256,8 մ³ տեղափոխվելու է համայնքի աղբավայր՝ վերջինիս համաձայնությամբ: Հանվող բուսահողի ծավալը կազմելու է 28,56մ³:

Արևային կայանի հետ կապված գործողությունների արդյունքում հանվելու է մոտ 1856,3մ³ գրունտ, որից հանվող բուսահողի ծավալը կազմելու է 211,44մ³: 1269,4մ³ հողային զանգվածը կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 375,46մ³–ը կհեռացվի աղբավայր:

Ընդամենը հանվելու է 2141,66մ³ հողային գրունտ, որից 1269,4մ³ կատարվելու է հետ լիցք, մնացած 632,26մ³–ը կհեռացվի աղբավայր՝ համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր, որը կճշտվի շինթույլտվության փուլում: Ընդամենը հանվելու է մոտ 240մ³ ծավալի բուսահող, որն օգտագործվելու է տարածքի հարթեցման և բարեկարգման համար:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են գործունեության իրականացման հետևանքով հողային ռեսուրսների վրա բացասական ազդեցությանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Շահագործման փուլ. հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, առաջանալու են ստվերային տարածքներ, հողի խոնավության նոր ռեժիմ: Նկատի ունենալով թվարկված փոփոխությունները, հնարավոր են հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

11.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Համաձայն «Հայր և որդի Տիտիզյաններ»ՍՊԸ ընկերության կողմից կատարված ուսումնասիրության՝ տեղամասում ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 15 մետրից խորը հորիզոններում:

Ամենամոտ ջրային ռեսուրսը Ծովինար գետն է՝ 17մ, Սևանա լիճը գտնվում է 1983մ հեռավորության վրա: Գործունեության իրականացումն ուղղակի ազդեցություն չի կարող ունենալ գետի վրա, քանի որ գործունեությունն իրականացվելու է ցանկապատված տարածքում: Գետը գտնվում է ջրագուրկ, ծանծաղ վիճակում և գործունեության տարածքից բաժանվում է ձորակով: Իսկ Սևանա լճից տարածքը բաժանվում է միջպետական նշանակության ճանապարհով:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով և բալոններով՝ ըստ կարիքի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական որակի ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան լիցենզիա ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Կեղտաջրերի հեռացում. շինարարության փուլում տեղադրվելու է 1x1,5 չափերի 2 հատ բիոզուգարան, որոնց սպասարկումը շինարարության փուլում կատարվելու է մասնագիտացված ծառայությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Շահագործման փուլում Գործունեության ենթակա տարածքում առկա են ջրատար, ջրատար առվակներ, որոնք օգտագործվում են տեղի բնակչության կողմից իրենց

հողամասերի ոռոգման և անասուններին ջրման նպատակով: Տարածքում իրականացված ուսումնասիրություններ արդյունքում պարզվել է, որ դրանք ունեն հնագիտական արժեք և ենթակա են պահպանման, լիազոր մարմինների համաձայնությամբ արևակայանի կողմից տարածքը ցանկապատվելու է, իսկ առուների կողմից այն բաց է լինելու, որպեսզի գյուղացիների կողմից այն շարունակվի օգտագործվել:

11.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ: Արևակայանի և ենթակայանի կառուցման տարածքը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Բնական լանդշաֆտները չոր տափաստաններ են: Տարածքն անտառածածկ չէ, տարածքում բացակայում է բուսականությունը, ծառերը, ծառաթփերը: Տեղ տեղ առկա է խոտածածկ: Տարածքն արդեն ենթարկվել է մարդու ազդեցությանը, նախկինում՝ սովետական միության տարիներին, տարածքն օգտագործվել է որպես արոտավայր և վարելահող:

Գործունեության տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները, ուստի գործունեության իրականացման հետևանքով կենսաբազմազանությանը վտանգ չի սպառնում:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների ազմուկի մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Շահագործման փուլ: Արևային էլեկտրակայան կառուցելու արդյունքում տարածքի մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի մոտ 30 տոկոսը: Մնացածը մասնակիորեն է ստվերվում: Մասնակիորեն լուսավորված տարածքներում հնարավոր է առաջանա բուսականություն: Էկոհամակարգի վրա որոշակի ազդեցություն է թողնելու նաև հողի խոնավության նոր ռեժիմը, որը հետևանք է լինելու մթնոլորտային տեղումներից առաջացող խոնավության անհամաչափ բաշխման: Արևային մոդուլներով ծածկված տարածքի տեղումները ցած հոսելով մոդուլների ցածր եզրից՝ բաշխվելու են տարբեր ձևով և հնարավոր է կենսաբազմազանության առումով որոշակի դրական փոփոխություն առաջացնել:

Գործող արևային կայանների տարածքում կատարված մոնիթորինգի արդյունքում հաստատվել է, որ Արևային վահանակների ստվերված տարածքում ձևավորվում է նոր բուսականություն, որտեղ հնարավոր է առաջանան նաև կենդանիների բնադրավայրեր:

Հաշվի առնելով շահագործման փուլում նոր էկոհամակարգի ձևավորման հնարավորությունը և նպաստավոր պայմանները, կենսաբազմազանության վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

11.5 Թափոններ.

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության (այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման) և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների՝ գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են 3-5-րդ դասերին:

Առաջանալու է

մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ կտորների տեսքով սև մետաղներ պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131200 01 995)՝12կգ, օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված ալյումինե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 35310105 01 99 5)՝ 7կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝8կգ թափոնների տեսքով: Սև մետաղի/ոչ վտանգավոր թափոն/ հիմնական բաղադրությունը երկաթն է, ջերմակայուն է, ունի բարձր խտություն: Պղնձե հաղորդալարերը/չափավոր վտանգավոր/ պարունակում են պղինձ/ վարդագույն փափուկ մետաղ է, հալվում է բարձր ջերմաստիճանում/, ալյումին/ արծաթափայլ սպիտակ մետաղ է/ոչ վտանգավոր/, հալվում է բարձր ջերմաստիճանում/:

- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4) 3կգ/տարի: Միկրոֆիբիայից կտորներ են, կտորից ձեռնոցներ, որոնք օգտագործվում են շինարարության մեջ, աղտոտվում են հնարավոր է յուղով կամ կարող են վնասվել: Նվազ վտանգավոր թափոններ են: Դյուրավառ են:
- Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող» (ծածկագիրը՝ 31401100 08 99 5)՝ 632.26 մ³: Շինարարության ընթացքում առաջացող ավելցուկային հողային զանգվածն է: Հողի կազմությունը տես հողային ռեսուրսներ բաժիններում: Ոչ վտանգավոր թափոն է:
- Յուղերով աղտոտված ավազ (յուղի պարունակությունը 15%-ից պակաս(4-րդ դաս՝ 31402303 01 03 4)՝ 0,7մ³: Շինարարական տեխնիկայի տակ օգտագործվելու է ավազ, որը հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կարող է աղտոտվել յուղով: Ավազը բնական , հատիկավոր նյութ է, օգտագործվում է շինարարական աշխատանքների ընթացքում: Նվազ վտանգավոր թափոններ են:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)՝ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 2400կգ/տարի քանակով: Կենցաղային չտեսակավորված աղբի կազմությունը խառը կենսաբանական և այլ մնացորդներ են, որի տարանջատումը ՀՀ-ում չի կատարվում: Նվազ վտանգավոր թափոններ են:

Առաջանալու են նաև շարքից դուրս եկած մեկուսիչներ, պարզարանում կեղտաջրերի նստեցման և պարզեցման արդյունքում առաջացած նստվածք/«Ջրի պարզեցման շլամ»՝ 94300100 04 00 4/, որոնք կուտակվելու են հատուկ տարաների մեջ, այնուհետև

աղբահանություն իրականացնող կազմակերպության կողմից տեղափոխվում և տեղադրվում են աղբավայրում:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենածանրաբեռնված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=20*120=2400\text{կգ/տարի}$$

Շինարարական աշխատանքները տևելու են 2 տարի, հետևաբար կենցաղային աղբի քանակը կկազմի.

$$M=2*2400=4800\text{կգ/տարի կամ }7.7\text{կգ/օր}$$

Շահագործման փուլում. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի N 430-Ն և N 342-Ն հրամանների՝ հնարավոր առաջացող թափոններն են.

- Հալոգեններ, պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ մոտ 11,24մ³ ընդհանուր քանակով: Յուղի առաջացման հնարավոր քանակը պայմանավորված է տրանսֆորմատորի տարողությամբ՝ 15մ³:
- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4)՝ մոտ 3կգ:
- Ասֆալտի և ասֆալտբետոնի խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4)՝ մոտ 10մ³:

- Յուղերով աղտոտված ավազ (կոշտ՝ յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3)՝ մոտ 1մ³:

Համաձայն «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի՝ վտանգավոր թափոնների գործածությունը լիցենզավորման ենթակա գործունեություն է, ուստի այն պետք է իրականացվի համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպությունների կողմից:

Շահագործման փուլում՝ վթարների կամ վերանորոգման դեպքում թափոնների քանակական գնահատում հնարավոր է կատարել, ելնելով կատարված աշխատանքների փաստացի արդյունքներից: Շահագործման փուլում թափոնների հաշվառումը կատարվելու է թափոնների գոյացման փաստացի ծավալների հիման վրա՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության 14 սեպտեմբերի 2006թ N 1343-N որոշման:

Հաշվետվությունում նախատեսվում են թափոնների ազդեցության մեղմմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կառավարման արդյունքում ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

11.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության Ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից 2025թ. հունիսի 26-ին կատարվել է «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ-ին պատկանող 12.45 հա արևային

կայանի համար նախատեսված տարածքի դաշտային-հնագիտական ուսումնասիրություն: Տեղանքի հնագիտական ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ տարածքի որոշ հատվածներ, չնայած նրան, որ նրա որոշակի տեղամասեր ժամանակին ենթարկվել են մելիորացիայի և երկար տարիներ օգտագործվել գյուղատնտեսական նպատակներով (որպես վարելահող), այստեղ պահպանվել են հնագիտական միավորներ: Տարածքում առկա են հնագիտական ռիսկեր, քանի որ առկա են հնագիտական միավորներ՝ որը կարող է դիտարկվել Սևանի հարավ-արևմտյան ափի բրոնզ-երկաթիդարյան բնակչության անասնապահական կենսագործունեության և ծիսական լանդշաֆտի մի հատված: Այսուհանդերձ, ծրագրի իրականացումը հնարավոր է դառնում բացառապես այն պարագայում, որ նախատեսված աշխատանքները իրականացվեն բացառելով հնագիտական արժեքների վրա, որն է ազդեցություն: Միևնույն ժամանակ, նախագիծը համաձայնեցվում է ԿԳՄՍ նախարարության: Կայանի մոնտաժման ընթացքում անհրաժեշտ կլինի խստորեն պահպանել ծրագրի իրականացման համար հատկացված սահմանները, քանի որ հայցվող տարածքի շրջակայքում ևս առկա են փաստագրված հնագիտական միավորներին համահունչ միավորներ:

Համաձայն կատարված ուսումնասիրության՝ գործունեության ենթակա տարածքը չի առնչվում ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով ամրագրված Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար բնակավայրում հաշվառված պատմամշակութային և բնության հուշարձանների հետ: Գյուղի հարավային կողմում առկա է «Իծու Կողեր» դամբարանադաշտ, որի պահպանական գոտու և տարածման սահմանների մասին տեղեկատվություն չկա:

Գործունեության տարածքը գտնվում է Սևան ԱՊ-ից 1788մ հեռավորության վրա:

Լուսանկար 5. «ԱՍ ՓԱՌԻՆԸ» ՄԴԸ-ի կողմից Շուվինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավ-արևելյան վերջավորությունում առկա դամբարան (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 6. «Վիվատյար» ՄԴԸ-ի կողմից Շուվինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավային կողմի հարևանությամբ առկա դամբարան (օդային լուսանկար)

11.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլ: Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՀՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 55 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում:

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների

աշխատանքի հետ: Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, մեքենաների աղմուկի մակարդակը կլինի թույլ հասանելի, հաշվի առնելով բնակավայրից ունեցած հեռավորությունը՝ մոտ 516մ, որը գործունեության տարածքից բաժանվում է ձորով: Գործունեության տարածքը բնակավայրից բաժանվում է ձորակով, որը ևս նպաստում է աղմուկի մակարդակի նվազեցմանը:

Բացի այդ գործունեության ընթացքում աղմուկ առաջացնող շինտեխնիկայի օգտագործումը սահմանափակ է կամ քիչ հավանական, քանի որ կատարվելու են միայն հողային, բետոնապատման աշխատանքներ:

Հաշվարկները ցույց են տալիս, որ շինարարության ընթացքում աղմուկի մակարդակը գրոյական է:

Թրթռում –շինարարական սարքավորումներն ու տեխնիկան աշխատելու են միայն ցերեկային ժամերին, ոչ մշտական, հերթականությամբ, ուստի թրթռման մակարդակը ցածր կլինի սահմանային թույլատրելի նորմերից: Բացի այդ համաձայն՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 17 մայիսի 2006թ. թիվ 533-Ն հրամանի՝ նախատեսվում է թրթռաարագության (վիբրոարագության) կամ թրթռաարագացման (վիբրոարագացման) համարժեքային (ըստ էներգիայի) ճշգրտված մակարդակի որոշում գործիքային չափման միջոցով: Ելնելով վերոգրյալից Կապալառու կազմակերպությունը շինարարության ընթացքում կկատարի աշխատող շինտեխնիկայի թորռումների չափագրում, ելնելով փաստացի արդյունքներից:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման արդյունքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում կլինեն ցածր ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակիչների վրա:

11.8 Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ.

Արևակայանը և ենթակայանը նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Միաժամանակ նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը, այն չի կարող զգալի էլեկտրական և մագնիսական դաշտ ստեղծել և որևէ ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի և բավականին մեծ հեռավորության վրա գտնվող բնակավայրերի վրա:

11.9 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու լծեղացում,փոթորիկ),
- հրդեհների առաջացման, հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Համաձայն «Հայր և որդի Տիտիզյաններ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարված ուսումնասիրությունների՝ գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը

և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով հաշվետվությունում նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

11.10 Մարդու առողջություն, աշխատանքի անվտանգություն.

Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ էներգետիկայի, քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,
- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է նաև էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ: Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, ենթակայանի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ոլորտին առնչվող ՀՀ օրենքների, ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման, տեխնիկական կանոնակարգերի, Առողջապահության նախարարության հրամանների պահանջներին համապատասխան:

11.11 Սոցիալական գործոններ.

Շինարարության փուլ: Գործունեությունն իրականացվելու է Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական տարածքում:

Արևային կայանի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ, կապված.

- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ կլից գտնվող արոտավայրերի, ճանապարհի հնարավոր խաթարումներ, եթե աշխատանքները կատարվեն անփութորեն և դուրս գան նախատեսվող գործունեության սահմաններից կամ չնախատեսված հանգամանքներում վնասվեն արոտավայրերի տարածքները:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական

տեխնիկայի տեղաշարժից:

- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման, ինչպես նաև նոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Համաձայն տարածքում իրականացված ուսումնասիրությունների ենթակա տարածքում առկա են ինքնահոս ջրատար առուներ, որոնք իրենցից հնագիտական արժեք են ներկայացնում, որոնք գյուղացիների կողմից օգտագործվում են գյուղատնտեսական տարածքների ոռոգման և անասունների ջրման նպատակով: Նախագծային լուծումները տրված են այնպես, որպեսզի դրանք չվնասվեն և չխոչընդոտեն գյուղացիների կողմից դրանց օգտագործումը: Մասնավորապես նախատեսվում է արևակայանի տարածքի կողմից առաձնացնել ջրատարի տարածքը, ապահովելով մուտք դեպի ջրատար առուներ:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների ժամանակավոր բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Շահագործման փուլում լինելու են դրական սոցիալական ազդեցություններ, այն կնպաստի.

- Հայաստանի Հանրապետությունում ներմուծվող էներգառեսուրսներից կախվածության նվազմանը, կանաչ էներգիայի զարգացմանը:
- Համայնքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծմանը:
- Աշխատատեղերի բացմանը:
- Մարզի և համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով: Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

Նախաձեռնողի, համայնքի և Ծովինար բնակավայրի բնակիչների միջև պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որպեսզի Նախաձեռնողը մասնակցություն ունենա բնակավայրի սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծմանը: Ընկերությունը արևակայանի շահագործման ընթացքում, ֆինանսական հնարավորությունների դեպքում, բնակավայրին կտրամադրի սոցիալական աջակցություն, ինչպես նաև բնակավայրի առանձին խնդիրների լուծմանը՝ համայնքի և բնակավայրի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման նպատակով:

11.12 Լանդշաֆտ և Բարեկարգում.

Գործունեության իրականացումն առաջացնելու է լանդշաֆտի լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն: Սակայն այն չի ունենալու տեսողական ազդեցություն, քանի որ գործունեության տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում, թափոնների և վտանգավոր նյութերի հեռացում, բոլոր ժամանակավոր կառույցների ապամոնտաժում, ճանապարհների կարգաբերում: Կատարվելու է փոսերի լիցք՝ հողային զանգվածով:

12. Շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության վրա վնասակար ազդեցությունների բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը (Բնապահպանական կառավարման պլան).

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է գնահատման հաշվետվությունում նշված գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների՝ օդային ավազան, հողային, ջրային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության, արտակարգ իրավիճակների, աղմուկի մակարդակի, ինչպես նաև թափոնների կառավարման, մարդու առողջության և աշխատանքի անվտանգության հետ կապված հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ:

Նախագծի և բնապահպանական միջոցառումների ճիշտ կիրառման արդյունքում՝ գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

12.1 Օդային ավազան.

Շինարարության փուլ. Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

- օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս,
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով,
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով,
- ցանկապատել շինարարական հրապարակը՝ համապատասխան նախագծի,
- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով:
- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ:
- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ,
- բացառել տարածքում թափոնների բաց այրումը:

- փոշեռսիչ և փոշեճնշիչ սարքավորումների կիրառում՝ համաձայն քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 15-ի «ՀՀՇՆ 13-05-2026 «շինարարական արտադրության կազմակերպում» Հայաստանի Հանրապետության շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N11-Ն ու Հայաստանի

հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի հունվարի 14-ի N07-ն հրամաններն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N02-Ն հրամանի պահանջների:

Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

12.2. Հողային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- հողի բերրի շերտի հանել և պահել համաձայն՝ ՀՀ կառավարության 02.1.2017թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1404-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան,

- բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում ձեռնարկվում են միջոցներ, որոնք բացառում են դրա որակական հատկանիշների վատթարացումը:

- նախքան բերրի շերտի հանելը՝ հողի մակերեսը մաքրել խոշոր քարերից, թփերից, կոճղերից,

- հողի բերրի շերտը օգտահանել, հեռացնել ապարները, պահեստավել առանձին,

- ջրային և հողմնային հողատարումից գերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկել խոտաբույսերով կամ հողաթմբերի ամրացնել, ծածկել անջրթափանց թաղանթով,

- մալուխագծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում,

- արևակայանի և ենթակայանի կառուցման փուլում հանվող հողային զանգվածը կուտակել տարածքում՝ ծածկվելով անջրթափանց թաղանթով,

- հողային զանգվածի մի մասն օգտագործվելու է անմիջապես տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ավելցուկային գրունտը տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կատարել այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ՝ շրջակա տարածքը չաղտոտելու նպատակով,

- շինարարական նյութերը տարածք կբերվեն օգտագործումից առաջ, կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան կայանել շինհրապարակի առանձնացված տեղերում,

- այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար տեղադրել մանրախիճ,

- մեքենաներից և սարքավորումներից վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսքի դեպքում, փոված մանրախիճը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր, այն փոխարինելով նորով,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կատարել գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

Շահագործման փուլում Հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է տարածքների մաքրում և բարեկարգում:

12.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Շինարարության փուլ: Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շէրով),

- աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով ենթակայանի տարածքում կտեղադրվի համապատասխան տարողության ջրի բաք,

- մինչև շինարարական աշխատանքների սկիզբը, շինհրապարակի ձևավորումը առանձնացնել ջրատար առուների հատվածը՝ դուրս թողնելով շինհրապարակի տարածքից,

- բացառել առուներում առկա ջրի օգտագործումը ջրցանման նպատակով,

- շինհրապարակում կտեղադրվի պլաստմասե տարա՝ հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով,

- պարզաբանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- ճանապարհների ջրցանն իրականացնել տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,

- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործել պարզաբանի ջուրը,

- գոյություն ունեցող ջրատար առվակների տարածքը արևակայանի կողմից առանձնացնել ցանկապատման միջոցով,

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած շինարարական հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարաններ,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախատնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի,

- բետոնանյութի լցվածությունն ապահովել այնպես, որպեսի բետոնանյութը տեղափոխման ժամանակ չթափվի ճանապարհներին՝ երթևեկությանը չխոչընդոտելու և հողածածկը և ասֆալտածածկը չվնասելու համար:

- **Կեղտաջրեր.** Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և շինարարական կան հոսքաջրերի շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգման նպատակով.

- բացառել շինարարական հոսքաջրերի և կեղտաջրերի հոսքը դեպի հնագիտական շերտեր, որոնք արտահայտված են ջրատար առուների տեսքով,

- տեղադրվելու է 2 հատ 1x1.5 չափերի բիոզուգարան,

- բիոզուգարանների մաքրումը կկատարվի լիցենզիա ունեցող մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով

- :

Շահագործման փուլում. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները կհոգան սանիտարական հանգույցից (բիոզուգարան),
- բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևային կայանի վահանակների մաքրում կամ լվացում չի նախատեսվում, խիստ անհրաժեշտության դեպքում այն կիրականացվի չոր եղանակով:

12.4 Կենսաբազմազանություն.

Շինարարության փուլ. գործունեության իրականացման հետևանքով կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելելու համար նախատեսվում է.

- Խոշոր թռչունների տարաբնակեցմամբ պայմանավորված, մեկուսացումն աղտոտումից պահպանելու ինչպես նաև թռչունների ոչնչացումը կանխելու համար, հենարանների լայնակների, պահող շարանների ամրացման տեղում, ինչպես նաև ճոպանակնազնակների վրա թռչունների նստելը կամ բնակալումը բացառելու համար, նախատեսված են հակաթռչնային ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՅԿ-3Պ-ԱՊ5-2 տիպի արգելափակոցների տեղակայում: Հավելված 14:

- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում՝ դրանց պահպանության նպատակով, ընկերությունը տեղեկացնել համապատասխան պատասխանատու գերատեսչություններին,

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար,

- խախտված հողային զանգվածի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով,

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել միայն ցերեկային ժամերին՝ որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու, բնականոն վարքին չխանգարելու համար:

Շահագործման փուլում Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով,

- խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:

12.5.Թափոններ.

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- խուսափել տարածքում վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից,

- նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր, մետաղալարեր) Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և տեղափոխել,

- մետաղական մասերի և նյութերի մնացորդները հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,

- շինարարական թափոնները՝ բետոնի մնացորդներ, եռակցման խարամբ, մեկուսիչները, հավաքել պարկերի մեջ և տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր, անհրաժեշտ քանակի դեպքում հանձնել շինարարական ընկերություններին,

- ավելցուկային հողային գրունտը տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր,

- շինհրապարակում կենցաղային աղբը հավաքել համապատասխան աղբարկղերում և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,

- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասագերծում կատարող կազմակերպություններին,

- բացառել թափոնների կուտակումը շինհրապարակից դուրս՝ ջրատար առուների հարևանությամբ,

- բացառել ջրատար առուների աղտոտումը թափոններով:

Շահագործման փուլում Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է.

- տրանսֆորմատորի տակ կառուցել 1 հատ առանձին յուղընդունիչ՝ 15մ³ հզորությամբ,

- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացնել և հանձնել համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,

- հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքել համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառել spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնել ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը կամ մանրախիճը հանձնել մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված վահանակներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու են տարածքում՝ փակ պահեստային շենքում, մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված վահանակներն ունեն օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված վահանակները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած վահանակները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը:

12.6. Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Նկատի ունենալով, որ տարածքում հայտնաբերվել են հնագիտական միավորներ, որոնք արտահայտված են ջրատար առուների տեսքով: Նախագծային փաստաթղթերում ՇՄԱԳ-ում նշված են դրանց պահպանման գոտիները: Արևակայանի նախագիծը համաձայնեցվել է ԿԳՄՍ նախարարության հետ, ինչը ենթադրում է.

- հնագիտական միավորների տարածքում բացառել արևային վահանակների և կառուցապատման այլ տարրերի տեղադրումը:
- աշխատանքները իրականացնել հնագետի հսկողությամբ:
- Կայանի մոնտաժման ընթացքում անհրաժեշտ կլինի խստորեն պահպանել ծրագրի իրականացման համար հատկացված սահմանները, քանի որ հայցվող տարածքի շրջակայքում ևս առկա են փաստագրված հնագիտական միավորներին համահունչ միավորներ:
- Կառուցապատման աշխատանքներն իրականացնել բացառելով հնագիտական արժեքների վրա, որևէ ազդեցություն,
- Շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի կամ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցնել և տեղեկացնել համապատասխան պետական մարմնին՝ (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը):

համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Ուսումնասիրությունների ընթացքում շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել այլ տեղամասերում, մինչև համապատասխան թույլտվության տրամադրումը:

12.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,

- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում,

- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները:

Շահագործման փուլում Արևակայանի, Էնթակայանի և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը:

Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա:

12.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարության փուլ: Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ազդեցությունները մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հրդեհանվտանգության նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովել հրդեհաշիջման վահանակով, հակահրդեհային կրակմարիչներով, տեղադրել ջրի բաք,

- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելու պայմաններին, տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,

- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանն և Էնթակայանն ապահովել հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով,

- արևակայանի տարածքում տեղադրվելու են փոխակերպիչներ(ինվենտորներ), տեսահսկման համակարգ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, հրդեհաշիջման վահանակ,

- պարբերաբար ստուգվելու են աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,
- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,
- անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:

12.9 Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն.

Շինարարության փուլում աշխատողների առողջությունը, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը և անվտանգությունն ապահովելու համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,
- շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:
- շին.հրապարակն ապահովվել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,
- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

-աշխատողներին ապահովել էլեկտրապաշտպանության միջոցներով, ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ռիսկերի ազդեցությունը կանխարգելելու համար, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ դադարեցնել աշխատանքը,

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, տեղեկատվական, ինչպես նաև կողմնակի մարդկանց մուտքն արգելող նշաններ,

- շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

-վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, բացառել գործնեության վայրում խոտանված սարքերի կուտակումները,

-վերահսկել մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառել մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոնները:

Շահագործման փուլում Մարդու առողջության պահպանման նպատակով նախատեսվում է.

- ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով,

- կիրառվող հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը պետք է համապատասխանի անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին,

- Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի,

-Արևակայանի կառուցման և շահագործման աշխատանքները պետք է կատարել ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

12.10 Սոցիալական գործոններ.

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 20 մարդու համար, որոնք աշխատելու են 8 ժամյա աշխատանքային գրաֆիկով:

Արևակայանը Ծովինար բնակավայրի մոտակա տնից գտնվում մոտ 516մ հեռավորության վրա: Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները: Գործունեության իրականացումը չի խոչընդոտելու ենթակառուցվածքներին, քանի որ գտնվում է համապատասխան նորմատիվային հեռավորության վրա և չի խաչվելու վերջիններիս հետ:

- **Շահագործման փուլում** ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ՝ մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով, հերթափոխային գրաֆիկով: Գործունեությունը նպաստելու է համայնքի և բնակավայրի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը:

Անհրաժեշտ է ապահովել տարածքում առկա ջրատար առուների խստիվ պահպանումը, որպես հնագիտական շերտեր և անխոչընդոտ օգտագործումը գյուղացիների կողմից՝ շինարարության և շահագործման փուլերում:

12.11 Լանդշաֆտ, բարեկարգում.

Շինարարության փուլ: Լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի, ջրատար առուների ափերի խախտմանը, տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և հնարավորինս բերել նախկին տեսքի,
- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից,
- կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման աշխատանքներ,
- Արևակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 2 մ բարձրության մետաղական ցանկապատով :

Ենթակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով:

Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:

13. Նախատեսվող գործունեության ազդեցության մշտադիտարկման ծրագիրը (Մոնիթորինգ).

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն:
- Օդային ավազանի մոնիթորինգի համար առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 2025 թվականի մայիսի 22-ի N611-Լ որոշման պահանջներով:
- Համապատասխան մասնագետների կողմից ստուգայցերի կատարում՝ շինարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանման նպատակով:
- Բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով:
- Գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլիացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով:
- Կատարել գործունեության տարածքում մոնիթորինգ՝ ՀՀ կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման նպատակով:
- Տրանսպորտային միջոցների երթևեկության վերահսկում՝ դաշտային տարածքներում վերջիններիս տեղաշարժը բացառելու և վերահսկելու նպատակով:
- Շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի

պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով:

- Շին տեխնիկայի և մեքենաների երթևեկության և կայանման վայրի վերահսկում՝ ջրատար առուների մեջ քսայուղերի հնարավոր արտահոսքը կանխելու նպատակով:
- Անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում:
- Շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանման վերահսկողություն:
- Բարեկարգման աշխատանքների կատարման ապահովում, վերահսկում:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի ճիշտ կիրառման արդյունքում գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույն:

Բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի համար նախատեսվում է ծախսել տարեկան 300 հազար դրամ:

14. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան.

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	Շինարարությանփուլ Օդային ավազան	Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը, բացառությամբ վերանորոգվող և վերակառուցվող փողոցների, օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով, - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով, - ցանկապատել շինարարական հրապարակը՝ համապատասխան նախագծի,	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով: -շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն կօգտագործվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ: -շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ, -բացառել տարածքում թափոնների բաց այրումը: -շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն օգտագործել միայն սարքին վիճակում, -բացառել տարածքում թափոնների բաց այրումը: Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:		
2	Հողային ռեսուրսներ	Հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է. - հողի բերրի շերտի հանում և պահում համաձայն՝ ՀՀ կառավարության 02.1.2017թ. «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		Ճանաչելու մասին» թիվ 1404-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան, - բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում ձեռնարկվում են միջոցներ, որոնք բացառում են դրա որակական հատկանիշների վատթարացումը: - նախքան բերրի շերտի հանելը՝ հողի մակերեսը մաքրել խոշոր քարերից, թփերից, կոճղերից, - հողի բերրի շերտը օգտահանել, հեռացնել ապարները, պահեստավորել առանձին, - ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկել խոտաբույսերով կամ հողաթմբերի ամրացնել, ծածկել անջրթափանց թաղանթով, - մալուխագծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կուտակել անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում, - արևակայանի և ենթակայանի կառուցման փուլում հանվող հողային զանգվածը կուտակել տարածքում՝ ծածկելով անջրթափանց թաղանթով, - հողային զանգվածն օգտագործել տեղում՝ հետլցման, բուսաշերտը տարածքի բարեկարգման համար,		
--	--	---	--	--

		- ավելցուկային գրունտը տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր, - շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները, - շինարարական նյութերը տեղադրել հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան կայանվելու է շինհրապարակի առանձնացված տեղում, - այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար տեղադրել մանրախիճ, - մեքենաներից և սարքավորումներից վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսքի դեպքում, փռված մանրախիճը տեղափոխվելու է համապատասխան աղբավայր, այն փոխարինելով նորով, - շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կատարել գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում: Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է. -տարածքների մաքրում և վերականգնում:		
3	Զբային ռեսուրսներ	Զբային ռեսուրսների պահպանման նպատակով նախատեսվում է. - գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով), - աշխատողների կենցաղային կարիքները հոգալու, ինչպես նաև հրդեհաշիջման նպատակով կղեղադրվեն համապատասխան տարողության ջրի բաքեր, - մինչև շինարարական աշխատանքների սկիզբը, շինհրապարակի ձևավորումը առանձնացնել ջրատար առուների հատվածը՝ դուրս թողնելով շինհրապարակի տարածքից, - բացառել առուներում առկա ջրի օգտագործումը ջրցանման նպատակով, - շինհրապարակում կտեղադրվի պլաստմասե տարա՝ հոսքաջրերի, անձրևաջրերի հեռացման և հավաքման նպատակով, - պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով, - ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության, - ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար կօգտագործվի տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով, կամ օգտագործել պարզարանի ջուրը,		
--	--	--	--	--

		- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած շինարարական հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարաններ, - շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում, - շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախատնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի, - բետոնանյութի լցվածությունն ապահովել այնպես, որպեսի բետոնանյութը տեղափոխման ժամանակ չթափվի ճանապարհներին՝ երթեկությանը չխոչընդոտելու և հողածածկը և ասֆալտածածկը չվնասելու համար: Կեղտաջրեր. Կեղտաջրեր. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և շինարարական կան հոսքաջրերի շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգման նպատակով. - բացառել շինարարական հոսքաջրերի և կեղտաջրերի հոսքը դեպի ջրատար առուներ,		
--	--	---	--	--

		- տեղադրվելու 2 հատ 1x1.5 չափերի բիոզուգարան, - բիոզուգարանների մաքրումը կատարել լիցենզիա ունեցող մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Շահագործման փուլում. Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է. - աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով, - աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները կհոգան սանիտարական հանգույցից (բիոզուգարան), - բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Արևային կայանի վահանակների մաքրում կամ լվացում չի նախատեսվում, խիստ անհրաժեշտության դեպքում այն կիրականացվի չոր եղանակով:		
4.	Կենսաբազմազանություն	Արևային կայանի կառուցման տարածքում կենսաբազմազանության պահպանման նպատակով նախատեսվում է. -Խոշոր թռչունների տարաբնակեցմամբ պայմանավորված, մեկուսացումն աղտոտումից պահպանելու ինչպես նաև թռչունների ոչնչացումը կանխելու համար, հենարանների լայնակների,	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		պահող շարանների ամրացման տեղում, ինչպես նաև ճոպանականգնակների վրա թռչունների նստելը կամ բնակալուր բացառելու համար, նախատեսված են հակաթռչնային ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՄ-2 տիպի արգելափակոցների տեղակայում: - գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում՝ դրանց պահպանության նպատակով, ընկերությունը տեղեկացնել համապատասխան պատասխանատու գերատեսչություններին, - շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար: - խախտված հողային զանգվածի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով, - շինարարական աշխատանքներն իրականացնել միայն ցերեկային ժամերին՝ որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա		
--	--	---	--	--

		ազդեցությունից խուսափելու, բնականոն վարքին չխանգարելու համար: Շահագործման փուլ. Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է. - հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով, - խախտված հողաշերտի հնարավորինս արագ վերականգնում՝ տարածքում կենդանական աշխարհի տեղաշարժը չխաթարելու նպատակով:		
5.	Թափոններ	Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ, որի համար նախատեսվում է. - խուսափել տարածքում վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից, - նյութերի մնացորդները(մետաղական մասեր, մետաղալարեր) հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել Կապալառու կազմակերպության կողմից, հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին՝ դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար, -շինարարական թափոնները՝ շինադր, բետոնյա մնացորդներ, հավաքել պարկերի	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		մեջ և տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր, -ավելցուկային հողային գրունտը տեղափոխել համայնքի կողմից հատկացված վայր, - շինհրապարակում կենցաղային աղբը հավաքել համապատասխան աղբարկղերում և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ, -շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին, -բացառել թափոնների կուտակումը շինհրապարակից դուրս՝ ջրատար առուների հարևանությամբ, - բացառել ջրատար առուների աղտոտումը թափոններով: Շահագործման փուլ. Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է. - կառուցվել յուղընդունիչ-յուղահավաք ընդհանուր առավելագույն 1 հատ 15մ³ տարողությամբ: - հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված		
--	--	---	--	--

		լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնել համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին, - հալոգեններ, դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնել մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառել spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, -ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնել ասֆալտապատող ընկերություններին, - յուղերով աղտոտված ավազը կամ մանրախիճը հանձնել մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնել մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով: Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված վահանակներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու		
--	--	---	--	--

		են տարածքում՝ փակ պահեստային շենքում, մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված վահանակներն ունեն օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված վահանակները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած վահանակները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը:		
6.	Արտակարգ իրավիճակներ	Արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է. - պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակով, հակահրդեհային, կրակմարիչներով, - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, - հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և կպահվեն հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		դադարեցնել: Շահագործման փուլ. -Արևակայանը և ենթակայանն ապահովված են լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, ավտոմատ կառավարման համակարգով, հրդեհաշիջման միջոցներով՝ հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, արտաքին լուսավորության և տեսախսկման սարքերով, - պարբերաբար ստուգել աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցնել արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2-4 աշխատողի միջոցով:		
7.	Աղմուկ և թրթռում	Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է. - շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - տրանսպորտային միջոցները և	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		շինարարական տեխնիկան օգտագործել միայն սարքին վիճակում, - պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները: Շահագործման փուլ. - արևակայանի, ենթակայանի և դրանց տարրերի իրականացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաճուլանների պարը, թրթռումը, - Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա:		
8.	Պատմամշակութային հուշարձաններ	հնագիտական միավորների տարածքում բացառել արևային վահանակների և կառուցապատման այլ տարրերի տեղադրումը: աշխատանքները իրականացնել հնագետի հսկողությամբ: - Շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու են համապատասխան պետական մարմնին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:		
9.	Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն, մարդու առողջություն	Գործունեության իրականացման շինարարության ընթացքում հնարավոր են աշխատողների հետ կապված վնասվածքներ, որի համար նախատեսվում է. - պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - շինարարության ամբողջ ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը, - շին.հրապարակն ապահովվել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),	Կապալառու	«Ա.-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		-աշխատողներին ապահովել էլեկտրապաշտպանության միջոցներով, ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ռիսկերի ազդեցությունը կանխարգելելու համար, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ դադարեցնել աշխատանքը, - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, տեղեկատվական, ինչպես նաև կողմնակի մարդկանց մուտքն արգելող նշաններ, - շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, -վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, բացառել գործունեության վայրում խոտանված սարքերի կուտակումները, -վերահսկել մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառել մեքենաների կուտակումները, մի քանի շինարարական տեխնիկական միջոցների աշխատանքը մեկ տեղամասում, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն		
--	--	--	--	--

		ապահովելու նպատակով, - մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը, - մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել: Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոնները: Շահագործման փուլում Մարդու առողջության պահպանման նպատակով նախատեսվում է. -ապահովել առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով, - կիրառվող հաղորդալարերի և մալուխների թաղանթները և մեկուսացումը պետք է համապատասխանի անցկացման եղանակին և շրջապատող միջավայրի պայմաններին, -Էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական գծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման		
--	--	--	--	--

		պայմանագրի, -Արևակայանի կառուցման և շահագործման աշխատանքները պետք է կատարել ՀՀ կառավարության 21 ապրիլի 2023 թվականի «Էլեկտրակայանների շահագործման անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին» N 583-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:		
10.	Սոցիալական գործոններ.	Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 20 մարդու համար: Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր: Շահագործման փուլում ընդգրկվելու են 2-4 աշխատողներ՝ մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով, հերթափոխային գրաֆիկով: Անհրաժեշտ է ապահովել տարածքում առկա ջրատար առուների անխոչընդոտ օգտագործումը գյուղացիների կողմից՝ շինարարության և շահագործման փուլերում:	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ
11.	Բարեկարգում, լանդշաֆտ	Լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է. - բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, -հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի,	Կապալառու	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ

		ջրատար առուների ավերի խախտմանը, տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները: Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում. - շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերել հնարավորինս նախկին տեսքի, - շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից, - կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման աշխատանքներ, - Արևակայանի տարածքն ցանկապատվել 2 մ բարձրության մետաղական ցանկապատով, առանձնացնելով հնագիտական միավորները: Ենթակայանի տարածքի որոշ հատվածներ բետոնապատվելու են կամ լցվելու են մանրախճով: Ելնելով գործունեության բնույթից՝ հրդեհավտանգությունն ապահովելու նպատակով, տարածքի ազատ հատվածներում կանաչապատման աշխատանքներ չեն կատարվելու:		
--	--	---	--	--

15. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր).

Գործողություններ Շինարարության փուլ	Մոնիթորինգի վայրը, պարբերականություն ը (Ժամանակամիջոցը),	Մոնիթորինգի եղանակը, ձևը	Մոնիթորինգի Պատասխանատու Վերահսկող
1.Օդային ավազան արտանետումները մեղմում՝ օդի աղտոտումը կանխելու նպատակով (փոշի, ծխազագեր)	Շինհրապարակում Ամենօրյա	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում չափումներ՝ համապատասխան մասնագետի կողմից	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ
2.Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ՝ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով	Շաբաթը մեկ անգամ	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ
3. Զրային ռեսուրսներ/տարածքում առկա ջրատար առուների աղտոտումը բացառելու նպատակով/	Ամենօրյա	Գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ
4.Կենսաբազմազանության մոնիթորինգ	Գործունեության իրականացման սկզբում	Տեսողական, անհրաժեշտության դեպքում մասնագիտական ուսումնասիրություն	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ
4.Շինարարական նյութերի ներկրման և թափոնների տեղափոխում, կենցաղային աղբի հեռացում	Գործունեության տարածքից, շինհրապարակից: Չպլանավորված ստուգումներ:	Տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ
5.Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում	Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում	Տեսողական ուսումնասիրություններ,	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ Համապատասխան

	Պարբերաբար	անվտանգության կանոնների պահպանում	գերատեսչությունների տեսչական մարմին
6. Աղմուկի մակարդակի տատանումներ	Շինհրապարակում պարբերաբար	Աղմկաչափ	Կապալառու
7. Մարդու առողջություն և անվտանգություն	Շինարարության ընթացքում, պարբերաբար	Շինարարության տարածքում, հարցումների իրականացում, համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրում	Կապալառու «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչությունների տեսչական մարմին
8. Տարածքի բարեկարգում	Շինարարության ավարտից հետո	Տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու, «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ
Շահագործման փուլ			
1. Կենսաբազմազանության ուսումնասիրություններ՝ տարածքում կենսաբազմազանության հնարավոր փոփոխությունները դիտարկելու նպատակով:	Հինգ տարին մեկ անգամ՝ գործունեության տարածք	Մասնագիտական ուսումնասիրություն	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ
2. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Արևակայանի և Ենթակայանի տարածքում համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն: Անվտանգության համակարգերի արդյունքների վերահսկում:	Ստուգումներ Մշտական մոնիթորիգ՝ աշխատողների միջոցով:	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին
3. Սոցիալական	- Գործունեության իրականացման	Այցեր՝ ջրատար առուների անխոչընդոտ օգտագործման վերահսկման նպատակով:	«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ Համայնք

	ընթացքում՝ պարբերաբար;	-Սոցիալական պարտավորությունների կանոնավոր կատարում՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:	
--	---------------------------	---	--

16. Հանրային քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ- 110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և ՀՀ կառավարության 2343-Ն որոշմամբ սահմանված պահանջների՝ հանրային ծանուցումը և քննարկումները կատարվել են ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական ղեկավարի նստավայրում: «Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊԸ-ի կողմից նախատեսվող գործունեության իրականացման հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկություններն և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող էր ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկմանը ներկա էին ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ մարզպետարանի, Մարտունի համայնքի, գործունեությունն իրականացնող ընկերության ներկայացուցիչները, ազդակիր համայնքի բնակիչներ: Հանրային քննարկմանը ներկայացվել է նախատեսվող գործունեության նախագծային լուծումները և գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի բաղադրիչների և մարդու առողջության վրա հնարավոր ազդեցությունները, դրանց մեղմանն ու կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները:

Հանրային քննարկման ընթացքում մարզպետարանի, համայնքի ներկայացուցիչները հարց բարձրացրեցին գործունեության տարածքում առկա ջրային աղվակների, գյուղացիների կողմից գրոնտային ճանապարհի օգտագործման հնարավոր սահմանափակումների, ինչպես նաև բնակավայրում կատարվող սոցիալական ներդրումների վերաբերյալ: Ձեռնարկողի ներկայացուցիչը համառոտ ներկայացրեց խնդրահարույց հարցերի պատասխանը, նշելով որ նախագծային լուծումներում հաշվի կառնվեն բնակիչներին հուզող բոլոր հարցադրումները:

Հաշվետվությունում ներառվել են հանրային քննարկման ընթացքում բարձրացված բոլոր դիտարկումները և հարցադրումները, նախատեսվել են համապատասխան միջոցառումներ:

17.Բողոքների ընթացակարգ

Ընկերությունում կներդրվի բողոքների ուսումնասիրման ընթացակարգ՝ գործունեության իրականացման ընթացքում առաջացած շեղումների. օդային աղազան արտանետումների, հողային ռեսուրսների, կենսաբազմազանության պահպանման, ինչպես նաև գյուղացիների հողագործական աշխատանքներին խոչընդոտելու վերաբերյալ բողոքներին արձագանքելու, շեղումները, դրանց պատճառները բացահայտելու, ժամանակին արձագանքելու և թերությունները վերացնելու նպատակով:

18. Նախատեսվող գործունեության իրականացման նպատակահարմարությունը, հաստատված հիմնադրությային փաստաթղթերին նախատեսվող գործունեության համապատասխանության հիմնավորումները.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարում Արևային Էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են, և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ են, տնտեսապես մատչելի: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին Էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոգալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Հայաստանում ջերմոցային գազերի արտանետման ամենամեծ մասնաբաժինը Էներգետիկայի ոլորտինն է, որը CO₂-ի ընդհանուր արտանետումների մեջ կազմում է 64%: ՀՀ-ում 1 կՎտժ էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար առաջանում է մոտավորապես 0.4 կգ ածխածնի երկօքսիդ: Երբ տեղադրում ենք արևային կայաններ կամ իրականացնում ենք ջերմամեկուսացման աշխատանքներ, կանխում ենք ածխածնի երկօքսիդի արտանետումը մթնոլորտ: Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացումը կարևորվում է ոչ միայն Էներգետիկայի ոլորտի դիվերսիֆիկացիայի, այլ նաև ջերմոցային գազերի արտանետումների նվազման տեսանկյունից: Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը ածխաջրածիններով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը ածխաջրածինների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլ այլընտրանքային կայանների կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և

թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/ Globalsolaratlas.info/:

2023թ. հոկտեմբերի 26-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021թ. հունվարի 14-ի X 48-Լ որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման համաձայն՝ վերականգնվող էներգետիկայի հզորությունը մինչև 2040թ.-ը կհասցվի 2000 ՄՎտ-ի, որից 1500 ՄՎտ-ն արևային, իսկ 500 ՄՎտ-ն հողմային էներգետիկայի հաշվին:

«Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» ՍՊ ընկերության կողմից կառուցվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԱԿՆԱԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԱԿՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈԻԼԻ (2022-2024 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ) ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳԻՐ-ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՒՅՑԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 398-Լ որոշման պահանջներին:

Ծովինար բնակավայրում իրականացված հանրային քննարկման արդյունքում նախագծի վերաբերյալ համայնքը տվել է իր նախնական համաձայնությունը, որն էլ հիմնավորում է նախագծային փաստաթղթով նախատեսվող գործունեության համապատասխանությունը համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնադրույթային փաստաթղթերին, համայնքի հեռանկարային զարգացմանը:

Հաշվետվությունում ներառված՝ ԲՄԿՊ-ում և մոնիթորինգի պլանում առաջարկվող բոլոր մեղմող միջոցառումների իրականացվելու դեպքում արևային էլեկտրակայանը կարող է կառուցվել և շահագործվել առանց շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա զգալի բացասական ազդեցության: Այս միջոցառումները միտված են կլիմայի փոփոխության մեղմմանը և հարմարվողականության բարձրացմանը:

19. Փակման փուլ.

Ընկերության կողմից գործունեության հնարավոր դադարեցման դեպքում վերջինիս կողմից նախատեսվում են գործողությունների պլան, որը ներառում է.

- ✓ սարքավորումների, արևային պանելների, էլեկտրասյուների ապամոնտաժում,
- ✓ արևակայանի, ենթակայանի և օդային ուղեգծի տարածքների կարգաբերում, նախկին տեսքի բերում:

Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ:

Փակման փուլի ազդեցություն. Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, դեռևս գոյություն չունի արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես որպես թափոնատեսակ՝ ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելների և այլ ուղեկցող մասերի պահպանման, տեղակայման լուծումները:

Քանի որ արևային կայանի վահանակները (батарейка) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ

պարունակում են (կապար, քրոմ, կադիում, սիլիցիում և այլն), ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը և տեղափոխումը հանդիսանում են Հայաստանի Հանրապետության համար հրատապ լուծում պահանջող խնդիր, որի լուծումը պետք է տրվի ՀՀ կառավարության կողմից մշակված համապատասխան օրենսդրության, վերամշակման կամ հավաքման, պահպանման ծրագրի հիման վրա, հաշվի առնելով առաջավոր զարգացած երկրների փորձը: **Հատկապես առանց կադմիումի բարակ թաղանթով արևային մոդուլների ստեղծման աշխատանքներն արդեն հաջողությամբ ընթանում են առաջավոր զարգացած երկրներում:**

Միջոցառումներ. Մինչև համապատասխան ռազմավարության մշակումը ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ հնարավոր տարբերակները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել և կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պիտանելիությունը կորցրած վահանակները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում, բաց վիճակում,
- պիտանելիությունը կորցրած վահանակները վաճառել դրանցով զբաղվող այլ կազմակերպություններին՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրներին, որոնք ունեն նման ժամկետանց արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,
- վնասված վահանակները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային վահանակների արտադրությամբ, և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային վահանակները:

Գործունեության փակման կամ լուծարման նպատակով Ձեռնարկողի կողմից կատարվելու է պայմանագրերի երկկողմանի դադարեցում, ապամոնտաժվելու են բոլոր սարքավորումները, վահանակները, էլեկտրահաղորդման հենասյուները, էլեկտրահաղորդման գծերը: Ենթակայանի տարածքում կապամոնտաժվեն տրանսֆորմատորները, յուղահեռացման համակարգերը և այլ սարքավորումները: Ապամոնտաժված պիտանի սարքավորումները, վահանակները կվաճառվեն, իսկ խոտանը(ոչ պիտանի մետաղական մասեր, լարեր և այլն) կտեսակավորվի և կհանձնվի համապատասխան մասնագիտական կազմակերպություններին: Բետոնյա մնացորդները կհանձնվեն ճանապարհաշինարարական ընկերություններին: Տարածքը կբարեկարգվի, կբերվի նախկին տեսքի: Փակման փուլը կիրականացվի համապատասխան նախագծային փաստաթղթերի հիման վրա, ՀՀ Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Փակման փուլում առաջացող թափոնների դասկարգման և դրանց լուծումները ճիշտ կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն, ինչպես նաև N 167-Ն N 166-Ն հրամանների պահանջներով:

Գրականություն

1. Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզի 2017-2025 թվականների զարգացման ռազմավարություն:
- 2.«Աղմուկն աշխատեղերում, բնակելի եվ հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպանություն աղմուկից» շինարարական նորմերը հաստատելու եվ հայաստանի հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի n 82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամաններ:
- 3.Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
- 5.Հայաստանի Հանրապետության Էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
- 6.ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
- 7.ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամաններ:
- 8.ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթ:
9. Մարտունի խոշորացված համայնքի 2022-2026թթ. զարգացման հնգամյա ծրագիր:
- 10.ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական կայք /<https://armstat.am/>:
- 11.[https:// www.bagramyan.am/Pages/CustomPage/](https://www.bagramyan.am/Pages/CustomPage/):
- 12.<https://energyagency.am/>:
- 13.Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույց՝ 2022 թ:

Հավելված 1.

Տարածքի սեփականության իրավունքի վկայականը, Պետ Ռեգիստրի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 29 հունիսի 2020 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Ծովինար Աղյի քառ 1 հողամաս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՏՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի ներդրման պայմանագիր կնքված 24/06/2020 թ-ին Երևան նոտարական տարածքում սմ-7581

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 05-052-0313-0005

Մակերեսի չափը (հա)՝ 12.45

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 29062020-05-0046, գաղտնաբառ՝ BAFIFWWDNU6DՓաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ Արտակ Մելիքյան
 Ջբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման
 անշարժ գույքի ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 29062020-05-0046, գաղտնաբառ՝ BAFIFWWDNU6D

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2020-06-15

«Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 264.110.1131965

Հիմնադրման տարի 2020

Գրանցման ամսաթիվ 2020-06-15

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 52193872

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 00222499

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների
անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովադրի
ծածկագիր) 45711965

Էլ. փոստ -

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե Վ. ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ Փ. / 20 ԱՐԱՔԿԻՐ 0012 ԵՐԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս +374 94-43-34-24

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն Տնօրեն

Անուն Ազգանուն ՌԱՖԷՅԵԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ ԱՐՄԵՆԻ

Անձնագրային տվյալներ AN0561490 2013-07-12 007

Հասցե ԱՂԱՍՈՒ Փ. / Տ / 2/5 ՔԱՆԱՔԵՌ-ՉԵՅԹՈՒՆ 0052
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորդության վերաբերյալ

Իրավանախորդ(ներ) գրառված չեն

Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին

Կանոնադրական կապիտալի չափը ՀՀ դրամով՝ 29000000

Մասնակիցներ

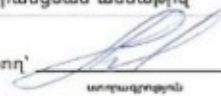
Անուն Ազգանուն / Անվանում	Գրանցամատյանում գրառման ամսաթիվ	Բաժնեմասի չափը	Բաժնեմասի չափը ՀՀ դրամով	
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈՐՅԱՆ ՀԱԿՈՐԻ Անձնագիր ի/ի AT0396610 տրվ. 004 ի կողմից Հասցե՝ ԱՆՏԱՐԱԶԻՆ Փ. / Տ / 122/7 ԿԵՆՏՐՈՆ 0009 ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ	2020-06-15	100 %	29000000	

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Պետական միասնական գրանցամատյանում փոփոխություններ կատարված չեն

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
------------------	-----------------

Քաղվածքը տրամադրող՝

ստորագրություն

ՌՈՒԶԱՆԱ ՇԻՐԻՆՅԱՆ

Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվ՝

2020-06-15

PMCE-3358-11D8-BSEA

Փաստաթուղթի
վավերականության ստուգումը
ու էլեկտրոնային թղթային
նկրթմանը հասանելի է
լիցենզիայից <https://www.e-gov.am> կայքում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ
ՄԱՐՏՈՒՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔ
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾՅՈՒՆ ՍՈՍՑԱԴՐԱՆՔ)

N ՆԹ-11283-25

11.12.2025թ.

Օբյեկտ **Կառուցում, 8000 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայան, ենթակայան, պահակատան կառուցում,**

(օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում վերականգնում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)

8000 կՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայան, ենթակայան, պահակատան կառուցում, Օգտակար մակերես՝ 36650.28քմ, Կառուցապատման մակերես՝ 671.86քմ

(ժամկետ ընդունված, հզորությունը)

ռիսկայնության աստիճանը՝ IV նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար:

(ռիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան) նախագիծն փոփոխել և այլն)

Գտնվելու վայրը **Մարզ՝ Գեղարքունիք, համայնք՝ Մարտունի գյուղ Ծովինար Աղյի քոա 1 հողամաս, 05-052-0313-0005**

(մարզի, համայնքի, վայրի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի համարաձևը)

Կառուցապատող **«Ա-Ս ՓԱՌԵՐ» ՍՊԸ / 00222499 / Հայաստան, ԵՐԵՎԱՆ, ԱՐԱՐԿԻՐ, Վ. ՎԱՂԱՐՇՅԱՆ Փ., 20, 0012**

(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, քանակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը՝ **ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՑՔԻ ՆՎԱՏՄԱՍԲ ԻՐԱՎՈՒՆԵՐԻ ԴԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՎԿԱՑԱԿԱՆ՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ «Ա-Ս ՓԱՌԵՐ» ՍՊԸ 13112025-05-0040**

(կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կազմով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անիվանդ)

(փաստաթղթերը)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը **մինչև 11.12.2028թ.**

(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

Ն Ա Ն Ա Գ Ծ Վ ՈՂ Հ Ո Ղ Ա Մ Մ Ս Ի Բ Ն ՈՒ Թ Ա Գ Ի Ր Ը
(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է

Էներգետիկայի Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

(հողամասի դիրքը քարտեզաշեմաթան Ֆիզախայում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը)

2. (*) Հողամասի չափսերը

12.45

(հողամասի սահմանները՝ կողովնատային նշանարմամբ, մակերեսային)

3. Հողամասի առկա վիճակը

(ռեզիմ-ի վերաբերյալ, շենքերի (այլ թվում՝ ճանաչման նշանակում) առկայությունը, (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկադարձությունը, շենքադարձության նրբերը և այլն), կանաչապատումը, քարեկաքուղի և այլն)

4. (*) Տրանսպորտային պայմանները

Տարածքի մուտքը Աղյի քոաից

(նախադրվածի առկայությունը, ներառյալ տրամադրված միջոցումները և այլն)

5. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

(նախագծելով հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

6. (*) Կից հողամասեր

ԽԿԳ հողամասեր

(կից հողօգտագործման լիցենզիայի անվանումը և դրանց սահմանները՝ համառոտ և ներկայացված պիտմանով)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)

(Բուշպրեմի անվանումը)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ

(տեղյակացում գործող պատկերային, պաշտպանող զինվորների, ինժեներատարրության ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՑԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

(եվանյուլ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներին, առկա ցուցանիշներին, իրավաբանական փաստաթղթերի դրույթներին կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կառավարված (կառավարվող) ցուցանիշներին միջանկյալ պահանջներին, առաջարկություններ ճակատների ճանաչման, տանիքների, պատվերի դռների, պատուհանների համամասնությունների և գույնի լուծումների վերաբերյալ)

9.1.(*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

Ըստ նորմերի

9.2.(*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

Ըստ նորմերի

9.3.(*) թուլատրելի բարձրությունը (մետր)

4

սահմանափակում հարկայնության բարձրությունը գերազանցող շենքերի և շինությունների նախագիծն ուղարկում՝ ՀՀԸԼ 9.6.02-2006 «Մեղմանկարան շինարարություն. Նախագիծն ուղարկում» շինարարական նորմերով սահմանված պահանջների ապահովման (հատուկ հաշվարկային մեթոդներ, սկզբնականության բարձրացման միջոցառումներ և այլն)

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցի, (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

Ըստ նորմերի

9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի տարածքին՝ տոկոսներով) (%)

Ըստ նորմերի

9.6 կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով) (%)

Ըստ նորմերի

9.7 այլ պահանջներ

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

12.1 (*) ջրամատակարարում կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում

12.2 (*) Էլեկտրամատակարարում

12.3. (*) գազամատակարարում

12.4. (*) Էլեկտրոնային հաղորդակցություն մալուխատար կոյուղու (սեռառյալ դիտահորը) տեղադիրքը

12.5. թույլ հոսանքներ

12.6. աղբահանություն

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում

14. Բարեկարգում

15. Շինարարական նյութեր

16. Պաշտպանական կառույցներ

17. Հակահրդեհային պահանջներն են

18. Հաշմանդամների և ընակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ

19. Շրջակա միջավայրի պահպանում

20. Շինարարության կազմակերպում

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը

Դրական

(Խամանյան մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմաններով)

Դրական

(Խամանյան մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմաններով)

Դրական

(Խամանյան մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմաններով)

Դրական

(Խամանյան N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված եղանակներով սովորելով)

Ըստ նորմերի

(տեխնիկական պայմաններ, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումներ)

Ըստ նորմերի

(կառուցման պայմաններում վերաբերյալ պահանջները, կառուցապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, քանակապատում, ցուցադր. և այլն)

Ըստ նորմերի

(շինարարական կազմակերպության պայմաններով տեխնիկական, ճարտարապետական փոքր ձևեր, քանակապատում, ցուցադր. և այլն)

Ըստ նորմերի

(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումներ)

Ըստ նորմերի

(Խամանյան պահանջներին համապատասխան պայմաններով)

Ըստ նորմերի

Ըստ նորմերի

(շրջակա միջավայրի վնասվածքի ազդեցությունից թաքստեր, միջոցառումներ)

Ըստ նորմերի

(առաջադրանքները շինարարության հետ կապված անպարկեշտ աղբիցության թաքստեր, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի ախտահանման աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)

մինչև 11.12.2028թ.,

(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

Լ Ր Ա Ց ՈՒ Ց Ի Չ Պ Ա Ց Մ Ա Ն Ն Ե Ր Ը

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

Պետական համալիր փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծերի նշանակալիցությունը՝ նշում կատարելով համապատասխան իրավական ակտեր)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

(Պրոյեկտի մասին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության սահմանված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ ելքի պահանջներին համաձայնեցում, կշիռվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ

25. Համաձայնեցումների կամ
Մասնագիտական
եզրակացությունների ստացում

(Նշվում են տվյալ օրենքով իսկումնայնեցման օրենքով սահմանված պահանջները՝ իրաւարժանների ու քննության պահանջարկային
և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 Նապեխանի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական
ենթամասնագիտական սնվանքային ստորոշ (օգտատիրոջի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային
պահարանների տեղադրում

(Նշվում են տվյալ օրենքով իսկումնայնեցման օրենքով սահմանված պահանջները՝ իրաւարժանների ու քննության պահանջարկային
և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 Նապեխանի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական
ենթամասնագիտական սնվանքային ստորոշ (օգտատիրոջի) հետ)

27. Զադաքաշինական
կանոնադրությամբ ամրագրված
լրացուցիչ պայմաններ

28. Այլ պայմաններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐՏՈՒՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎԵՑԱՆ

(ստորագրությունը, անունը, ազգանունը)

11.12.2025
ՀԱՎԱՏՎԱԾ Է

Հավելված 3
«ՀԷՑ»ՓԲԸ-ի կողմից տրված տեխպայման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ՀՀ, ք. Երևան, Արմենակյան 127

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ արտադրող կայանը բաշխման ցանցին միացնելու համար

«31» օգոստոսի 2025թ.
«ՏՊ-110/0005-Հ/1»

Արտադրող: «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ-ին

Կայանի գտնվելու վայրը: ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, Կ. Ծովինար Աղյի քառ, 1 հողամաս (կադ. ծածկագիր՝ 05-052-0313-0005)

Տեխնիկական պայմանների տրամադրման նպատակը:

- 1) Արտադրող կայանի միացում բաշխման ցանցին ☒
- 2) Արտադրող կայանի հզորության ավելացում կամ նվազում նախկինում տրված տեխնիկական բնութագրերում նշված հզորությունից. ☐
- 3) Արտադրող կայանի միացման սխեմայի փոփոխություն ☐

Կայանի հզորությունը: 8000 կՎտ

Միացման կետում լարման մակարդակը: 110 կՎ

Լիցենզիայի համարը: ԼԷ N0810

Կայանի տեսակը – Արևային ֆոտովոլտային

1. Կայանի անվանումը – «Ծովինար 2»
2. Արտադրող կայանի միացման կետը – «Ոսկեհատ» 110 կՎ օղային գծի N8 միջանկյալ հենարան:
3. Դիմումատուի կողմից իրականացվող աշխատանքները.
- 3.1. Կառուցել 110/0.8/0.8 կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայան համապատասխան հզորության:
- 3.2. Ենթակայանի միացումը բաշխման ցանցին պետք է իրականացվի սույն տեխնիկական բնութագրի 2-րդ կետով որոշված միացման կետից՝ փոխարինելով միջանկյալ հենարանը խարսխայինով և 110 կՎ լարման էլեկտրահաղորդման գծի միջոցով /կտրվածքը-120մմ², երկարությունը-350մ, էլեկտրահաղորդման գծի տիպը- ԱՍ/:
- 3.3. Նոր կառուցվող ենթակայանի 110 կՎ լարման կողմում տեղադրել 110 կՎ լարման բաժանիչ և անջատիչ (էլեգազային):
- 3.4. Տեղադրել համապատասխան հզորության փոխակերպիչներ/ինվերտորներ/:
- 3.5. Փոխակերպիչները պետք է ունենան ռեակտիվ էներգիայի արտադրման, ցանցին միացման կետում լարման կարգավորման հնարավորություն՝ ռեակտիվ հզորության ցանց հաղորդման կամ ցանցից սպառման ռեժիմներով:
- 3.6. Փոխակերպիչները միացնել ենթակայանի 0.8 կՎ բաշխիչ վահանին: Բաշխիչ վահանում նախատեսել համապատասխան անվանական հոսանքի ավտոմատ անջատիչներ:
- 3.7. Սեփական կարիքների համար նախատեսել 0.8/0.4 կՎ ենթակայան:
- 3.8. 110 կՎ լարման հաղորդման գծի անցկացման ուղեգիծը, ենթակայանի միացման սխեման և եղանակը պետք է համաձայնեցվի «ԷԵՑ-ՓՔ-ընկերության տեխնիկական տնօրենի և համապատասխան շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ:
- 3.9. Կայանի միացումը նախապես համաձայնեցնել «Հաշվարկային կենտրոն» ՓԲ և «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների հետ:

- 3.10. Նախատեսել հողանցման կոնտուր՝ բոլոր մետաղական մասերը հողանցել և ապահովել 4 ծիմ դիմադրություն:
- 3.11. Կայանի միացման էլեկտրական մասի շինարարական աշխատանքները իրականացնել համաձայն էլեկտրակայանների, ցանցերի և սպառողների տեխնիկական շահագործման կանոնների համաձայն:
- 3.12. Կայանի նախագիծը իրականացնել լիցենզավորված կազմակերպության կողմից՝ համաձայն էլեկտրատեղակայանների սարքավածքի կանոնների (<< կառավարության 2023 թվականի ապրիլի 21-ի N 592-Ն որոշման):
- 3.13. Էլեկտրական էներգիայի հաշվառումը իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի առևտրային կանոններին համապատասխան՝ հաշվառքի սարքերը (ՔԷԱՀ-ին միացման հնարավորությամբ), տեղադրելով ենթակայանի բարձր լարման կողմում:
- 3.14. Նախատեսել և գործարկել հաճախականության բարձրացումից բաժանարար ավտոմատիկա, որի դրվածքները նոր միացվող կայանի համար պետք է հաշվարկվեն և տրամադրվեն ԷԷՀՕ ՓԲ ընկերության կողմից:
- 3.15. Անհրաժեշտ է ապահովել Համակարգի օպերատորի համար կայանը հեռակառավարման սարքավորման միջոցով էլեկտրական ցանցից անջատման հնարավորության պահանջը:
- 3.16. Կառուցվող կայանի էլեկտրական էներգիայի առաքումը էլեկտրական ցանց ենթակա է սահմանափակման՝ համաձայն ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2019թ. դեկտեմբերի 25-ի N 523 որոշմամբ հաստատված ՀՀ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի բաշխման ցանցային կանոնների:
- 3.17. Շին-մոնտաժային աշխատանքներ իրականացնել լիցենզավորված կազմակերպության կողմից էլեկտրատեղակայման կանոններին և կարգավորող տեխնիկական փաստաթղթերին համապատասխան:
- 3.18. Նախքան կայանի միացնելը՝ տրամադրել կատարված էլեկտրասարքավորումների փորձարկման արձանագրությունները, աշխատանքների կատարման ակտերը և տեղադրող ընկերության լիցենզիաները:
- 3.19. Մտուցումը կիրականացվի քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված գործարկման եզրակացության, «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրված լարման կարգադրության առկայության դեպքում:
- 3.20. N 5-110/0005-Հ առ. 04.07.2025 թվականին սլումադրված Ցեխնիկական պայմանները համարել անվավեր:
- 3.21. Ցեխնիկական պայմանների կատարման ժամկետը մինչև Արտադրության լիցենզիայով ամրագրված՝ կայանի կառուցման ժամանակահատվածը:

«ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից «ՀԱՄԱԶԱՅՆՎԱԾ»
Ցեխնիկական տնօրեն Դավիթ Գրիգորյան

(ստորագրություն, կնիք)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱԴԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԷՆԵՐԳԻԱՅԻ (ԻԳՈՐՈՒԹՅԱՆ) ԱՐՏԱՊՐՈՋՅԱՆ

Լ Ի Ց Ե Ն Ձ Ի Ա

LE № 0810 (7 էջից)

Տրվում է «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» սահմանափակ
պատասխանատվությամբ ընկերությանը՝ մինչև
2047 թվականի ապրիլի 17-ը գործողության
ժամկետով,

Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2025 թվականի ապրիլի 16-ի N¹⁵⁰-Ա որոշմամբ

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

Մ. Մեսրոպյան

« 16 » ապրիլի 2025 թ.

ԵՐԵՎԱՆ – 2025թ.

Հավելված
Հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2025 թվականի ապրիլի 16-ի №150-Ա որոշմամբ

**«Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ
ընկերության էլեկտրական էներգիայի (հզորության)
արտադրության ԼԷ №0810 լիցենզիայի
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ**

**1. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ (ՎԱՅՐԸ)**

1. Սույն լիցենզիան ուժի մեջ է մտնում 2025 թվականի ապրիլի 17-ից:
2. Սույն լիցենզիան գործում է մինչև 2047 թվականի ապրիլի 17-ը, որից՝
 - 1) մինչև 2027 թվականի ապրիլի 17-ը կառուցման ժամանակահատվածն է,
 - 2) մինչև 2047 թվականի ապրիլի 17-ը՝ էլեկտրական էներգիայի (հզորության) արտադրության գործունեության իրականացման ժամանակահատվածը:
3. Սույն լիցենզիայի՝ սույն գլխով նախատեսված ժամանակահատվածի (ժամկետի) երկարաձգման անհրաժեշտության դեպքում «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը (այսուհետ՝ Լիցենզավորված անձ) Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) կողմից սահմանված կարգով և ժամկետներում համապատասխան հայտ է ներկայացնում Հանձնաժողով:
4. Լիցենզավորված գործունեության իրականացման աշխարհագրական տարածքը (գործունեության վայրը) Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի վարչական տարածքն է (գյուղ Ծովինար):

**2. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՂ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ**

5. Լիցենզավորված անձին իրավունք է տրվում և պարտավորեցվում է սույն լիցենզիայով սահմանված ժամկետում (ժամանակահատվածում) կառուցել 8000 կՎտ տեղակայվող հզորությամբ «Ծովինար 2» արևային էլեկտրակայանը (այսուհետ՝ Կայան), ինչպես նաև իրավունք է տրվում արտադրել էլեկտրական էներգիա՝ առանց «Էներգետիկայի մասին» օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) սահմանված էլեկտրաէներգիայի գնման երաշխիքի:

14. Լիցենզավորված անձի կողմից Կայանի կառուցումը և շահագործումն իրականացվում է համաձայն Կայանի նախագծային փաստաթղթերով նախատեսված սխեմայի՝ բացառությամբ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի:

15. Լիցենզավորված անձը ոչ ուշ, քան մինչև 2025 թվականի հոկտեմբերի 17-ը պարտավոր է Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան փորձաքննություն անցած նախագիծը՝ դրական փորձագիտական եզրակացություններով: Եթե օրենսդրությամբ առկա չէ Կայանի նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու պահանջ՝ ապա Հանձնաժողով է ներկայացվում իրավասու մարմնի կողմից տրված համապատասխան հիմնավորումներ:

16. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է մինչև սույն լիցենզիայով սահմանված կառուցման ժամանակահատվածի ավարտը Հանձնաժողով ներկայացնել Կայանի կառուցման ավարտը հավաստող՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով պահանջվող փաստաթղթերը:

17. Լիցենզավորված անձը (10 ՄՎտ և ավելի տեղակայված հզորությամբ Կայանների դեպքում) պարտավոր է կատարել էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատորի հրահանգները՝ համաձայն ցանցային կանոնների:

18. Սույն լիցենզիան չի կարող այլ անձանց օգտագործման տրվել, օտարվել կամ գրավադրվել, իսկ դրանով ամրագրված էլեկտրական էներգիայի արտադրության գործառույթը որևէ ձևով փոխանցվել այլ անձի, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

19. Սույն լիցենզիայի գործողությունը չի տարածվում Լիցենզավորված անձի հետ համատեղ, այդ թվում՝ համատեղ գործունեության պայմանագրով գործունեություն իրականացնող այլ անձանց, ինչպես նաև Լիցենզավորված անձի մասնակցությամբ հիմնադրված կամ գործող իրավաբանական անձանց վրա:

20. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է ապահովել լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ և այդ գործունեության մեջ ներգրավված գույքի հասանելիությունը Հանձնաժողովի ներկայացուցիչների համար:

21. Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող տնտեսական այլ գործունեությունը չպետք է վտանգի սույն լիցենզիայի պայմանների պատշաճ կատարումը, իսկ լիցենզավորված գործունեության հաշվապահական հաշվառումը պետք է առանձնացված լինի Լիցենզավորված անձի կողմից իրականացվող այլ գործունեության հաշվապահական հաշվառումից:

22. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգերին և ձևերին համապատասխան լիցենզավորված գործունեության մասին տեղեկատվություն և հաշվետվություններ ներկայացնել Հանձնաժողով:

23. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովի պահանջով ներկայացնել լիցենզավորված գործունեության վերաբերյալ սպառիչ տեղեկատվություն, ինչպես նաև պատասխանել Հանձնաժողովի գրավոր հարցադրումներին 10 օրվա ընթացքում, եթե Հանձնաժողովի կողմից այլ ժամկետներ սահմանված չեն:

24. Լիցենզավորված անձը պատասխանատվություն է կրում Հանձնաժողով ներկայացրած լիցենզավորված գործունեության մասին հաշվետվությունների և այլ տեղեկատվության հավաստիության համար:

25. Լիցենզավորված անձի և շուկայի մասնակիցների կողմից միմյանց, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող տեղեկությունը (փաստաթուղթը) հրապարակային է, եթե այն օրենքի համաձայն չի համարվում գաղտնի:

26. Լիցենզավորված անձը պարտավոր է Հանձնաժողովին անմիջապես հայտնել այն հանգամանքների մասին, որոնք հանգեցրել են սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների կամ կարող են դառնալ սույն լիցենզիայի պայմանների խախտումների անմիջական պատճառ:

27. Սույն լիցենզիայի պայմաններով նախատեսված իրազեկումը, այդ թվում փաստաթղթերի հանձնումը, կատարվում է օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

4. ԼԻՑԵՆԶԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՒՄԸ

28. Լիցենզավորված գործունեության վերահսկումն իրականացնում է Հանձնաժողովը:

29. Հանձնաժողովը օրենքներով և դրանց հիման վրա ընդունված՝ իր իրավական ակտերով սահմանված դեպքերում և կարգով, Լիցենզավորված անձի գործունեությունը Օրենքին, Հանձնաժողովի իրավական ակտերին և լիցենզիայի պայմաններին համապատասխանության ստուգման, ինչպես նաև Հանձնաժողով ներկայացվող հաշվետվությունների և տեղեկատվության հավաստիության, գնահատման համար իրականացնում է Լիցենզավորված անձի գործունեության մոնիտորինգ:

30. Հանձնաժողովի ներկայացուցիչներն ունեն ազատ մուտքի իրավունք Լիցենզավորված անձի տարածք՝ Հանձնաժողովի սահմանած կարգով:

5. ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

31. Լիցենզավորված անձի կողմից Օրենքի դրույթները, Հանձնաժողովի ընդունած իրավական ակտերը չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու դեպքում Հանձնաժողովն իրավասու է կիրառելու Օրենքով նախատեսված պատասխանատվության միջոցները, վերականգնելու մինչև խախտումը եղած դրությունը, կատարելու դրանից բխող գործողություններ (այդ թվում՝ հաշվարկ, վերահաշվարկ և այլն), ինչպես նաև տալ դրանց կամ խախտումը վերացնելու վերաբերյալ հանձնարարականներ՝ հաշվի առնելով «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքով սահմանված առանձնահատկությունները:

32. Լիցենզավորված անձը սույն լիցենզիայի պայմանների 31-րդ կետում նշված խախտումների համար պատասխանատվություն չի կրում, եթե դրանք հետևանք են ֆորս մաժորի:

33. Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում Հանձնաժողովը և Լիցենզավորված անձը ղեկավարվում են Օրենքով և օրենսդրությամբ:

6. ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՎԵՐԱԶԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

34. Սույն լիցենզիայում փոփոխություններ կարող են կատարվել Լիցենզավորված անձի կամ Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ՝ Հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգով:

35. Հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ սույն լիցենզիայի փոփոխությունները կատարվում են Լիցենզավորված անձի համաձայնությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նախատեսվող փոփոխություններն անհրաժեշտ են օրենքների և նորմատիվ իրավական ակտերի պատշաճ կատարումն ապահովելու համար:

36. Լիցենզավորված անձի վերակազմակերպման կամ նրա անվանման կամ գտնվելու վայրի փոփոխման դեպքում Լիցենզավորված անձը պարտավոր է այդ փոփոխություններն իրավական դժ ստանալու օրվանից սկսած 15 օրյա ժամկետում լիցենզիայի վերաձևակերպման հայտ ներկայացնել Հանձնաժողով, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Սույն լիցենզիայի պայմաններում հասկացություններն ունեն Օրենքով և շուկայի կանոններով սահմանված նշանակությունը

«Ա-Ս ՓԱՈՒԵՐ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

(ընկերության անվանումը)

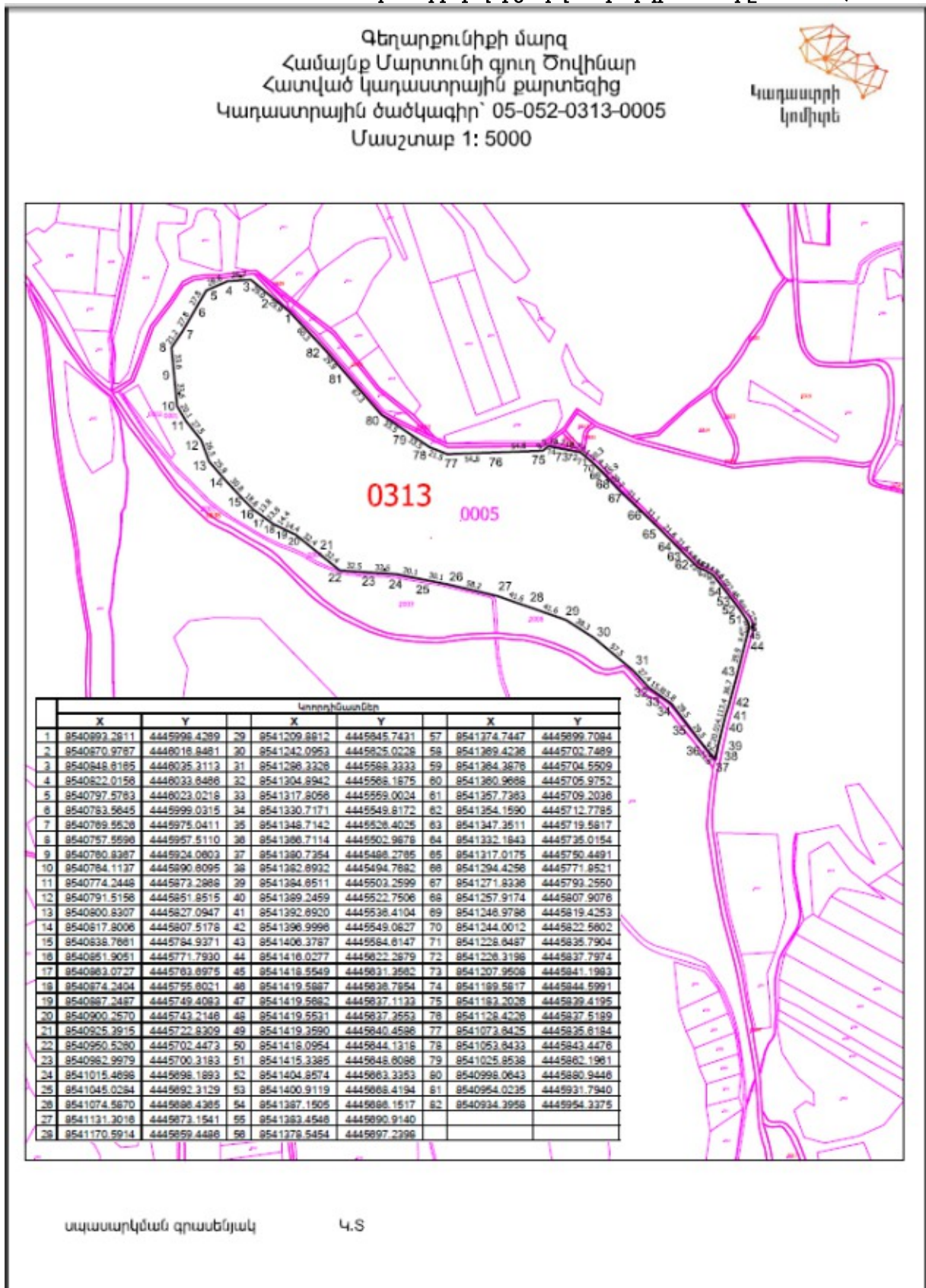
Հայաստանի Հանրապետություն, քաղաք Երևան, Վ. Վաղարշյան փողոց 20

(գտնվելու վայրը)

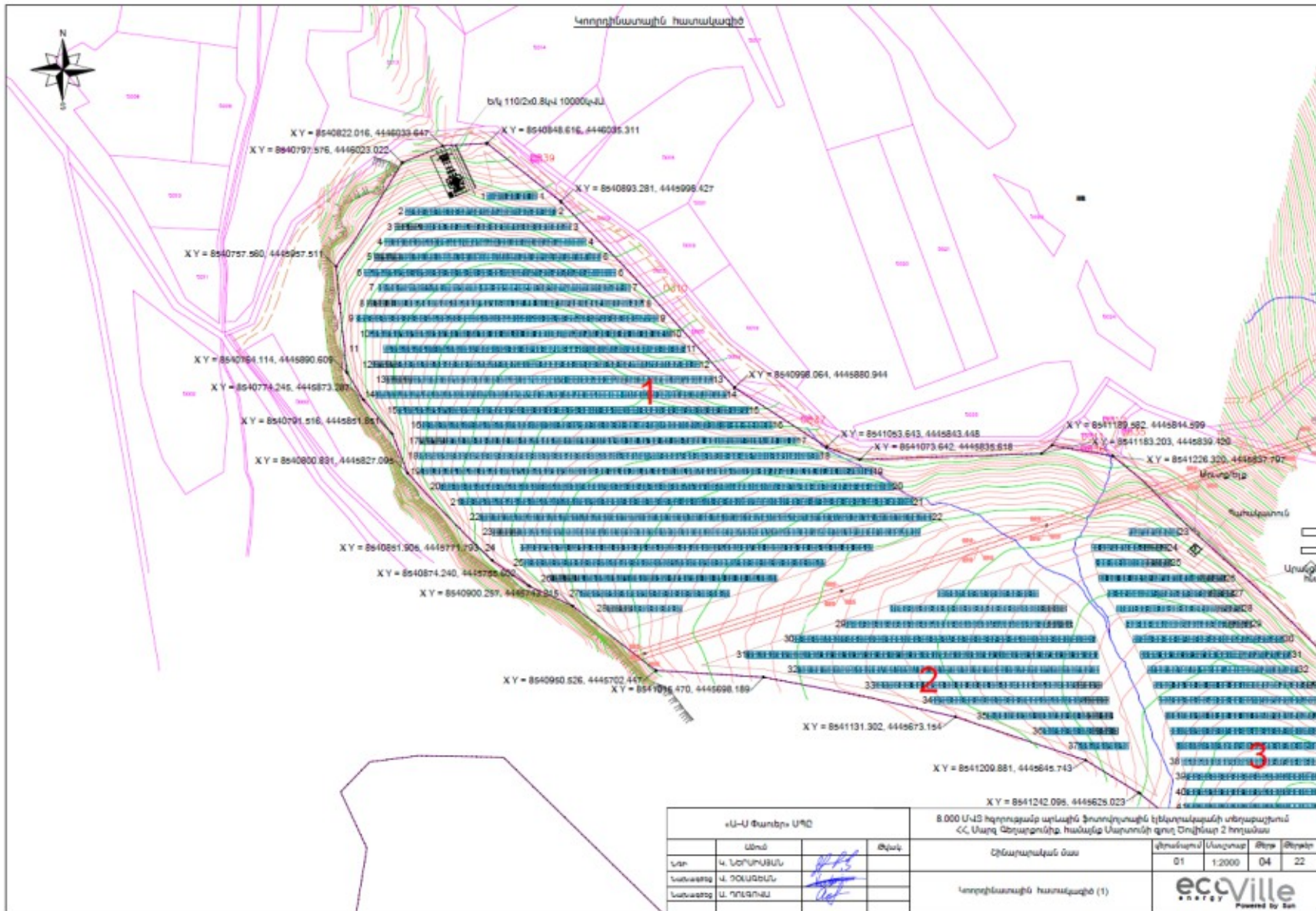
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՐԱՐ՝

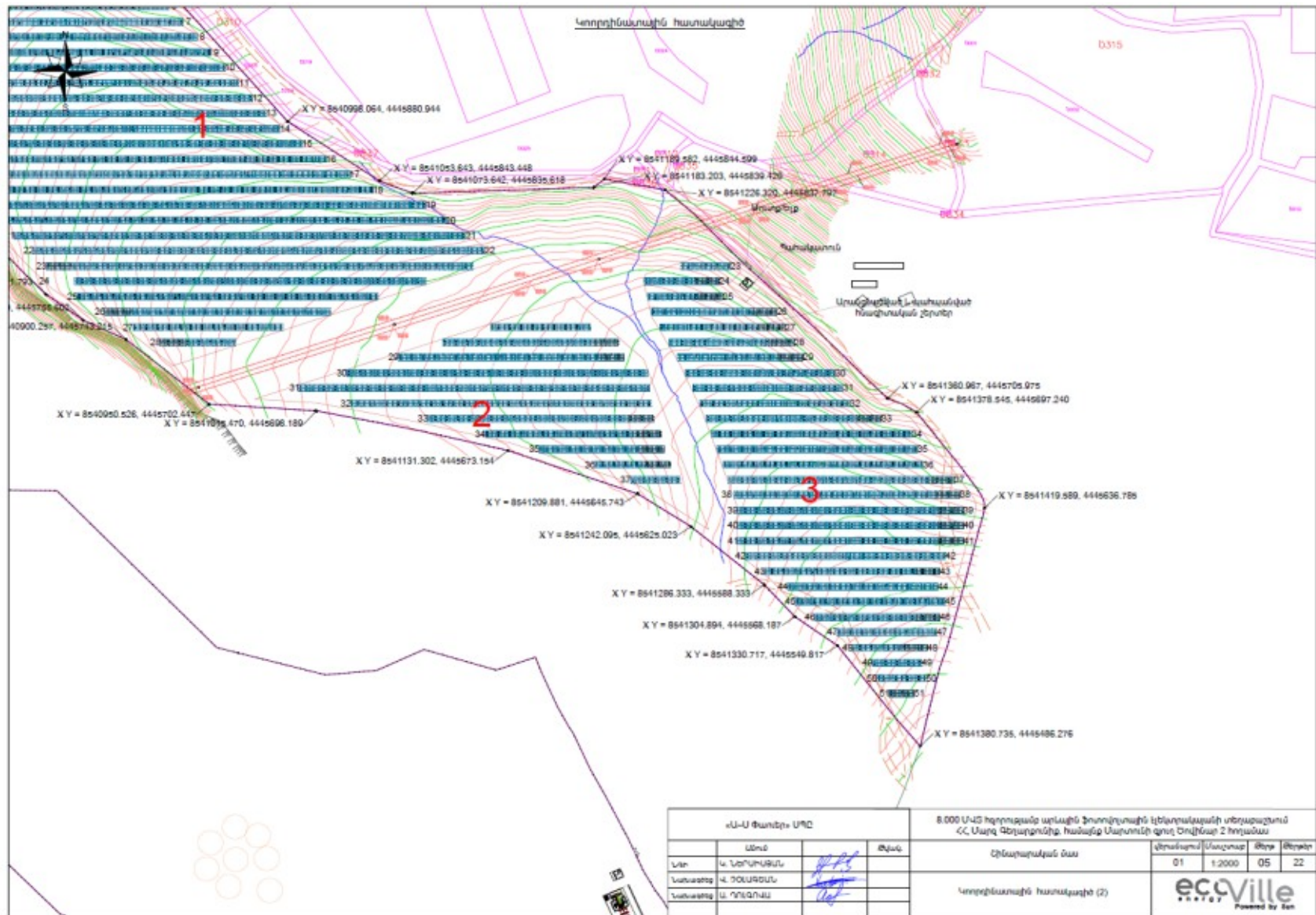

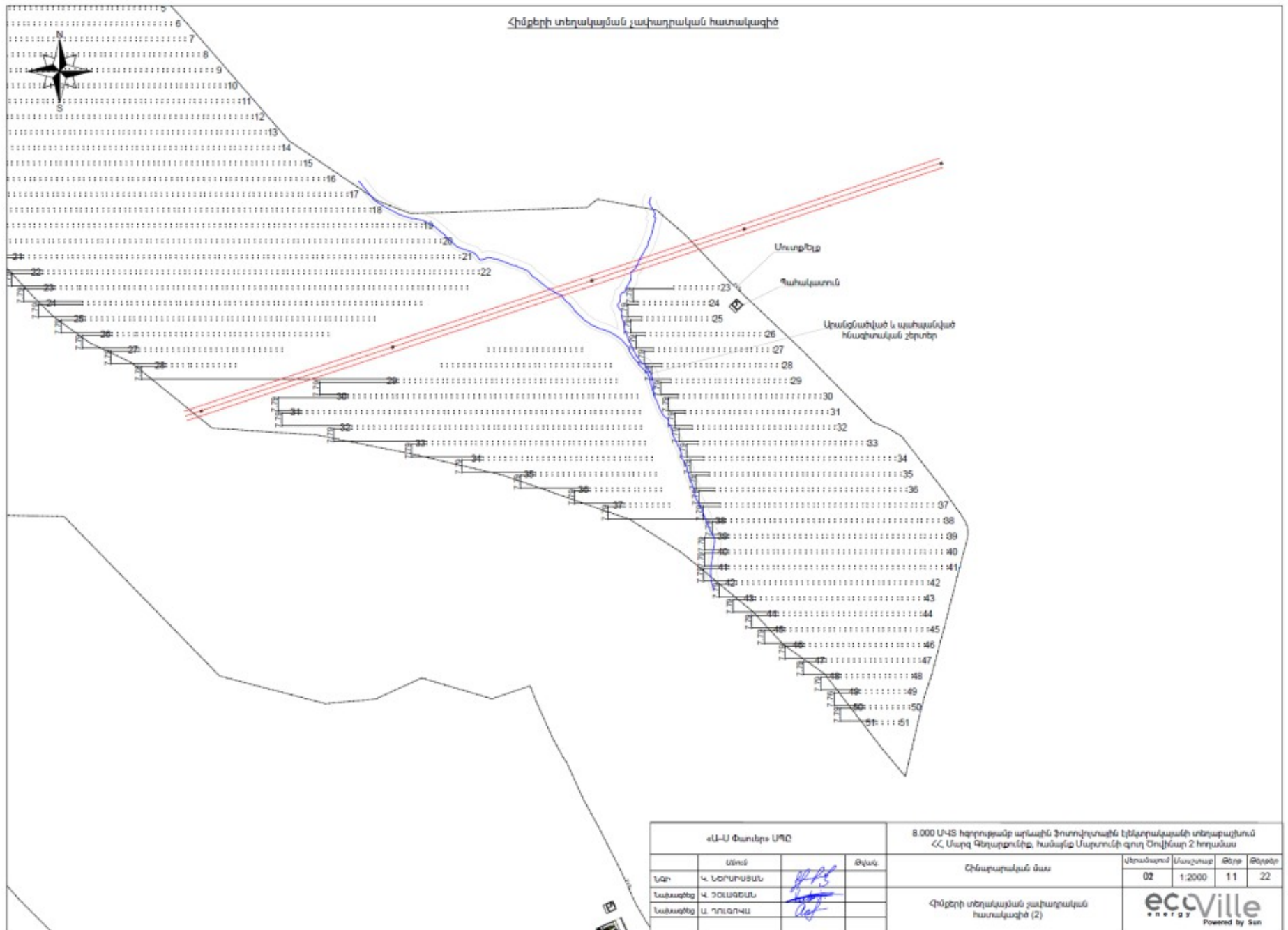
Ա. ՍԱՖԱՐՅԱՆ

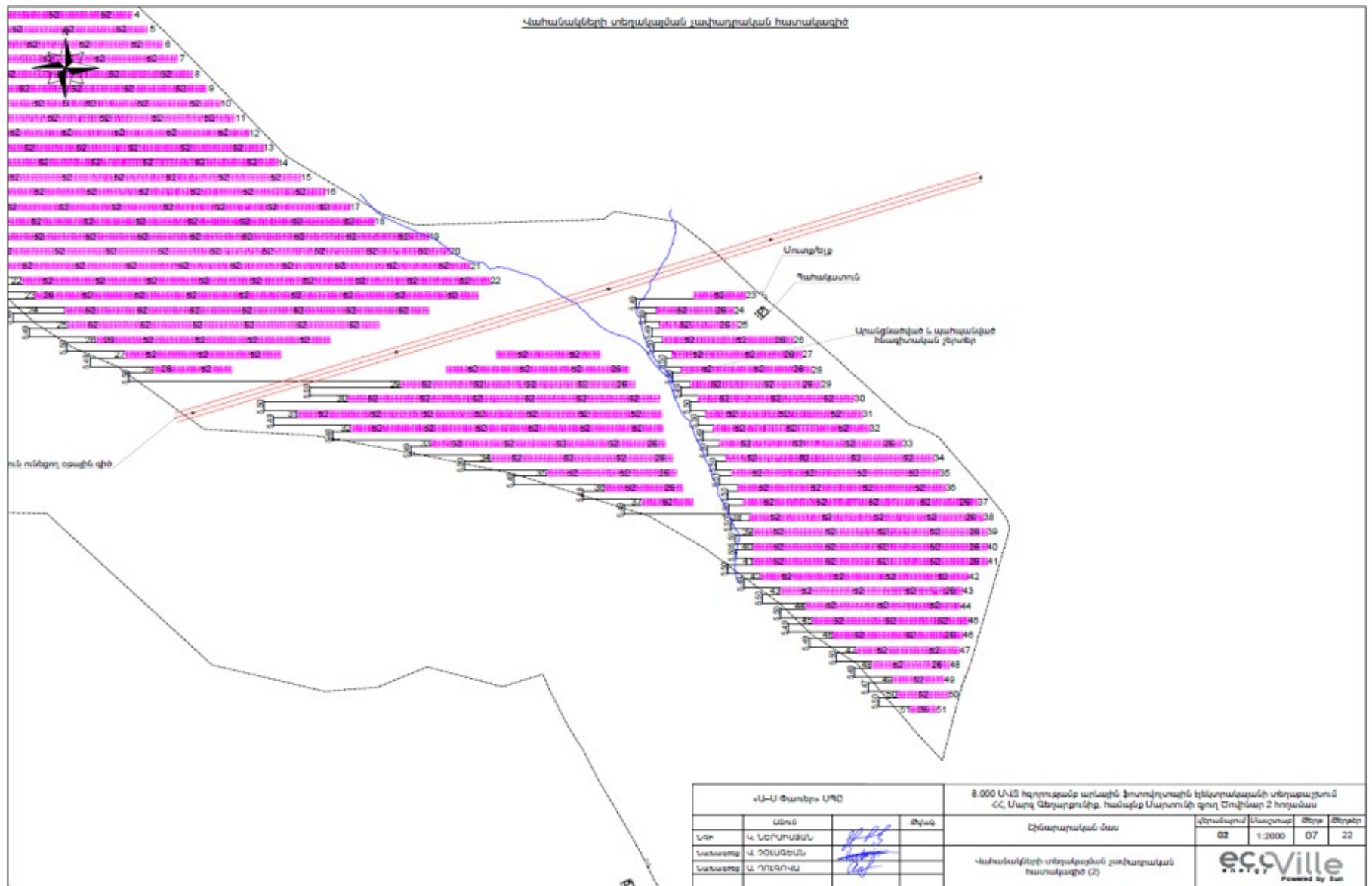

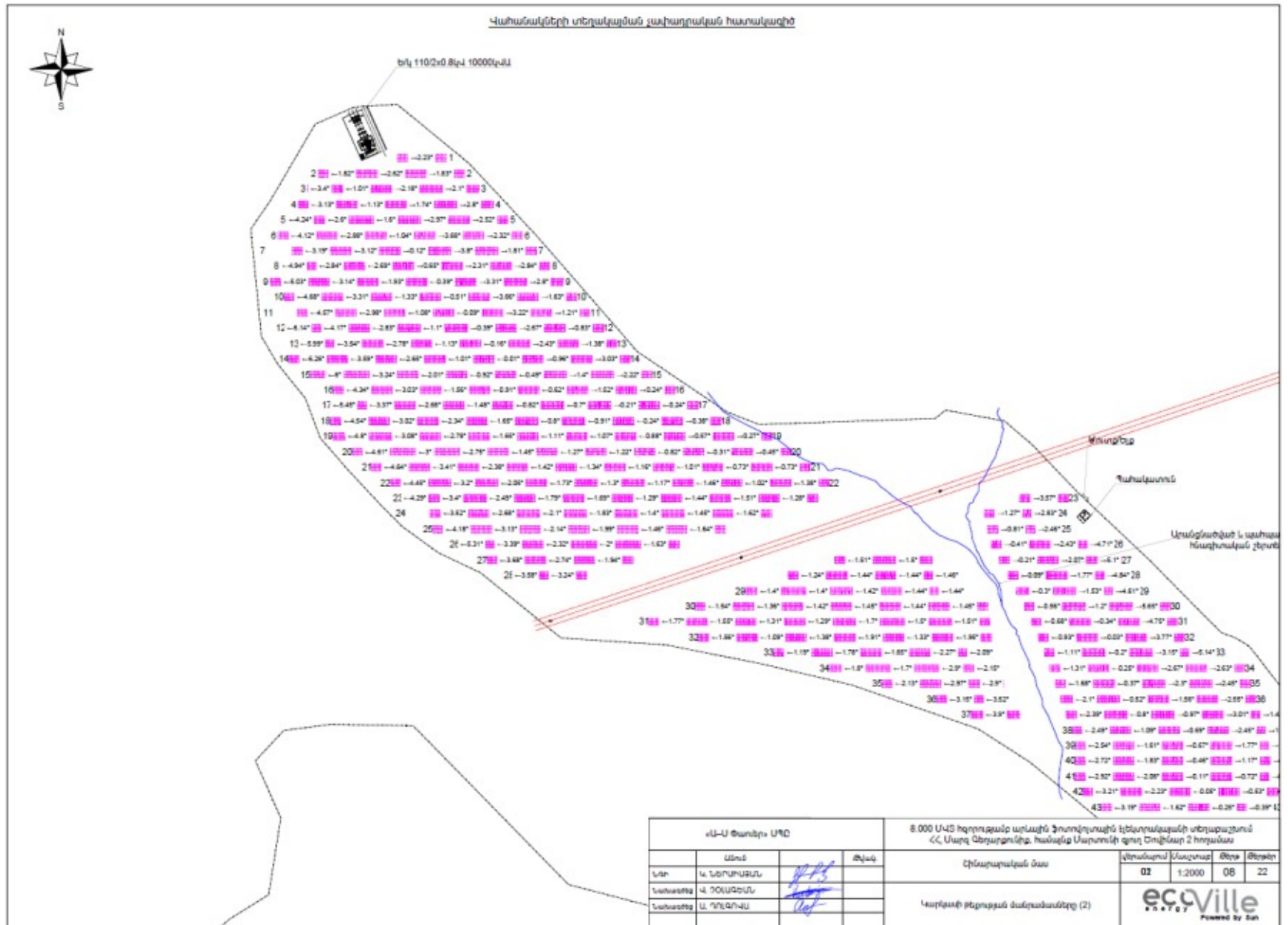
Հավելված 6
Արևակայանի հատակագիծը՝ կոորդինատներով

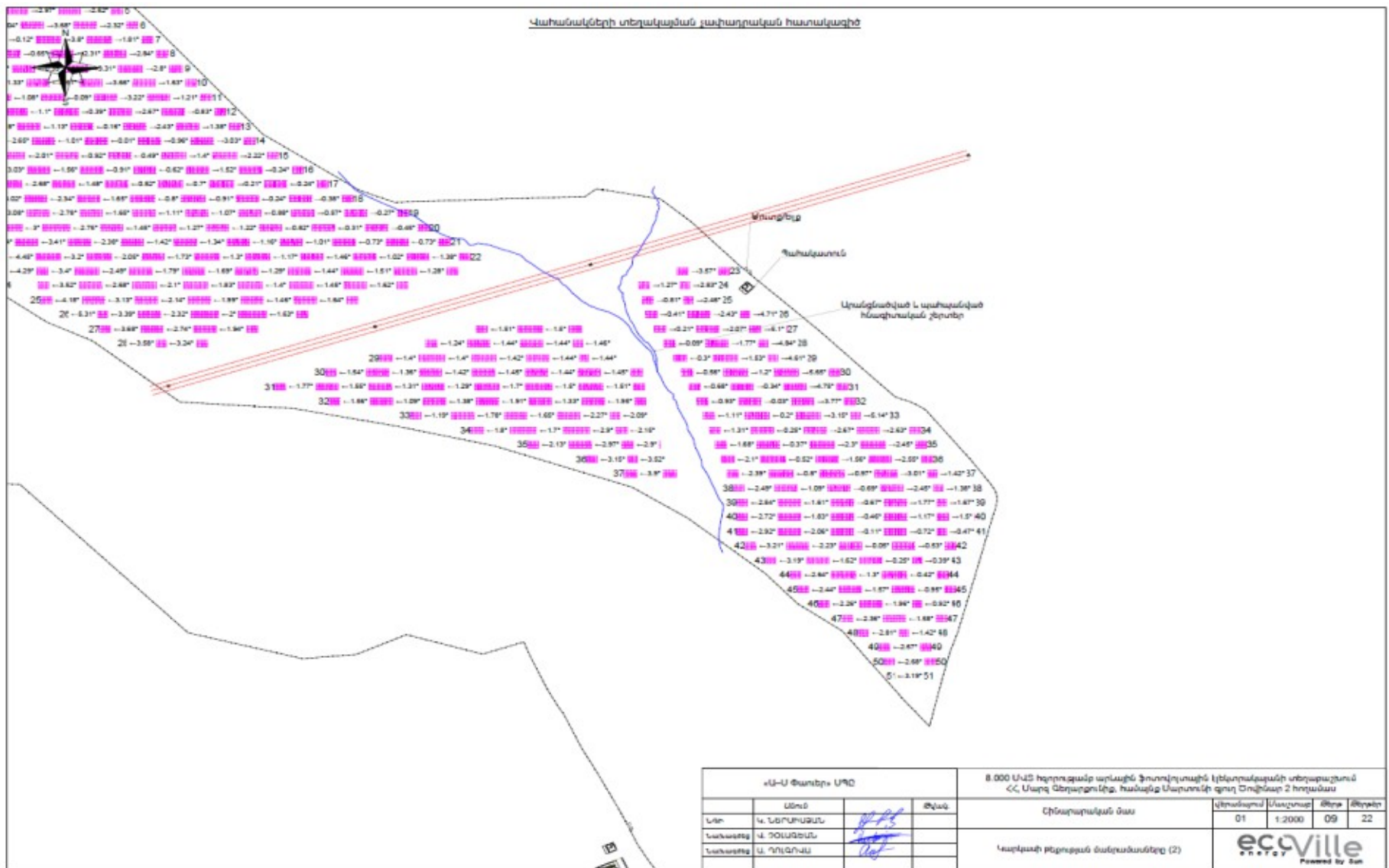

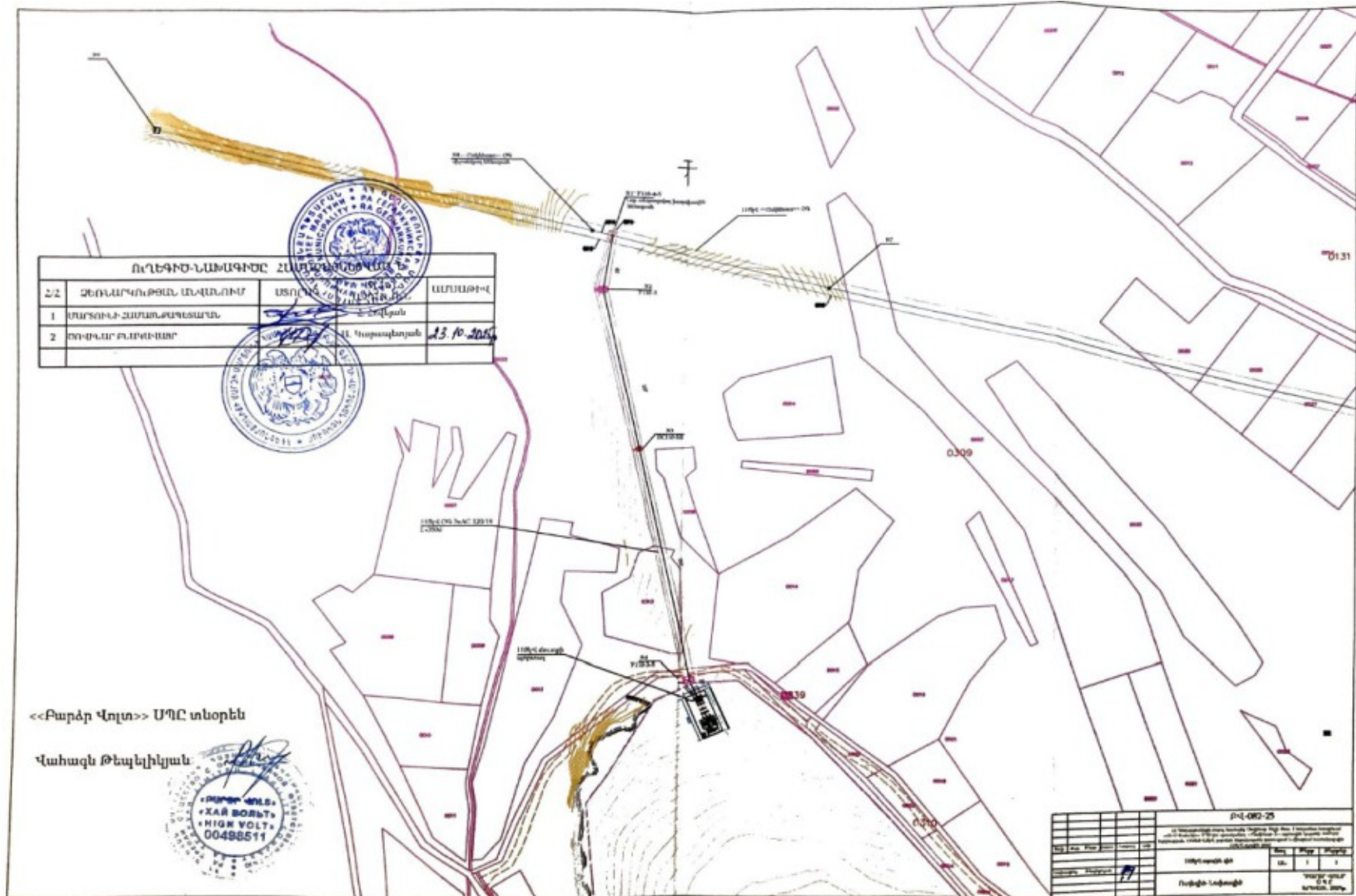

Ենթակայանի հատակագիծը, Մալուխագծի, ՕԳ-ի ուղեգիծը

**Տարածքի հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձանների վրա ազդեցության
գնահատման եզրակացություն:**

22 Գեղարքունիքի մարզի Մովսեսի համայնքի վարչական սահմաններում “Ա-Մ
ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների
համար նախատեսված տարածքում ծրագրի իրականացման արդյունքում
հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության
գնահատական-եզրակացություն

Հայաստանը չափազանց հարուստ մշակութային ժառանգություն ունեցող երկիր է:
որի ակունքները ձգվում են դեպի հազարամյակների խորքերը: Այստեղ հայտնի են շուրջ
33 000 պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, ներկայացված 4500 առանձին
համալիրներով, որոնք զբաղեցնում են մոտ 20 000 հեկտար ընդհանուր տարածք:
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առկա հուշարձանները պաշտպանված են
օրենքով և բաժանվում են տեղական և հանրապետական նշանակության: Դրանց մեջ
հատկապես առանձնանում են թվով 80 համալիրներ, որոնք ունեն կարևորագույն
պատմական, ճարտարապետական, գիտական, արվեստագիտական և մշակութային
բացառիկ արժեք (ընդգրկում են մոտ 400 ճարտարապետական հուշարձաններ): Ոչ վաղ
անցյալում դրանք ընդգրկված էին ԽՍՀՄ համամյութենական մշակութային և
պատմական արժեք ներկայացնող հուշարձանների ցուցակում: Ներկայումս,
ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի համաշխարհային մշակութային ժառանգության ցուցակը, որը, սկսած
1963 թ. համալրվել է առավելքան 630 պատմական հուշարձաններով և բնության
տարածքներով ամբողջ աշխարհում, ներառում է նաև Հայաստանի տարածքի որոշ
հուշարձաններ: Դրանց շարքում են Հաղպատի վանական համալիրը, Սանահնի
վանական համալիրը և միջնադարյան կամուրջը, Էջմիածինն իր բազմաթիվ
հուշարձաններով, Զվարթնոցի տաճարը, Գեղարդավանքի համալիրը և Ազատ գետի
վերին հատվածը: Հայաստանի տարածքի այլ հուշարձաններ ևս նախապատրաստվում
են ընգրկվելու ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ցուցակներում, որոնք են՝ Նորավանքի վանական
համալիրը, պարսկական Կապույտ մզկիթը և միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք
Դվինը: Այդ պատճառով մշակութային ժառանգության գնահատումը և կառավարումը
նման ծրագրերի իրականացման տարածքի համար գերակա խնդիր է և պահանջում է
հնագետի փորձագիտական եզրակացություն: Հնագիտական փորձագիտության
խնդիրներն են.

1. Բացահայտել ծրագրի իրականացման հնարավոր ազդեցությունները նյութական մշակույթի սկզբնաղբյուրների վրա, որոնք են շարժական և անշարժ հուշարձանները, հնավայրերը, կառուցվածքները և լանդշաֆտները, որոնք ունեն, հնագիտական, հնէաբանական, պատմական, ճարտարապետական, կրոնական, գեղագիտական կամ մշակութային նշանակություն:

2. Պատրաստել շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) հաշվետվության հնագիտական բաղկացուցիչը՝ ներառյալ կառավարման պլանը (ԿՊ-ն), որոնք երկուսն էլ կնախապատրաստվեն ծրագիրը իրականացնող մարմնի (ԻՄ) աջակցությամբ, որն է “Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ -ն:

3. Կազմակերպել նախնական և դաշտային հետազոտություններ նախագծի իրականացման տարածքում առկա հնագիտական հուշարձանների համար, տեղորոշել և բնորոշել հայտնի և նոր հայտնաբերված հնավայրերը, հանդես գալ որոշակի առաջարկներով՝ կապված հուշարձանների վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների մշակման հետ, որոնք պետք է արտացոլվեն ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ և ԿՊ-ում: Ներկայացվող ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ ուսումնասիրված միավորները պետք է բաժանվեն երկու խմբի՝ հուշարձաններ, որոնք կրում են ծրագրի իրականացման անմիջական ազդեցությունը և հուշարձաններ, որոնք չեն ազդվում ուղղակիորեն կամ ազդվում են անուղղակիորեն: Բոլոր ազդվող հուշարձանների համար ծրագրի իրականացումից առաջ պետք է ներկայացվեն որոշակի եզրակացություններ, որոնք հնարավորություն կտան գնահատել նախագծի բացասական ազդեցությունը մշակութային միավորների և նրանց պատմա-աշխարհագրական միջավայրի վրա:

“Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից 8000 ԿԿտ հզորությամբ արևային էներգակայան հիմնելու համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը գտնվում է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար համայնքի վարչական տարածքում (հողամասի կադաստրային կոդը 05-052-0313-0005)՝ համանուն բնակավայրից 800 մ հարավ-արևելք (Քարտեզներ 1-1ա և 2-2ա):

Երկրաբանական և երկրաձևաբանական տեսանկյունից ուսումնասիրվող տարածքն իրենից ներկայացնում է Վարդենյաց լեռնաշղթայի հյուսիսային ստորոտներում՝ Վանքիձոր և Վանդենիկ գետերի ջրբաժանային հատվածի միջևամասում տարածվող մի հատված, որն ունի հիմնականում հարթ՝ ոչ բարձր բլուրների առկայությամբ կտրարտված ռելիեֆ: Նրան բնորոշ են հրաբխային ծագում ունեցող ապարների վրա նստած սևահողային ծածկույթն ու ծովի մակերևույթից միջինում 2000-2070 մ բարձրության վրա գտնվող ալպյան մարգագետինները (Լուսանկարներ 1, 3, 7-8):

Օրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Գեղարքունիքի մարզ (տե՛ս Հավելված ՀՀ կառավարության 2002 թ., Հունվարի 9-ի, N80-Ն որոշման) փաստաթղթից, որտեղ Մովինար բնակավայրում՝ 4.52. դասիչի տակ գրանցված է 12 հուշարձան: Դրանք են. Ք.ա. 1-ին հազ. – Ք.ա. 8-6-րդ դդ. Թեյշերաինի կամ «Օձաբերդ» ամրոցն իր հարակից բնկատեղիով և դամբարանադաշտով (դասիչներ 4.52.1., 4.52.1.1., 4.52.1.2., 4.52.1.3.), 9-20-րդ դդ. գերեզմանոցը (դասիչ 4.52.2.), ոչ միջնադար – 1837 թ. «Հին գյուղ» գյուղատեղին հարակից քարայր-կացարանով (դասիչներ 4.52.3., 4.52.3.1.), 9-17-րդ դդ. «Փառկունք» կամ «Հին Կարմրաշեն» գյուղատեղին հարակից եկեղեցով և գերեզմանոցներով (դասիչներ 4.52.4., 4.52.4.1., 4.52.4.2., 4.52.4.3., 4.52.4.4., 4.52.4.5.), 9-17-րդ դդ. երկրորդ գյուղատեղին հարակից եկեղեցով, մատուռով, գերեզմանոցով և ձիթհանով (դասիչներ 4.52.5., 4.52.5.1., 4.52.5.2., 4.52.5.3., 4.52.5.4.), Ք.ա. 2-րդ – 1-ին հազ. «Փառկունք» դամբարանադաշտը (դասիչ 4.52.6.), Ք.ա. 2-րդ – 1-ին հազ. «Ասոյի Դրնգ» դամբարանադաշտը (դասիչ 4.52.7.), Ք.ա. 2-րդ – 1-ին հազ. «Իծու Կողեր» դամբարանադաշտը (դասիչ 4.52.8.), 14-15-րդ դդ. առաջին խաչքարը (դասիչ 4.52.9.), 14-15-րդ դդ. երկրորդ խաչքարը (դասիչ 4.52.10.), 14-15-րդ դդ. երրորդ խաչքարը (դասիչ 4.52.11.) և Երկրորդ աշխարհամարում զոհվածների հիշատակին նվիրված հուշարձանը (դասիչ 4.52.12.): Թվարկված միավորները ուսումնասիրվող տարածքից հեռու են այնքան, որ արևային կայանի կառուցումը նրանց վրա որևէ կերպ ազդել չի կարող բացառությամբ գյուղի հարավային կողմում ատկա «Իծու Կողեր»

դամբարանադաշտից, որը, սակայն, պահպանական գոտի և տաքածման սահմանների մասին տեղեկատվություն չունի:

Բացի ցուցակներում ներառված հուշարձանները, անհրաժեշտ է տեղայնացնել տարբեր արշավախմբերի ուսումնասիրության շնորհիվ հայտնաբերված հնավայրերը, որոնք դուս ընդգրկված չեն հուշարձանների պետական ցանկում, ունեն կամ չունեն նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ, սակայն անկախ դրանից, ենթակա են պահպանման պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով. Նորահայտ հուշարձանների պահպանության և անվթարության ապահովումը, որը սահմանում է՝ պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտն ստանում է նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ և պահպանվում է մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Նորահայտ հուշարձանը տնօրինող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը պարտավոր է ապահովել դրա անվթարությունը, իսկ պետության կողմից այն վերցնելու դեպքում սեփականատիրոջ կրած վնասը փոխհատուցվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հուշարձանի հայտնաբերման փաստը թաքցնող, այն հաշվառելու և ուսումնասիրելու համար արգելքներ ստեղծող, ինչպես նաև գտածոները ոչնչացնող կամ յուրացնող անձը պատասխանատվություն է կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Շովինար գյուղի հնագիական հուշարձանների շարքում ամենանշանավորը՝ վերնում նշված Թեյշեքսիների կամ «Օձաբերդ» ամրոցն է իր հարակից քնկառելիով և դամբարանադաշտով, որի համատեքստում է գտնվում նաև Վանի թագավոր Ռուսա 1-ի կողմից՝ Ք.ա. 735 – 714 թթ. թողած սեպագիր արձանագրությունը: Չնայած նրան, որ ամրոցի ուսումնասիրությամբ զբաղվել են դեռևս 1960-ական թվականներից (տե՛ս Միքաելյան Գ.Հ., 1968), որոնք վերսկսվել են 1994-2000 թթ. հայ – իտալական համատեղ արշավախմբի կողմից Մևանի ավազանում իրականացված հնագիտական ծրագրի ընթացքում (տե՛ս Biscione et al. Eds. 2002), ապա նաև ամրոցի տարածքում հայ-

իտալական համատեղ, ապա հայկական հնագիտական արշավախմբերի ջանքերով կաարվել են սիստեմատիկ պեղման աշխատանքներ, այսուհանդերձ, ուսումնասիրվող տարածքի հետ առնչվող որևէ փաստագրում առկա չէ: Տեղում իրականացված հնագիտական որևէ ուսումնասիրության մասին տեղեկատվություն չի հաջողվել գտնել նաև այլ հրատարակություններում և հաշվետվություններում:

Եվ վերջապես, ս.թ. հունիսի 26-ին իրականացվել է տարածքի դաշտային-հնագիտական հետազոտություն: Տեղանքի հնագիտական ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց, որ, չնայած նրան, որ նրա որոշակի տեղամասեր ժամանակին ենթարկվել են մելիորացիայի և երկար տարիներ օգտագործվել գյուղատնտեսական նպատակներով (որպես վարելահող), այստեղ պահպանվել են հնագիտական միավորներ: Վերջիններս ներկայացված են ազլումերատիվ բնակատեղիներով (Լուսանկարներ 2, 11 և 12), խոշոր չափերի դամբարաններով (Լուսանկարներ 3-6), ինչպես նաև ճյուղավորվող առուներից բաղկացած իրիգացիոն համակարգերով (Լուսանկարներ 1, 9-10): Նշված հնագիտական միավորների առկայությունը ուսումնասիրվող տարածքի սահմաններում և դրա անմիջական հարևանությամբ (Լուսանկարներ 6 և 12) ցույց է տալիս, որ այստեղ մենք գործ ունենք մշակութային լանդշաֆտի հետ, իսկ դամբարանների առկայությունն իր հերթին, չի բացառում, որ դրանք կարող են կազմել վերը նշված՝ Ք.ա. 2-րդ – 1-ին հազ. «Ժծու Կողեր» դամբարանադաշտի բաղկացուցիչը: Ինչևիցե, ազլումերատիվ տիպի կառույցների փաստագրումը Սևանի ալիզանի տարածքում ինքնին բացառիկ երևույթ է, քանի որ այդպիսիք հայտնի են միայն Արարատյան գոգավորությունում: Ամվածից կարելի է եզրակացնել, որ ուսումնասիրվող տարածքը կարելի է դիտարկել որպես Սևանի հարավ-արևմտյան ափի բրոնզ-երկաթիդարյան բնակչության անստանապահական կենտրոնացման և ծխական լանդշաֆտի մի հատված:

Ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ «Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ-ի կողմից 8000 ԿՎտ հզորությամբ արևային էներգակայան հիմնելու համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքում առկա են հնագիտական ռիսկեր, որոնք ներկայացված են վերը նկարագրված հնագիտական միավորների առկայությամբ: Այսուհանդերձ, ծրագրի իրականացումը հնարավոր է դառնու բացառապես այն

պարագայում, որ նախատեսված աշխատանքները իրականացվեն բացառելով հնազիտական արժեքների վրա, որնէ ազդեցություն (հնազիտական արժեքների սահմանները սահմանել ոօ-go գոտիներ, սահմանազատել տարածքը և հազեցնել նշաններով, աշխատակիցների հրահանգավորել առկա հնազիտական արժեքների առակայության մասին՝ ինչպես նաև ծանոթացնել պատահական գտածոների մեթոդաբանությանը): Նրա համար իսկապես կան հնարավորություններ, քանի որ նշված միավորները՝ ուսումնասիրվող տարածքում կազմում են առանձին խմբեր և դրանք կենտրոնացված են որոշակի տեղամասերում (Քարտեզներ 3 և 3ա): Կարծում ենք, որ այս հատվածներում արևային վահանակների կամ կառուցապատման այլ տարրերի տեղադրումն բացառելով հնարավոր է իրականացնել նախատեսվող գործունեությունը: Հայցվող տարածքի մյուս հատվածներում ծրագիրը կարելի է իրականացնել հնագետի հսկողությամբ, քանի որ այս հատվածները ևս կարող են պարունակել արտաքին նշանները կորցրած դամբարաններ կամ այլ բնույթի կառույցներ: Մինևույն ժամանակ, առաջարկում ենք ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությանը՝ արևային կայանի վերջնական նախագիծը պատրաստելուց հետո, այն ուղարկել ԿԳՄՍ նախարարություն՝ դիրքորոշում և հաստատում ստանալու համար: Եվ վերջապես, կայանի մոնտաժման ընթացքում անհրաժեշտ կլինի խստորեն պահպանել ծրագրի իրականացման համար հատկացված սահմանները, քանի որ հայցվող տարածքի շրջակայքում ևս առկա են փաստագրված հնազիտական միավորներին համահունչ միավորներ:

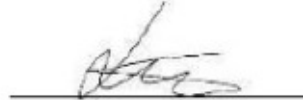
Հայկ Հայդույան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Կրտսեր գիտաշխատող

Բորիս Գասպարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

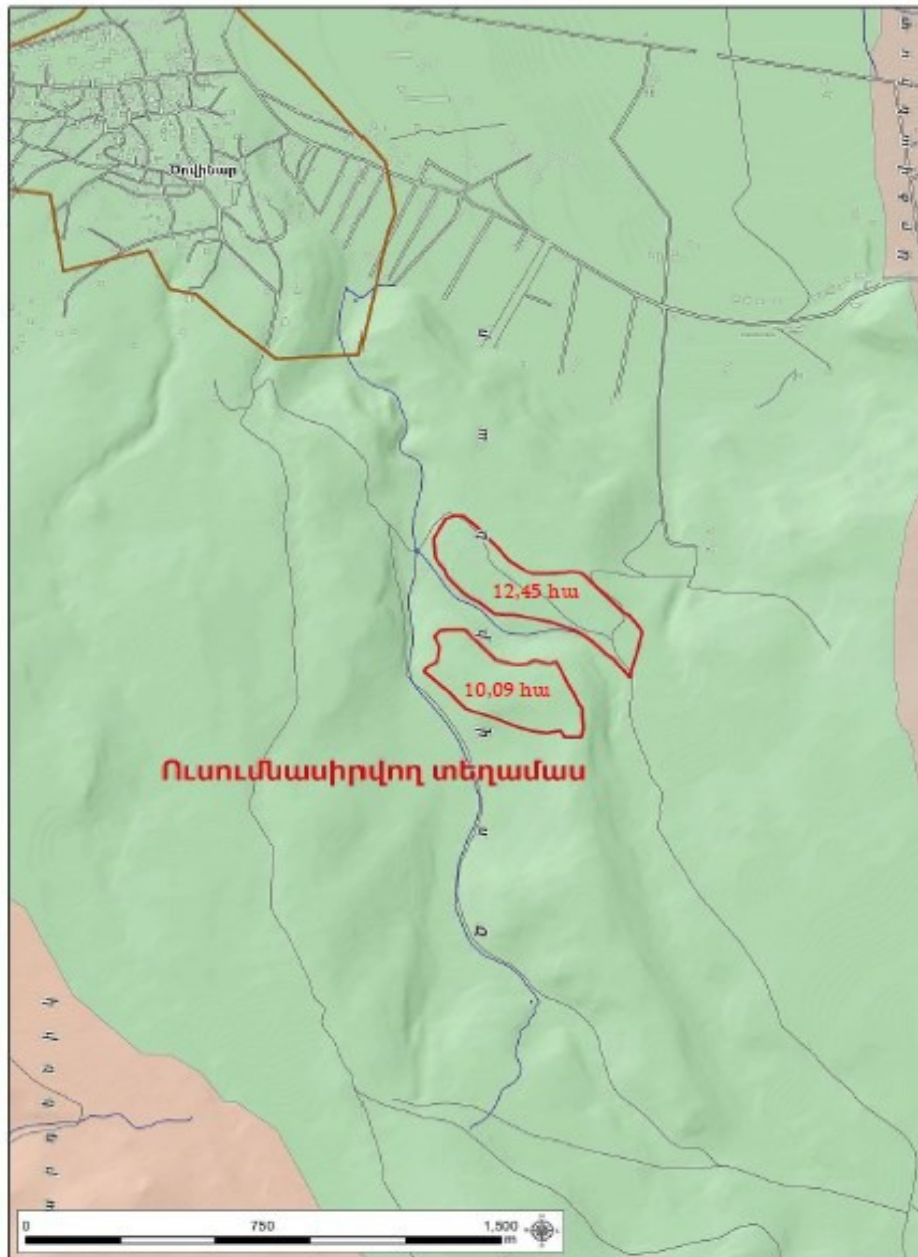
Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գիտաշխատող

12.09.2025 թ.

Օգտագործված գրականության ցանկ

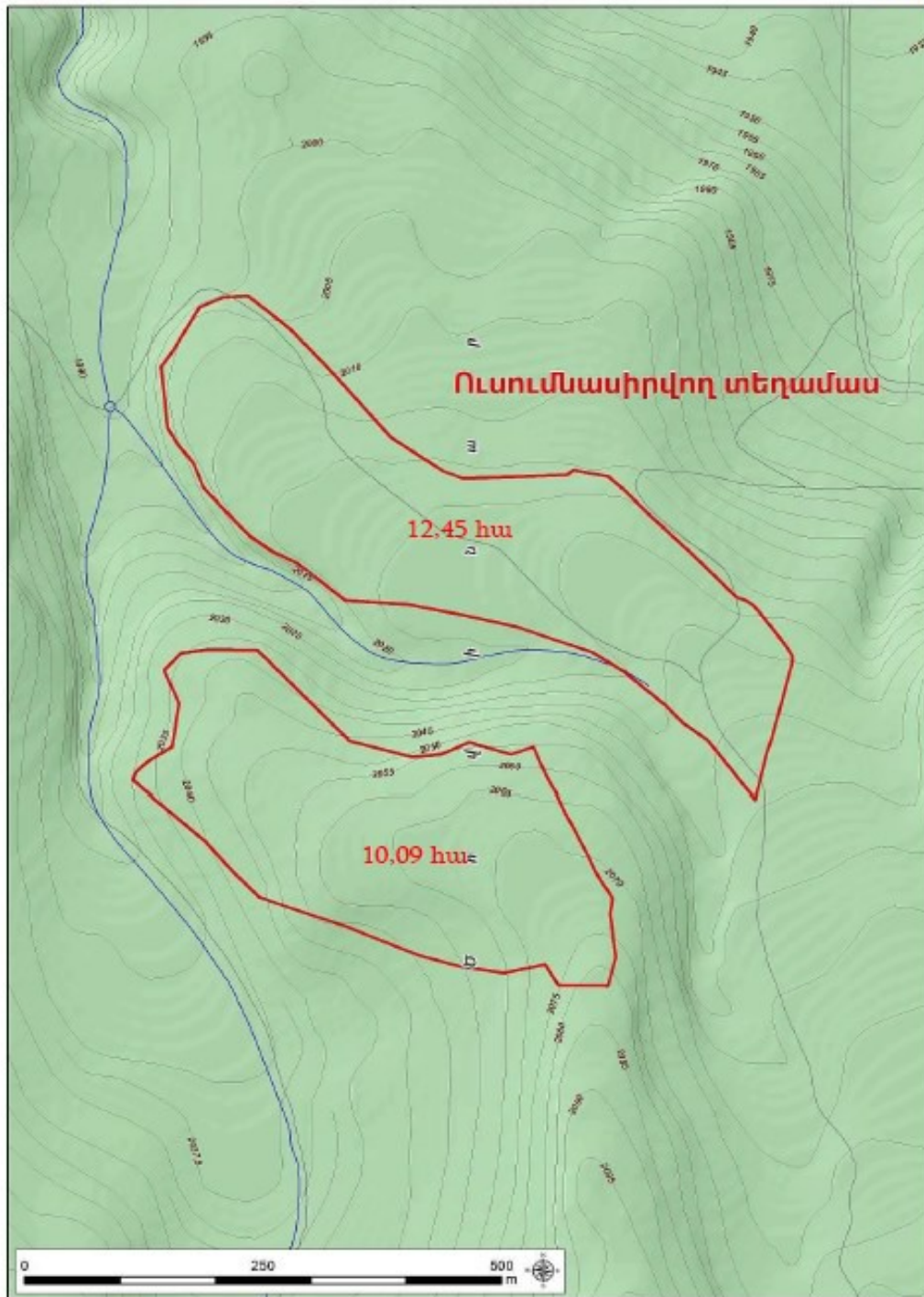
1. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Գեղարքունիքի մարզ, Հավելված ՀՀ կառավարության 2002 թ., Հունվարի 9-ի, N80-Ն որոշման.
2. Միքայելյան Գ.Հ., 1968, Մևանի ավազանի կիկլոպյան ամրոցները, «Հայաստանի հնագիտական հուշարձանները» I, Պրակ I, Բրնզեդարյան հուշարձաններ, Պրակի խմբագիր՝ Հ.Ա. Մարտիրոսյան, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, Երևան, 1968:
3. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962:
4. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964:
5. Biscione R., Hamayakyan S., Parmegiani N., (Eds.), With contributions by R. Biscione, A. Gevorkyan, H. Hakobyan, S. Hmayakyan N. Parmegiani, M. Poscolieri, M. Salvini, H. Sanamyan, Y.V. Sayadyan, G. Tumanyan, N. Yengibaryan, The North-Eastern Frontier, Urartians and Non-Urartians in the Sevan Lake Basin, I. The Southern Shores, CNR, Istituto Di Studi Sulle Civiltà Dell'EgeoE Del Vicino Oriente, Roma, 2002, ISBN 88-87345-06-6, 470 pp.

Շովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող “Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված, 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

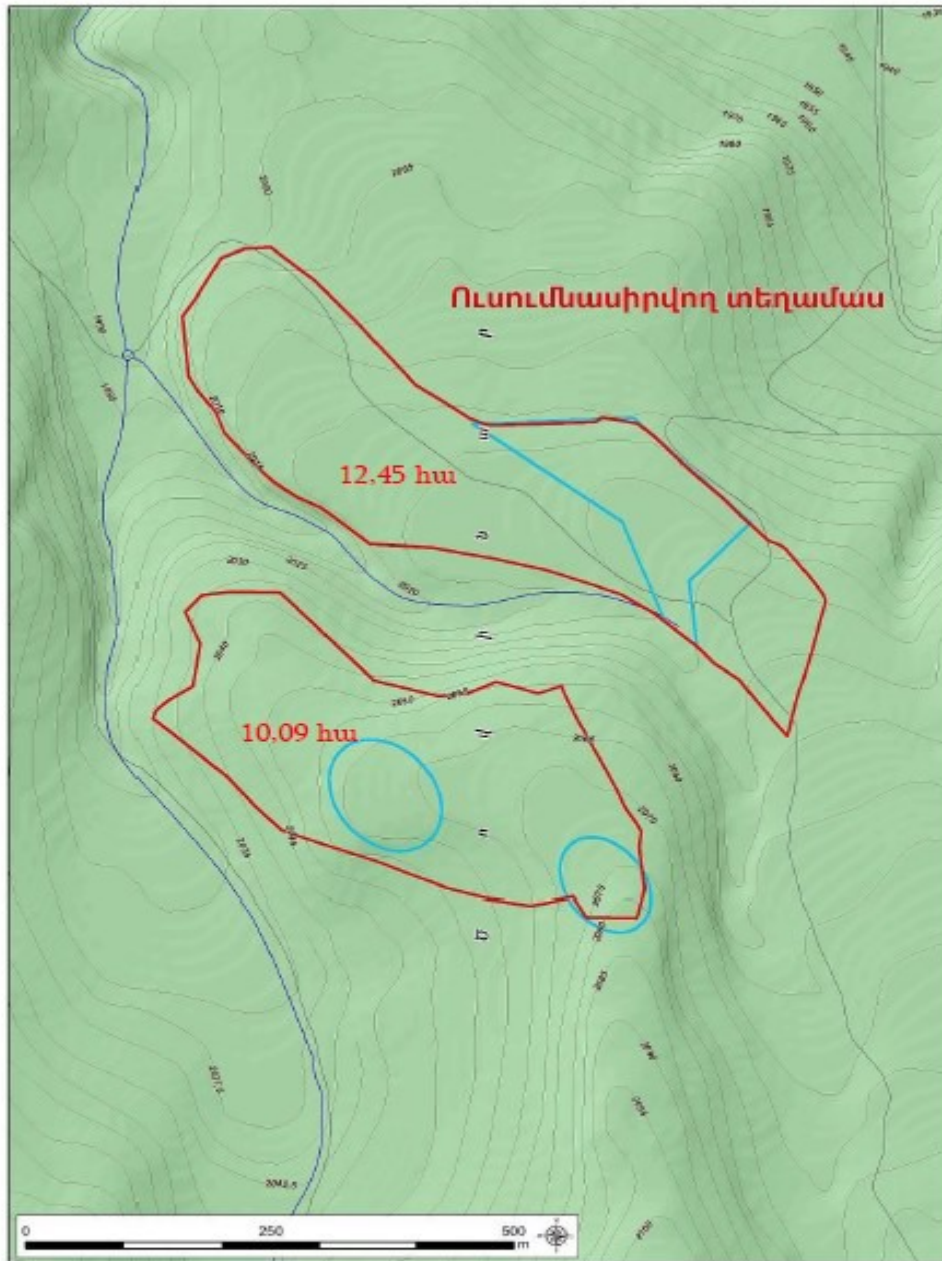
Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող “Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքի տեղադիրքը

Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող “Ա-Ս ՓԱՌԻՇ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող “Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող “Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ” ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը, որտեղ կապույտ եզրագծով տրված են արևային վահանակների տեղադրման և շինարարական բնույթի որևէ գործունեության համար ոչ նպատակահարմար տեղամասերը

Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող «Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ» ՍՊԸ-ի կողմից արևային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 12.45 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը, որտեղ կապույտ եզրագծով տրված են արևային վահանակների տեղադրման և շինարարական բնույթի որևէ գործունեության համար ոչ նպատակահարմար տեղամասերը

Լուսանկար 1. «Վիվատլար» ՄՂԸ-ի կողմից Շովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի ընդհանուր տեսքը հարավ-արևելքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 2. . «Վիվատլար» ՄՂԸ-ի կողմից Շովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի կենտրոնում առկա ագլոմերատիվ բնակատեղի (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 3. «Վիվատլար» ՄԴԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավ-արևելյան վերջավորությունում առկա կառույցների մնացորդներ (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 4. Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ՝ ՄԴԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավ-արևելյան վերջավորությունում առկա կառույցների մնացորդներ (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 5. «Ա-Մ ՓԱՌԻԵՐ» ՄՊԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավ-արևելյան վերջավորությունում առկա դամբարան (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 6. «Վիվատլար» ՄՊԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի առաջին (ստորին) հողակտորի հարավային կողմի հարևանությամբ առկա դամբարան (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 7. «Վիվաստլար» ՄՊԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի ընդհանուր տեսքը հյուսիս-արևմուտքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 8. «ԱՍ ՓԱՌԻԵՐ» ՄՊԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի ընդհանուր տեսքը հարավ-արևելքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 9. "ԱՍ ՓԱՌԻԵՐ" ՍՊԸ-ի կողմից Շովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի հարավ-արևելյան մասում առկա իրրիզացիոն համակարգի սկզբնամասը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 10. "ԱՍ ՓԱՌԻԵՐ" ՍՊԸ-ի կողմից Շովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի հարավ-արևելյան մասում առկա բազմաՀյուղ իրրիզացիոն համակարգը (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 11. “Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ” ՄՂԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի հարավ-արևելյան մասում առկա ազլումերատիվ բնակատեղիի հետքեր (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 12. “Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ” ՄՂԸ-ի կողմից Ծովինար համայնքի վարչական սահմաններում արևային կայան կառուցելու համար նախատեսված տարածքի երկրորդ (վերին) հողակտորի հարավ-արևելյան մասի անմիջական հարևանությամբ առկա ազլումերատիվ բնակատեղիի հետքեր (օդային լուսանկար)

Հողային աշխատանքներ

Հողային աշխատանքների ժամանակ առաջանում են փոշու արտանետումներ: Դրանք առաջանում են փորման-բեռնման աշխատանքների արդյունքում՝ հիմնականում հորատող, հարթեցնող և ինքնաթափ մեքենաների: Փորման-բեռնման աշխատանքները իրականացվում՝

4 ամիս x 26 օր/ամիս x 8 ժամ/օր = 832 ժամ:

Հաշվարկները կատարված են համաձայն “ВРЕМЕННОЕ МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО РАСЧЕТУ ВЫБРОСОВ ОТ НЕОРГАНИЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ”, Минпромстрой СССР, 1987 մեթոդակարգի հետևյալ բանաձևի.

$Q_{\Phi.Р.} = (P1 \times P2 \times P3 \times P4 \times P5 \times G \times P6 \times B) \times 10^6 / 3600$ տ/ժամ, որտեղ (նշված մեթոդակարգի աղյուսակ 1):

P1 – փոշու ֆրակցիայի բաժնեմասն է, ընդունվում է 0.05

P2 – 0-50 մ/կմ չափերով մասնիկների բաժնեմասն է տարածվող փոշու աերոզոլում, 0.02

P3 – գործակից, որը հաշվի է առնում շինարարական տեխնիկայի աշխատանքի գոտում քամու արագությունը, 1.0,

P4- գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոնավությունը, 0.4¹

P5 - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի խոշորությունը, 0.5

P6 - գործակից, որը հաշվի է առնում տեղանքի պայմանները, 1.0

G – հանվող հողային զանգվածը:

Արևային կայանի շինարարության ժամանակ հանվող հողի ծավալը կկազմի՝ 2398,46 մ³, հաշվի առնելով հողային զանգվածների միջին տեսակարար կշիռը՝ 3957,459տ:

Ժամում հանվող տեղափոխվող գրունտի քանակը կկազմի՝

3957,459տ : 832 ժամ/շին. ժամանակամիջոց = 4,7 տ/ժամ.:

B - գործակից, որը հաշվի է առնում նյութի թափման բարձրությունը, 0.6

$Q_{\Phi.Р.} = 0.05 \times 0.02 \times 1.0 \times 0.4 \times 0.5 \times 4,7 \times 1.0 \times 0.6 \times 10^6 / 3600 = 0.156$ գ/վրկ, կամ՝
 $0,156 \times 3600 \times 832 : 10^6 = 0,467$ տ/շին. ժամանակամիջոց:

Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործում
 Շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում արտանետումները առաջանում են վառելիքի այրման արդյունքում: Հիմնականում օգտագործվում է դիզելային վառելիք:

Դիզ. վառելիքի հետ կապված արտանետումները հաշվարկվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից մշակված “Ավտոտրանսպորտից մթնոլորտ արտանետվող վնասակար նյութերի քանակների որոշման” մեթոդական հրահանգի²

²Մեթոդիկայում ընդունված է տրանսպորտային միջոցների դասակարգումը “Core Inventory

հիման վրա:

Հաշվարկը իրականացվում է ըստ ծախսվող վառելիքի քանակի, տվյալ դեպքում դա ներկայացվում է դիզելային վառելիքով:

Ըստ նշված մեթոդակարգի, ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի տեսակարար արտանետումները բերված են ստորև:

Տեսակարար արտանետումներ (գ/կգ վառելիք)

Վառելիքի տեսակը	Նյութի անվանումը						
	NO2	CH	SOU	CO	N2O	CO23	ՊՄ
Դիզելային վառելիք	42.3	0.243	8.16	36.4	0.122	3138	4.3

Շինարարության ընթացքում շահագործվելու են հորատող, հարթեցնող, ինքնաթափ մեքենաներ: Շինարարական տեխնիկան աշխատելու է շինարարության ընթացքում մոտ 5 ամիս (130 օր, 1040 ժամ):

Հաշվի առնելով ստույգ նախագծային տվյալների բացակայությունը, հաշվարկների համար օգտագործվել են փորձագիտական գնահատականների հիման վրա ընդունված ցուցանիշները, ըստ որոնց դիզավառելիքի քանակները հետևյալն են ընդունվել.

- շինարարական տեխնիկա՝ 0.08 տ/օր, ընդամենը՝ $0.08 \text{ տ/օր} \times 130 \text{ օր} = 10,4 \text{ տ}$;

Ընդամենը՝ 10,4 տ:

Արտանետումների հաշվարկները ըստ շահագործվող տեխնիկայի տեսակի բերված են աղյուսակ 2-ում:

Ծծմբային անհիդրիդ

Ծծմբային անհիդրիդի (SO_2) արտանետումները հաշվարկվում են էլնելով այն մոտեցումից, որ վառելիքում պարունակվող ամբողջ ծծումբը լիովին վերածվում է SO_2 -ի: Այդ դեպքում կիրառվում է CORINAIR գույքագրման համակարգի բանաձևը.

$\text{ESO}_2 = 2 \sum \text{ksb}$, որտեղ՝

ks-ը վառելիքում ծծմբի միջին պարունակությունն է՝ 0.002 տ/տ

b –ն վառելիքի ծախսն է՝ 10,4 տ/շինժամ

$\text{SO}_2 = 2 \times 10,4 \times 0.002 = 0,0416 \text{ տ/շին. ժամ կամ } 0.011 \text{ գ/վրկ}$:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները,	Արտանետումները
-----------------	---------------------------	----------------

of Emissions in Europe” (այսուհետ՝ CORINAIR)՝ “Եվրոպայում մթնոլորտային արտանետումների բազային գույքագրում” մեթոդոլոգիային համապատասխան”

³ Ածխածնի երկօքսիդը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, չի հանդիսանում վնասակար նյութ և ենթակա չէ նորմավորման, համապատասխանաբար հետագա հաշվարկներում հաշվի չի առնվել:

	գ/կգ	գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /1040ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.1	0,374
CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.00067	0.0025
NOx (ազոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.11	0,411
ՊՄ մասնիկներ (պինդ)	4.3	0.0119	0,044
Ծմբային անհիդրիդ		0,011	0,0416
Փոշու անկազմակերպ արտանետում		0,156	0,467

SZ13-10000/110 տրանսֆորմատորի համար յուղահավաքի պահանջվող ծավալի հաշվարկ

1. Նորմատիվ պահանջներ

Հաշվարկը կատարվել է հետևյալ պահանջների հիման վրա.

Յուղահավաքը յուղի հեռացման (դրենաժի) առկայության դեպքում հաշվարկվում է 100% յուղի

միաժամանակյա ընդունման համար:

Յուղահավաքը առանց յուղի հեռացման հաշվարկվում է՝ 100% յուղ + 80% ջուր հրդեհաշիջման

միջոցներից՝ տարածքների և տրանսֆորմատորի կողային մակերեսների ջրման հաշվարկով, ինտենսիվություն՝ 0.2 լ/վ*մ², տևողություն՝ 30 րոպե:

Յուղահավաքները պետք է նախատեսվեն փակ տիպի և ներառեն՝ առավելագույն յուղ պարունակող միավոր սարքավորման ամբողջ յուղի ծավալը, ինչպես նաև 80% ընդհանուր (30 րոպե պահուստով) ջրի ծախսը հրդեհաշիջման միջոցներից:

2. Ելակետային տվյալներ

Պարամետր Արժեք

Տրանսֆորմատոր SZ13-10000/110

Յուղի զանգված, m 10 000 կգ

Ընդունված յուղի խտություն, ρ 890 կգ/մ³ (0.89 տ/մ³)

Գաբարիտներ (պլանում) L = 6.8 մ, B = 4.4 մ

Կողային մակերեսների
հաշվարկային բարձրություն

$H = 1.905$ մ (բաքի կողմնային մասը՝ ըստ տեսքի)

Ջրցանման ինտենսիվություն $i = 0.2$ լ/վ*մ²

Տևողություն $t = 30$ րոպե = 1800 վ

Ջրի հաշվարկում ընդունվող
բաժին

80%

Նշում. յուղի խտությունը կարող է տատանվել ըստ յուղի տեսակի և ջերմաստիճանի.
անհրաժեշտության դեպքում արժեքը ճշտվում է յուղի անձնագրով:

3. Հաշվարկի ընթացք

3.1 Յուղի ծավալ

Բանաձև. $V_{\text{յուղ}} = m / \rho$

$V_{\text{յուղ}} = 10\,000 / 890 = 11.24$ մ³

3.2 Մակերեսների հաշվարկ

Յուղահալաքիչի մակերես (ընդունված՝ ըստ տրանսֆորմատորի պլանի գաճարիտների). $A_{\text{պր}}$
=

$L * B$

$A_{\text{պր}} = 6.8 * 4.4 = 29.92$ մ²

Կողային մակերեսների (ուղղահայաց պրոյեկցիա) հաշվարկ. $A_{\text{բոկ}} = 2 * (L + B) * H$

$A_{\text{բոկ}} = 2 * (6.8 + 4.4) * 1.905 = 42.67$ մ²

Ընդհանուր ջրվող մակերես. $A_{\Sigma} = A_{\text{պր}} + A_{\text{բոկ}} = 72.59$ մ²

3.3 Ջրի ծախս և ծավալ (30 րոպե)

Ջրի ծախս. $Q = i * A_{\Sigma}$

$Q = 0.2 * 72.59 = 14.52$ լ/վ

Ջրի ծավալ 30 րոպեում. $V_{\text{ջուր}} = Q * t$

$V_{\text{ջուր}} = 14.52 * 1800 = 26133$ լ = 26.13 մ³

Հաշվարկում ընդունվող ջրի ծավալը (80%). $V_{\text{ջուր},80} = 0.8 * V_{\text{ջուր}}$

$V_{\text{ջուր},80} = 0.8 * 26133 = 20906$ լ = 20.91 մ³

3.4 Յուղահալաքիչի պահանջվող ծավալ

ա) $V = V_{\text{յուղ}} + V_{\text{ջուր},80}$

$V = 11.24 + 20.91 = 32.14$ մ³

4. Նշումներ

Հաշվարկում յուղի խտությունը ընդունված է 890 կգ/մ³. ճշգրիտ արժեքը որոշվում է
կիրառվող

յուղի անձնագրով և ջերմաստիճանային պայմաններով:

Ջրվող մակերեսների հաշվարկը կատարված է պարզեցված կերպով՝ ըստ արտաքին
գաբարիտների. եթե իրականում ոռոգվում են միայն ռադիատորների/բաքի որոշ հատվածներ
կամ կան վահաններ/Էկրաններ, մակերեսը պետք է ճշտվի ըստ գծագրերի:

Հավելված 10.

Աղմուկի մակարդակի հաշվարկը

Աղմուկի մակարդակի գնահատում

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կարող են առավելագույնը օգտագործվել հետևյալ սարքավորումները՝ էքսկավատոր, բուլդոզեր և բեռնատարներ, որոնք էլ հանդիսանում են աղմուկի հիմնական աղբյուրը: Դրանք օգտագործվում են ոչ թե միաժամանակ, այլ ըստ անհրաժեշտության:

Սարքավորումների աղմուկի բնութագրերը.

-էսկավատորի տարողություն-0,5մ³ -85-87 դԲԱ

-Բուլդոզեր-73,6 կվտ-90 դԲԱ

-Բեռնատար մեքենայի բեռնվածքի հզորությունը 10 տոննաից ավել-85-90դԲԱ

Բնակելի շենքերի, հանգստյան տների անմիջականորեն հարող տարածքների ձայնի թույլատրելի մակարդակը կազմում է 55 դԲԱ , ըստ ՀՀՇՆ22-04-2014թ.նորմերի:

Աղմուկի մակարդակի նվազեցում			
Անվանումը	Հեռավորությունը	Ձոր, գետակ	Աղմուկի մակարդակը
1. Էսկավատոր	516 մ նվազեցումը 104 դԲԱ-ով	նվազեցումը 26 դԲԱ-ով	0
2. Բուլդոզեր	526 մ – նվազեցումը 104 դԲԱ-ով	նվազեցումը 26 դԲԱ-ով	0
3. Բեռնատար	526 մ – նվազեցումը 104 դԲԱ-ով	նվազեցումը 26 դԲԱ-ով	0

Հաշվարկների հիման վրա կարելի է եզրակացնել, որ բնակելի գոտիների հարակից տարածքի համար 55 դԲԱ թույլատրելի չափի դեպքում շինարարական աշխատանքների աղմուկի առավելագույն մակարդակը 516 մ հեռավորության վրա զրոյական է:

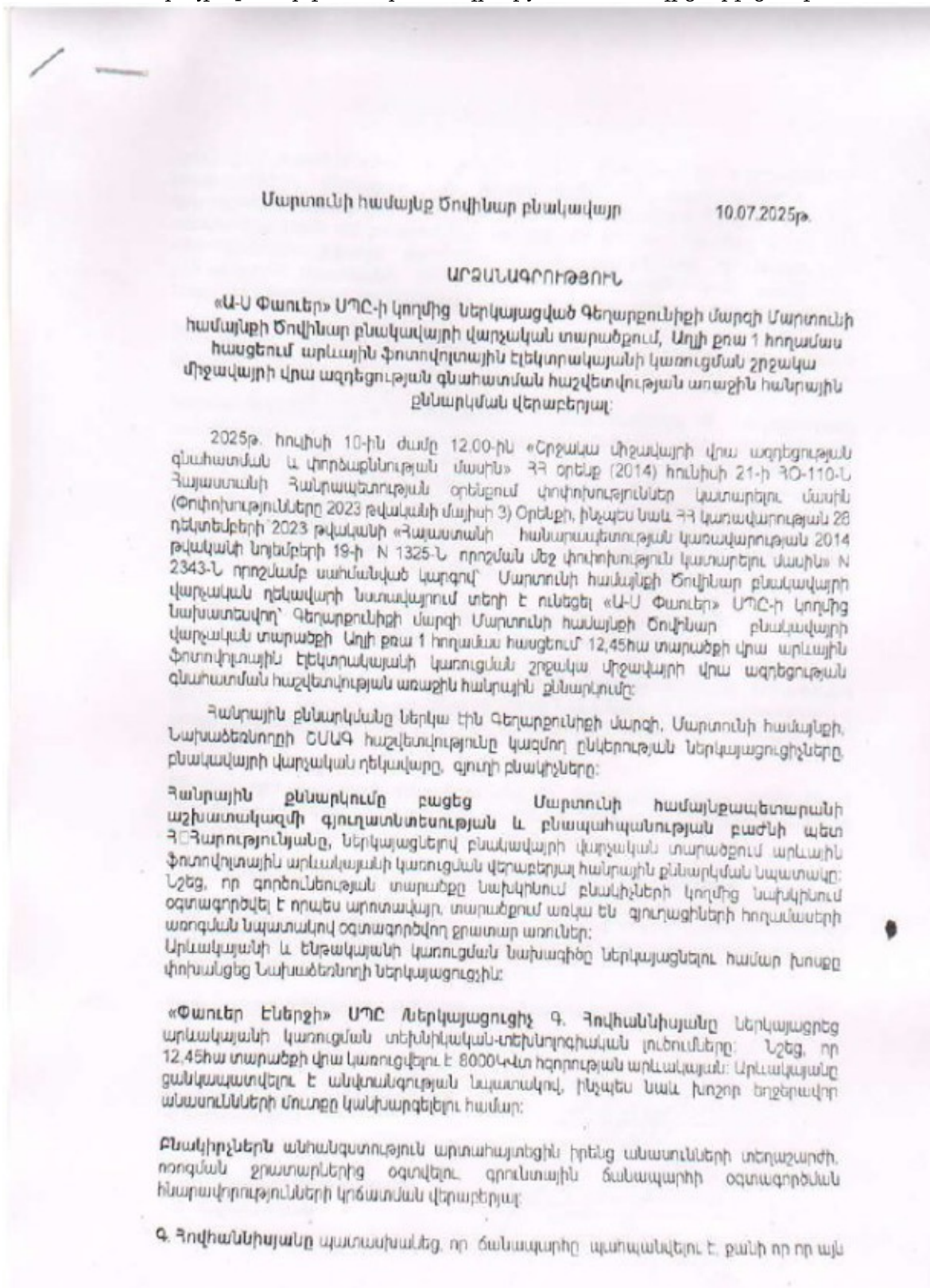
Գրականություն

1.ՀՀ առողջապահության նախարարություն, 6 մարտի 2002թ.ք. Երևան , հրաման N138,

ՀՀՇՆ22-04-2014թ.նորմեր;

2.СНП II-12-77 , глава 12 Защита от шума, Москва 1978

Հանրային քննարկման արձանագրություն, մասնակիցների ցանկ.

գտնվում է գործունեության տարածքից դուրս: Ընկերությունը գործունեությունն իրականացնելու ընթացքում այն կբարելավվի, որը հնարավորություն կտա գյուղացիներին առանց դժվարությունների օգտվել ճանապարհից: Նշեց, որ տարածքի ուսումնասիրության արդյունքում, եթե պարզվի, որ ջրատար առուները գտնվում են գործունեության ենթակա տարածքում, ապա Նախաձեռնողը իր Նախագծային լուծումներում կպահպանի ջրատար առուների անվտանգության գոտին, որը հնարավորություն կտա գյուղացիներին անխնայորոշ օգտագործել ոռոգման ջրերը:

Բնակիչները հարց բարձրացրեցին տարածքի սեփականաշնորհման ժամկետի վերաբերյալ:

Հաշվետվության մշակող «Նովայ»ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչ Թ. Նուրիջանյանը պատասխանեց, որ տարածքի նկատմամբ ընկերությունն ունի անշարժ գույքի օգտագործման՝ սեփականության վկայական դեմևա 2020թ-ից, նշելով որ ընկերությունն իրավասու է իր տարածքում գործունեություն իրականացնել: Հանրային քննարկման Նպատակն է վեր հանել գործունեության իրականացման հետևանքով առաջացող բոլոր հնարավոր խնդրահարույց հարցերը, որոնց լուծումները կներառվեն Նախագիծում և ՀԱՄԳ հաշվետվությունում: Միաժամանակ նշեց, որ հաշվետվությունում կներառվեն ջրատար առուների պահպանման և օգտագործմանն ուղղված միջոցառումներ:

Բնակիչները հարց բարձրացրեցին արևակայանի կառուցումից բնակավայրին տրամադրվող օգուտների, սոցիալական աջակցության վերաբերյալ:

Գ. Հովհաննիսյանն առաջարկեց բնակիչներին առաջարկություններ ներկայացնել գյուղում ամեն խնդիրների վերաբերյալ, որպեսզի Նախաձեռնողը հնարավորությունների դեպքում աջակցի բնակավայրին այդ խնդիրների լուծման հարցում առաջնահերթության սկզբունքով:

Բնակավայրի վարչական ղեկավարը նշեց, որ ջրատար առուներից միայն մեկն է համընկնում տարածքի հետ: Նշեց նաև, որ սեփականաշնորհումից հետո Նախաձեռնողը մշտապես վճարել է բոլոր հարկերը համայնքային բյուջե:

Բնակիչները պատասխանեցին, որ կներկայացնեն իրենց առաջարկները:

Մարզպետարանի ներկայացուցիչը հավելեց, որ իրենց կողմից կկատարվի տարածքի ուսումնասիրություն, որի հիման վրա Նախաձեռնողին կտրամադրվի իրենց կարծիքը և առաջարկությունները:

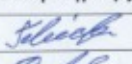
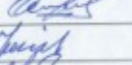
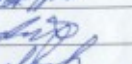
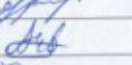
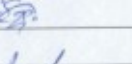
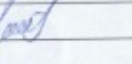
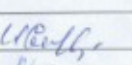
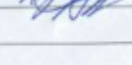
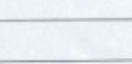
Այլ հարցադրումներ չեղան և հանրային քննարկումն ավարտվեց:

Մարտունի համայնքի ներկայացուցիչ՝
Զ. Հարությունյան

Նախաձեռնողի ներկայացուցիչ՝
Գ. Հովհաննիսյան

Մասնակիցների ցանկ

«Ա-Ս Փաուեր» ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական տարածքում Աղյի Ջուռ 1 հողամաս հասցեում արևային ֆոտովոլտային կայանի վերականգնման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ 1-ին հանրային քննարկում: 10.07.2025թ.

Գ/Գ	Անուն, Ազգանուն	Տեղեկատվություն	Հեռախոսահամար	Ստորագրություն
1.	Անդրյան Գրիգոր	Բնակիչ	093 845194	
2.	Բաղդասար Մանուկ	Բնակիչ	094 177797	
3.	Սարգսյան Լեւոն	Բնակիչ	087 5682 99	
4.	Սարգսյան Գրիգոր	Բնակիչ		
5.	Մանուկյան Վրեժ	Բնակիչ	094 260 121	
6.	Զաչարյան Լիլյա	Բնակիչ	094 092480	
7.	Զաչարյան Մարգարիտ	Բնակիչ	093 674 244	
8.	Գրիգորյան Նիկոլ	« Դասակարգող Գնորդ » ՆՊԸ	098 729259	
9.	Սարգսյան Քաջաբան	Բնակիչ	093 809103	
10.	Մանուկյան Բաբկ			
11.	Գաբրիելյան Վրեժ	Բնակիչ	094 555 273	
12.	Խոսրոսյան Կարեն	Բնակիչ		
13.	Աբեղյան Սարգիս	Բնակիչ	094 260 207	
14.	Մանուկյան Սարգիս	« Բնակիչ Գրուպ » ՍՊԸ	055 891 771	
15.	Կարեն Զաչարյան	ԲՆ Գեղարքունիքի համայնք	098-333-260	
16.	Քաջաբանյան Զեյնեդին	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Ծովինար բնակավայրի վարչական տարածքում	093-888-660	
17.	Խոսրոսյան Կարեն	Վերականգնողական կենտրոնի ղեկավար	093 716 713	
18.				
19.				
20.				

Yerevan, Republic of Armenia
2 Ambulances, 15 taxi
tel: 090 27 49 04, 090 27 49 05
fax: 090 27 49 03
www.martuni.am

Օրաթերթ
հրատարակվում է 1994 թ.
գինը՝ 200 դրամ

Առավոտ

093/7321/ 7 հունիս 2025 շաբաթ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հուլիսի 21-ի, 30-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենքի և «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1325-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 28 դեկտեմբերի 2023 թվականի N 2343 - Ն որոշման հավելվածի համաձայն, 2025թգ հուլիսի 10-ին ժամը 12-ին ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Օրվինար բնակավայրի վարչական դեկտեմբերի 28-ից հետո կատարվում տեղի կոնցենս «Ա-Ս Փառներ» ՍՊԸ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Օրվինար բնակավայրի Աղյի Քուա 1- հողամաս հասցեում ճախատեսվող արեային ֆոտովոլտային կայանի կառուցման /տարածքը 12,45հա, 8000 կՎտ հզորություն/ վերաբերյալ 1-ին հանրային քննարկումը : Շահագրգիռ հանրության կողմից առաջարկությունները, դիտողությունները և կարծիքները կարող են ներկայացվել բացառիկ՝ հանրային քննարկման ընթացքում, կամ զրավոր՝ 20 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Հանրային քննարկումը վարելու է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքապետարանի աշխատակազմի գլխավոր տնտեսության և բնապահպանության բաժնի ղեկավար Հարություն Հարությունյանը (էլ. փոստ՝ Մարտունու համայնքապետարան info@martuni.am: Հեռ.՝ +37493716713):

«Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ
Վ. Սարգսյան 26/1
Հեռախոս՝ 010 511211
Ֆաքս՝ (+37410) 511212
Էլ. փոստ՝ post@conversebank.am

Տպված է՝ 25/12/2025 16:59 (UTC+04:00)

Բյուջետային փոխանցում N 000002

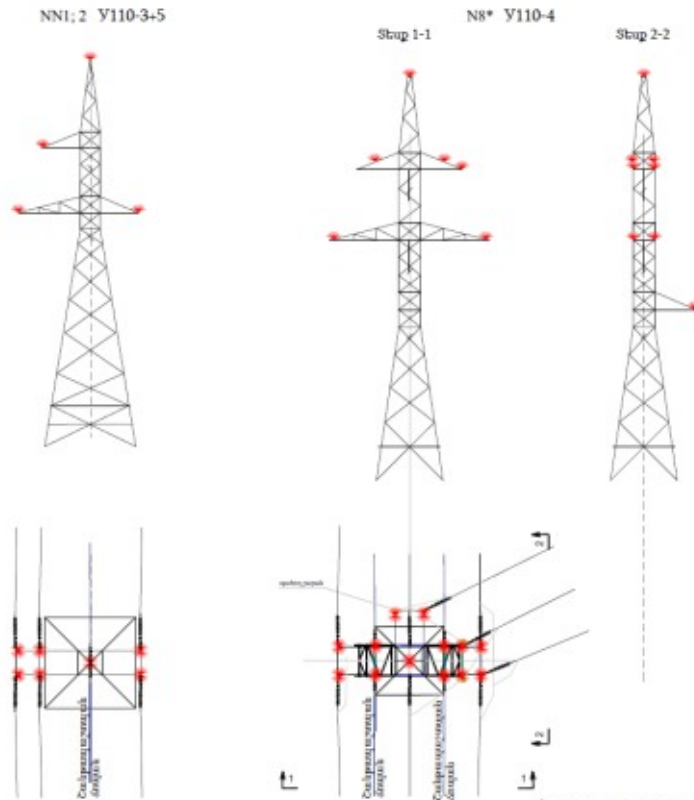
Ամսաթիվ	25/12/2025	Նույնացուցիչ	cbd733c5-60ac-4c81-bb13-24a5313fd870
Հաշիվ	19300409616300	Գումար	
Շահառուի հաշիվ	900005000196	AMD	300,000.00
Վճարողի անվանում	Ա-Ս ՓԱՌԻԵՐ ՍՊԸ		
Վճարողի բանկ	ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿ ՓԲԸ		
ՀՎՀՀ	00222499		
Տարածաշրջանի/ՅՏ կոդ	11		
Շահառուի անվանում	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարություն		
Ինքնազբաղ անձ	Ոչ		
Գումարը բառերով	Երեք հարյուր հազար դրամ		
Նպատակ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության համար պետական տուրք		
Ստորագրող	Suren Saryan		
Ստորագրության կարգ	I, II		
Ամսաթիվ	25/12/2025 15:59:39.327		
Սարքի անվանում	Google Authenticator		
Սարքի սերիալ N	10216451		
Ստորագրություն	892193 Face ID		

Կատարված է

Հակաթոշնային արգելափակումների ցուցակ					
Հենարանի համարը	Հենարանի տիպը	Քանակը (հատ)	Հակաթոշնային արգելափակում 3П-АП5-2		
			Գծագրի համարը	Քանակը մեկ հեն.-ի վրա	Ընդամենը
8*	У110-4	1	000-10	13	13
1; 2	У110-3+5	2	000-10	7	14
Ընդհանուրը					27
000-ՇՄ Շին-մոնտաժային աշխատանքների ցուցակներ					
			ՖՈՒԼՍԼ	ԹԵՐԹ	ԹԵՐԹԵՐ
				5	5

Հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում

3П-АП5-2

Ծանոթացություն

1. Խոշոր թռչունների տարաբնակեցմամբ պայմանավորված, մեկուսացումն ադապտումից պահպանելու ինչպես նաև թռչունների ոչնչացումը կանխելու համար հենարանների լայնակների, պահող շարանների ամրացման տեղում, ինչպես նաև ճապահակների վրա, թռչունների նստելը կամ բնակավայրում բացառելու համար, նախատեսված են հակաթռչնային 3П-АП5-2 տիպի արգելափակոցների տեղակայում:
2. 3П-АП5-2 տիպի արգելափակոցների տեղակայման սխեման տրված է Հավելված 2-ում:

Հաղորդակցարկերի և ճապահակների դադարակայանները N8* հենարանի վրա տրված է "ճառագայթման սխեմա" գծ.000-3-ում

000-10					
Տեսակ	Քանակ	Թիվ	Խառնուրդ	Կառուցողական	
Էլեկտրատեխնիկական մաս				Փուլ	Թիվ
				ԱՆ	1
Հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում					